

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیره ی روشنیبری

*

خاوهنی ٲیمتیاز: شهوکت شیخ یهزدین

سهزنووسهز: بهدران شههمهه ههیب

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ناراس، گهرهکی خانزاد، ههولتیر

تهپلی ئاور

تہ پئی ئاور

کۆمہ لہ چیرۆکی بیانی

وہرگپرانہی:

ئەمەین گەردیگلانی

کتیب: تہ پئی ئاور - کۆمہ لہ چیرۆکی بیانی
وہرگپرانہی: ئەمەین گەردیگلانی
نووسیار: فەخرەدین ئامیدیان
بلاوکرادە ئاراس - ژمارە: ٤٦٤
دەرھینانی ھونەرپی ناوہوہ: ئاراس ئەکرەم
ھەلەگری: جەلال ئەلیاس + شیرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی چاپ: ئاورەحمانی حاجی مەحمود
چاپی یەکەم، ھەولێر - ٢٠٠٦
لە کتیبخانە ی گشتیی ھەولێر ژمارە (٣٤٢) ی سالی ٢٠٠٦ ی دراوہتی

نهم ودرگیرانه پیشکشه به :

«نهمین» دکم که وک هه ناسه م هه همیشه له گه لمدایه

روونگر دنه وهیه ک

ئیمپرۆ پێداویستی ناسین و خۆپندنه وهی ئەدهبی بیانی - یان بهزاراوه پهسندتره کهی - ئەدهبی جیهانی له گهڵ په ره سه ندنی که ره سه کانی پێوهندی و باو بوونی تیکه لاوی کولتووری و کهوتنه سه رزاری دهسته واژهی گوندی جیهانی و گفتوگۆی شارستانیه ته کان، رۆژ له گهڵ رۆژ زیتر ده بیته ئەسلێکی حاشاهه لته گر و نیازکی ده ستاو به جیتی ئەدهبیاتی گه لان.

داهیتانی ئەدهبی خۆمالی - جیا له خه سه لته تی پێوهندی نیوان دهقی ئەدهبیات - به بی شاره زا بوون له ئەدهبی بیانی ته گه ر کارێکی نامومکینیش نه بیته لانی که م هه ولێکی نه زۆک و ناسه رکه وتوو ده بیته و که لکی داهیتانی له م دهسته - که له پاشه کهوت و ده سه که وتی ئەدهبی جیهانی بی بهش و بی بهری بیته - که م مه ودا و کورتخایه نه؛ بۆیه ئەدهبی کوردی که له م چه ند سه له ی دوا ییدا و به تاییه تی پاش راپه رینی مه زنی کوردستانی باشوور، پشووی هاته وه سه رخۆ و پێگای بۆ خۆش بوو کار بکات و سل نه کات. ده شی ناگای له م پێداویستییه گرنگه بیته و بۆ به جیهیتانی ئەم ئه رکه ته سه مه و پرکردنه وهی ئەم بۆشایییه به رچاوه، له سه ر دهستی بزاقی وه رگێپران و خۆپندنه وه و ناسین و پێداچوونه وهی شوپنه واری ئەدهبی جیهانی ئەو خه ونه ی که هه ر ئەدهبیکی خه مخۆری مرۆف به گشتی و خه لکانی کۆمه لگای خۆی به تاییه ت، ده بیینی وه دی بیینی: خه ونی به کگرته وهی مرۆفانی گۆی زه وی، له سه ر دهستی نازادی و به رامه ری و خۆشه ویستی و مرۆفایه تی، ئەو خه ونه ی که نالی سه دو په نجا ساڵ له مه و به ر بۆ مرۆفی ده قه ری خۆی و سه ره به ری جیهان ده یگێپته وه:

به عزه ئینسانی ههیه خه م قسووتیه

من خه می خۆم و خه می عاله م ده خۆم

گه رچی ئەم بزاقی وه رگێپرانه - که هه نو که له کوردستاندا هه یه - له ئاست و ئەندازه ی دلخوازدا نییه و مۆته که ی زۆری و بۆری و شه وه ی نابه رپرسایه تی و جندۆکه ی نه زانی و نه زۆکی خۆیان لی مات داوین و ده وره یان داوین و بۆسه یان بۆ ناوینه ته وه و ددانمان لی چیر ده که نه وه که مه یدانی وه رگێپران کوردیمان لی داگیر بکه ن؛ به لام دیسان هه ندی قه له می دلسوژ و ده سپاک و میشک پر و چاوکراوه له ناوه ندی مه یدانه که دا ماون و دنه ی نه وه ی نوێ ده دن که ماندوونه ناس بن و کاری پتر بکه ن و هه ولێ نازایانه بدن و کۆل نه دن و گۆره پانی خۆ تا قیکردنه وه چۆل نه که ن.

وه رگێپران ئیمپرۆ له حوکمی کاری دیپلۆماسی ئەدهبیاتی کوردیدا یه و گه ر له ئه رکی به دیهیتانی ئەم پێوهندییه کولتوورییه دا سه ر نه که وین، نه جیهان له خه ون و خولبای ئەدهبیی خۆمان ده گه یه نین، نه خۆمان له ئاوات و ئاره زوی ئەدهبیی گه لانی دنیا تیده گه یین. جه وه هری ئەدهب و سه روشتی داهیتانی ئەدهبی به چه شتی که ده شی ده ستاوده ست و لاتانی جیهان بگه ری تا هه ر ده قه رێک و ده سه که وتی خۆی لی هه لێنجی. با شه رمی وه لامی ئەم پرسیا ره نه مان کورێ که ئیمه - گه لی کورد و رۆشنییرانی کورد - تا چه نده له م جه وه هری ئەدهب گه یشتووین و به م چاوه وه له ئەدهب ده روانین. من به شبه حالی خۆم پیم وایه تا ئەو رۆژێ کولتووری کوردی چاوی به دهقی شانۆیی و شیعره کانی شکسپیر به زمانی کوردی هه لئا یه ت ده بی هه میشه گومانیش له وه بکات که نالی و خانی و مه وله وی و گۆران و شیرکۆشی باش خۆپندنه وه و باشیان لی تیگه یشتوو. خۆپندنه وه ی نالی و شکسپیر پیکه وه به زمانی کوردی ئەو ساته پیرۆزه یه که من به ئومیدی ئەو چرکه ساته دل به ژبانی ئەدهبیم خۆش ده کم و هه ولێ وه ده سه یسانی ده دم.

کۆمهله چيپۆكى تهپلى ئاور كه بهقهله مى وهرگيپى كارامه و كورديزان
كاك ئەمىن گهرديگلانى وهرگيپى دراوه، ههوليكه له پيناوى ئەو
باسوخواسانهى هينامانه ئاراوه و هيوادارم كه لينيكي كتيبخانهى كوردى
پى پر بيتهوه.

عهبدوخالق به عقووبى - بۆكان

پوشپه پى ۱۳۸۴ - جولای ۲۰۰۵

گابریل گارسیا مارکیز

سالی ۱۹۲۸ له گوندى ئاراکاتاكا - شاروچكهيهكى باكوورى كولومبيا - له دايك بووه. ههتا تهمهنى ههشت سالى ههر له و گونده لاي نهكى ژياوه. سالى ۱۹۳۵ گه پراوتهوه لاي دايك و باوكى له شارى «بارانیکا» و له قوتابخانهى سيمون بوليفار، پولهكانى سههتايى تهواو كردهوه و چوته قوتابخانهى ناوهنديى «سان خوزه» كه قوتابخانهى يهسووعيهكان بووه.

سالى ۱۹۴۱ يه كه م بهرهمى له رۆژنامهى خوڤينتودا بلاو كردهوه كه تايهت بوو به قوتايياني ناوهنديى.

ئه و ئايستا دهيان رومان و كومهله چيروكى بلاو كردهوه كه گرنگترينيان ئه مانه ن: سهه سالت ته نيابى، ژينرال له سهه رگه ردايدا، ئه شقى سالت كانى وهبا، ئه شق و شه يتانه كاتى تر، پايزى پاترياك و هه والى رفاندنيك.

بو روماني سهه سالت ته نيابى خه لاتى فه ره نسي باشترين كتيبى بياني و هره گرى؛ ههروهها سهه سالت ته نيابى سالى ۱۹۸۲ خه لاتى نوبيل ده باته وه.

ههتا ئه و دو اييانه گابریل گارسيا مارکیز له گه ل مارسيديسى خيترانى و ههردوو كوره كهى و بووك و كورهزا پينچ سالانه كهيدا له شارى نيومه كسيكو ده ژيان؛ به لام به هوى تيكچوونى بارى ته ندروستى و نه خوڤشى شيرپه فجه و ههستكردن به نزيكبوونه وهى مه رگ، گه پرايه وه بو گوتا

شاره كهى خوڤى. شايانى باسه كه ئه و ماوه يهك له مه وه بهر ناو نيشانى مه زنترين پياوى كولومبيا و پياوى سالى ۱۹۹۹ ئه مريكاي لاتينى به ره سمى پيدرا.

پلايۆ - که به دیتنی ئەو دیمەنە زۆر ترسابوو - بەهەلاتن چوو بۆ لای ژنەکە، که خاویلییەکی تەری نابوو بە نیتوچاوانی منداڵەکە یەو. پلايۆ ژنەکە ی برد بۆ پشت حەوشەکە و هەردووکیان بە سەر سوورماوی تەماشای پیاو پیرەیان دەکرد. پیرە پیاوێکە جلۆبەرگێکی چەرچییانە ی لە بەردابوو. سەرە بێتوو کە کە ی چەن چلە مووی سپی پێو دیار بوو. تەنیا دوو سێ ددانی لە دەمدا مابوو؛ وەک تەرمیکی شلە پەتە ی خووساوی لی هاتبوو کە ئەو تین و تاوێ رەنگە بووبیتی لە دەستی دابوو. ئەو بالە گەورانە ی - کە لە بالی سێسارکە کە چەلە دەچوون - پیس ببوون و نیوێ پەر و پۆکە ی وەر بسوو و بە قور و لیستە ی عەرزە کە وە نووسابوو. پلايۆ و ئیلیزندا لە نزیکە وە هیندیکیان سەر کرد. دوا ی ماوێ کە کە سەر سوورمانە کە یان تەواو بوو، بۆیان روون بۆ وە کە ناشنایە. ئەمجارە وێریان قسە ی لە گەل بکەن. ئەویش بە دەنگی مەلە وانێکی بەهێز و بەزارا وێهە کی نامۆ وەلامی دانەو. هەر ئەو بوو هۆی چاوپۆشیکردن لە بالە ناجۆرەکانی. زۆر ژیرانە بەو ئاکامە گەیشتن کە تۆفان پا پۆرێکی غەوارە ی نوقم کردوو و شە پۆل ئەو ی بەرەو پۆخە کە هیناوە. چوون ژنیکی دنیا دیدە ی جیرانیان بانگ کرد. ئەویش هەر کە چاوی پێی کەوت، پێی سەلماندن کە بەهەلە چوون. ژنە کە پێی گوتن: ئەو فریشتە یە. رەنگە بۆ منداڵ هاتیبیتە ئێرە؛ بەلام داماوە هیندە پیرە، باران بە عەرزیدا داو.

پۆژی دوا یی، دەنگی داو کە مالی پلايۆ فریشتە یە کی راستە قینە یان خستۆتە بەندە وە. ژن و مێردە کە بە پێچە وانە ی قسە ی ژنە سەر سپییە کە ی جیرانیان کە پێی وابوو ئەو فریشتانە لە دوا ی پیلانیکی ئاسمانی بە جی ماون و پەنایان بۆ زەوی هیناوە، نەیانوێرا بە تیتلا هیندە ی لێدەن بیکوژن. پلايۆ دوانیوێرۆ پەیاغی بە دەستە وە گرت و تا ئیوارە لە نیو چیشخانە کە وە چاوی لە سەر هەلنە گرت؛ پاشان بەر لە خەوتن لە نیو قورە کە ی دەرکیشا و خستییه کولانە ی تیلبەندی مریشکە کانە وە و دەرگای لە سەر داخست. کە

پیرە پیاویکی کە لە لا بە دوو بالی مەزنە وە

گابریل گارسیا مارکیئز

سێ پۆژ بوو باران دەباری. هیندە ی قرژال لە نیو ماله کە دا کوشتبوو کە پلايۆ ناچار بوو لە حەوشە ی لیوپیژ لە ناو تێپەریت و قرژالە کان بکاتە نیو دەریاکە وە؛ چونکە منداڵە ساواکە یان ئەو شە وە هەتا پۆژ تاویاویک دایگرتبوو و پێیان وابوو بە هۆی بۆگە نی ئەو قرژالانە وە یە. لە پۆژی سێ شە مە وە خەم دنیا ی داگرتبوو. دەریا و ئاسمان ببوونە رەنگیکی خۆلە مێشین. زیخ و لمی پۆخە کە لە شە وانی مانگی ماریدا وەک پزیسک دەدرە و شانە وە و شپوێ ماجوومیکی لە قور و شە ی تانۆکە ی رزبوی بە خۆ وە گرتبوو. نیو پۆ هەوا هیندە لیل بوو کە پلايۆ دوا ی رشتنی قرژالە کان - کە ویستی بگەریتە وە بۆ مالی - تا پۆیە کی دی لە پشت حەوشە ی ماله کە یان دەجوو لا وە. پلايۆ ناچار بوو زۆر بجیتە پێشە وە. کە ورد بۆ وە دیتی پیرە پیاویکی کە لە لا دەمە و روو لە نیو قور و لیستە دا پاکشاو و چونکە بالەکانی زۆر گەورەن، هەر چەندە هەول دەدا ناتوانی هەستی.

باران خوشی کرده هیشتا پلایۆ و ئیلیزندا خەریکی قرژال کوشتن بوون. زۆری پینه چوو مندالە که یان چه قوچۆکه ی نیشتبۆوه و به برسییه تی له خه ههستا.

ئهو کاته بوو که گه وره یی خۆیان نیشان دا و بریاریان دا که فریشته که سواری لۆتکه یه ک بکه ن و به شی سی رۆژی ئاوی شیرین و خوارده مه نی بۆ بپێچنه وه و به ره و چاره نووسی خۆی، به ئاوی ده ریا که پدا دهن، به لام کاتی له گه ل یه که م گزینیگی هه تاو هاتنه هه وشه، خه لکیکی زۆریان دی له ده وری کولانه تیلبه نده که کۆبوینه ته وه و سه ریان ناوه ته سه ر فریشته که و هه ر وه ک له گه ل هه یوانیکی سی یرک به ره و روو بوو بیتن - نه ک گیانله به ریکی نااسایی - له به ینی تیله کانه وه خوارده مه نییان بۆ فری ۆ ده دا.

باوه گۆنساگا - که به بیستنی ئهو هه واله ههستی به مه ترسی کردبوو - به ر له سه عات هه وت هات. ئهو ته ماشاچیپانه ی له و کاته دا هاتبوون، وه ک ته ماشاچیپه کانی به یانی گه مژه نه بوون و سه باره ت به داها تووی به ندی بییه که بیرو پای سه یریان ده رده پری.

هیندیکیان که ساویلکه تر بوون، پیمان وابوو ده بی بکریتته شاره داری دنیا. هیندیکیشیان که پیدا گتر بوون ده یان گوت ده بی پله و پایه ی تا راده ی ژینرالیکی پینج نه ستیره به نه سه ری؛ تا کو له هه موو شه ره کانه دا سه رکه وئ. هیندی که سی خه یالرتسیش هیوادار بوون که بتوانی تای خۆی په پدا بکا و له سه ر زه وی تیره یه کی ژیری بالدار بیتنه دنیا و کاروباری ئاسمان بگرنه ده ست؛ به لام باوه گۆنساگا به ره وه ی بیتته قه شه، دارپریکی به هیز بوو. ئهو که له پال دیواره تیلینه که دا راوه ستا بوو، له ساتیکا به کتیبه فیڕکارییه که ی خۆیدا هاته وه و داوای لی کردن درگا که ی بۆ بکه نه وه تا بچیتته ژووره وه و له نیزیکه وه ئهو پیاوه داماره ببینی. پیاوه

پیره له نیو تێخوله میوه و خۆراکی ناشتاییدا راکشابوو که ته ماشاچیپان بویان هه وادابوو؛ له سووچییکا له به ر خۆره تا وه که بالی فش کردبووه که وشک بیتته وه. کاتی باوه گۆنساگا چوه کولانه که وه به زمانی لاتینی سلای لی کرد. پیاوه که بی نه ده بی ئهو خه لکه ی به لاره نامۆ بوو؛ چاره میژوو بییه کانی هه لئینا و به زاراوه ی خۆی ورته یه کی لیوه هات. قه شه که که دیتی ئهو نه له گه ل زمانی خودا ناشنایه و نه ده زانی چۆن سلای له خزمه تکارانی ئهو بکا تووشی دردۆنگی بوو، که نه کا له گه ل بوونه وه ریکی ته له که باز به ره و روو بوو بی؛ پاشان که له نزیکه وه به جوانی تیپروانی، بۆی روون بووه که زۆر له مرفۆ ده چی؛ چونکه بۆدرنیکی لی ده هات وه ک هی قه ره چیپه کان وابوو. پشت باله کانی هه مووی ورده گه نه و شینکه ی پتوه نووسابوو. شاباله کانی به هۆی بای عه رزیبه وه ئالۆزکابوون و هیچ نیشانه یه کی له قورساغی فریشته کان پتوه دیار نه بوو. هه ر بۆیه له کولانه که هاته ده ری و به مۆعیزه یه کی کورت، وریایی پیدان که ساویلکه نه بن. وه بییری هیئانه وه که یه کی له خووخده دزیوه کانی شه یان ته وه یه که خۆ به شیوه و شکلی سه یره سه مه ره ده گۆری؛ تا کو بنیاده می سایلۆخ و ساده دل هه لخله تی. ئهو وه شی به به لگه هیئاوه که هه ر به و جوړه ی بال نیشانه ی جیاوازی نیوان هه لۆ و ته یاره نییه، له ناسینی فریشته کانیشدا بال ناتوانی ده وریکی گرنگی بی. به لام به لئینی دا که نامه یه ک بۆ ئوسقوفی خۆی بنوسی تا ئوسقوفیش نامه یه ک بۆ سه ر ئوسقوف بنوسی، سه ر ئوسقوفیش نامه یه ک بۆ پاپ بنوسی تا کوو رای یه کجاری دادگا کانی بالا له و باره وه وه رگرن.

تیگه یشتویی قه شه، دل به بی پروا کانی داگیر کرد. دوو سی سه عاتی پی نه چوو که هه والی فریشته ی دیل له هه موو لایه ک بلا بووه و هه وشه ی ماله که وه ک بازاریکی پر له ژاوه ژاو و جه نجالی لی هات. پلایۆ و ئیلیزندا ناچار بوون سه رباز بانگ که ن تا کو به زه بری نوکی سه ر نیتزان بلا وه به و

خه لکه بکهن که خه ریک بوو ماله که به سهر یه کدا پرووختین. ئیلیزندا هیندهی زل و زالی حه وشه که گه سک دابوو پشتی هه لئه ده هاته وه، ههر بویه هاته سهر ئه وهی که ده ورانده وری حه وشه که دیوارکه ن و ههر که س ویستی فریشته که بیینی پینج سنتا و پوولی لی بستین.

زور کهس له ریگه ی دووره وه هاتبوون. کارناقالیک کی گه رۆک هاتبوو، ته نافبازه فرنده که بیان چهن جار به سهر خه لکه که دا به هاژه هاژ هه رها ت و چوو. به لام کهس سه رنجی پت نه دا. چونکه بالی ئه و وه ک بالی فریشته که نه ده چوو و زیاتر له بالی شه مشه مه کویره یه کی نه خس ده چوو. هه رچی نوستان و دامای سهرزه ی هه به بو ده رمان روویان له وی کردبوو.

پیرتییک که له مندالییه وه ترپه ی دلای خوی بژاردبوو و ئیتر ژماره ی لی ته و او ببوو. پیاویکی خه لکی پرته قال که دهنگ و گرمه ی ئه ستیره کانی پی ناخوش بوو و خه وی لی نه ده که وت. پیاویک که به دم خه وه وه شه وانه هه لده ستا و ئه و کارانه ی له رۆژدا کردبووی هه مووی تییک ده داوه و زور کهسی تر که نه خوشیبه کانیان گران نه بوو.

له نیو ئه و هه را و ژاوه ژاوه دا - که عه رز و ئاسمانی وه له رزه خستبوو - پلایو و ئیلیزندا به و هه موو شه که تییه وه دلایان خوش بوو؛ چونکه له ماوه ی حه و ته یه کدا هه موو دیوه کانیان پر کردبوو له پوول و دیسان ریزی زیاره تکه ران که چاوه پروان بوون نوره یان بگاتت سهر و بنی دیار نه بوو. ته نیا فریشته که بوو که له کاری خویدا هیچ ده ورپکی نه بوو؛ گیتروویژ له به ر گه رمای ناخوشی چرای نه وتی و ئه و شه مانه ی به ده وری دیواره تیلینه که دا ریزیان کردبوو، له نیو کولانه به سه ردا سه پاوه که یدا جیگای خوی خوش کردبوو؛ کاتی راده بوارد. سه ره تا ویستییان گرموله ی نه فتالینی ده رخوارد بدن، که به قسه ی ژنه سه رسپییه که ی هاوسیتیان خوراک فریشته ئه وه یه. نه یخوارد؛ ههر بویه تویه کاران چوون نه هاری تایبه تی پاییان بو

هینا ئه ویستی نه خوارد. ههر بوشیان ده رنه که وت نه خواردنی ئه وانه له به ر پیریبه یان هی ئه وه یه فریشته یه. له ئاکامدا له شورباوی باینجان هه ره شه زیاتر هیچی نه خوارد. ته نیا خووخده ی به رواله ت غه یه سه روشتی ئه و، سه بووری بوو؛ به تایبه ت رۆژانی هه وه ل که مریشکه کان بو دۆزینه وه ی گه نه و شینکه ی پرشنگذار دندووکیان له به یینی په روپوی دده ا. نوستان په ریان لی ده کرده وه و به ئه ندای زاماری خویاندا دینا. ته نانه ت ئه وانه ی زوریش به روح و به زه یی بوون به ردیان تی هه لده کرد تا کو هه ستیته سه ری و به راوه ستاوی بیبین. ته نیا کاتی توانییان هه لیبستیینه سهر پی که شیشه ی تایبه تی گوپلک داغکردنیان به قه برغه یه وه نا؛ چونکه ماوه یه کی زور بوو جووله ی نه کردبوو و پییان وابوو مردوو. فریشته که له خه و راچه نی و فرمیسک له چاوانیدا قه تیس ما و به و زمانه سیحراوییه ی خوی جنیوی دا و دوو سی جار بالی لیکدا و ته پوتوتیکی ساز کرد و جیقنه و خول و خاکی بلاو کرده وه و گژه بایه کی هینده سامناکی وه ری خست که تا ئیستا کهس نه دیدتبوو و شتی وا مه گین له کووره ی مانگ بی. هه رچه نده تا قمی پییان وابوو ئه و کاره ی له به ر رقهه ستان نه کرد؛ به لکو هی ئه وه یه ئیشی پی گه یشتوو. دوی ئه وه ئیتر تازاریان نه ده دا؛ چونکه تیگه یشتبوون که ماتبوونی ئه و ماتبوونی قاره مانیک نییه که خه ریکی پشودان بی، به لکو ماتبوونی سیلاویکه که نیشتیته وه.

باوه گونساگا ههر چاوه پتی گه یشتنی رای ئاخری سه باره ت به به ندیبه که بوو و هه ولی دده ا به بییری مندالانه، به ر به گه مژیبه خه لک بگری؛ به لام له و نامانه دا که له رۆمه وه ده گه یشت هیچ په له یه ک نه ده بیندرا.

ئه وان هه موو کاتی خویان به وه راده بوارد که فریشته که ناوکی هه یه، یان نا؟ زاراوه ی ئه و پیوه ندی به زاراوه ی ئارامیبه وه هه یه، یان نا؟ چهن فریشته ی وه ک ئه و له کونی ده رزیبه وه ده چن؟ بلتی ئه وه ههر نوروژیبه کی

بالدار نه بئ؟ ته گهر پروداویکی ئاسمانی کۆتایی به خه مه کانی قه شه نه هینایه، ئه نامه بئ که لکانه رهنگ بوو تا کۆتایی جیهان درپژیه بکیشایه.

ئه زقه زا له و پوژانه دا له نیو ئه و هه موو کارناقاله سه رنجراکی شه دا، که ره سه و ئامرازی شانوی ژنیکی گه رۆک هاته نیو شار که به هوی بئ قسه یی کردنی دایک و باوکییه وه ببوه جالجالوکه. پوولی سه یرکردنی ئه و ژنه له هی فریشته که که متر بوو ئه وه هیج، خه لکیش ده یان توانی هه ر چه شه پرسیاریکی سه باره ت به و مه سخبو نه ی لی بکه ن و له نیزیکه وه چاو له هه موو نه ندامتیکی له شی بکه ن و له مه ر ئه و راسته قینه سامناکه وه شک و گومانیان نه مینئ. جه سته ی ژنه جالجالوکه یه کی ترسناک بوو به قه د به رانیکی ده بوو؛ به لام ئه وه ی له هه موو شتیکی دلته زینتر بوو دیه نی سه یر و سه مه ره ی نه بوو، به لکو پاکی و راستییی کی خه ماوی بوو که له کاتی گپرانه وه ی چۆنیته چاره ره شییه کانیدا وه ده رده که وت. ژنه به مندالی. به دزییه وه له مالی ده رکه وتبوو. چوو بوو بۆ کۆرپکی سه ما و هه لپه رکئی و تا به یانی سه ما ی کردبوو. گوایه له کاتی گه رانه وه دا هه وره ترشقه یه کی سامناک ئاسمانی دووقاش کردوو و له قه له شته که وه تۆپه له گوگردیکی ئاورین ده ره په ربوه و ئه وی کردۆته جالجالوکه.

خۆراکیشی ته نیا گزمووله ی نه فتالین بوو که مرۆقه ده ست و دل بازه کان، ده یانخسته نیو ده مییه وه. ئه و شیوه شانویه پیر بوو له هه سته مرۆقانه و ده رسی عیبه رته ی ترسینه ر. به بئ هیج هه ولتیکی شانوی فریشته ی له خۆبایی له بره و خستبوو که زۆر که م و ابوو زه حمه ت به خۆی بدا و چاو پیک له و خه لکه بکات که تۆوی مه رگن؛ جگه له وه ش چه ن مۆجزه یه ک که دا بوویانه پال فریشته که، شیواوی رۆحی ئه وی ئاشکرا ده کرد؛ بۆ وینه کوپریکی هاتبوو چاوی چاک بیته وه، نه ک هه ر چاک نه بووه - سئ ددانی تازه شی هات. یان نوقسانیکی که توانایی ریگارۆیشتنی وه ده ست نه هینا، به لام

خه ربیک بوو له کیسه رکیی به خت تا قی کردنه وه دا سه رکه وی. پیساویکی گولیش، که گوله به رۆژه له برینه کانیییه وه سه ری ده ره یینا: ئه م مۆجزه دلخۆشکه رانه - که زیاتر وه ک گالتنه و ریشقن ده چوون - ورده ورده ناوبانگی فریشته ی له بره و خست و ئه و کاته په یدا بوونی ژنیکی که ببوه جالجالوکه له ئاکامدا فریشته که ی له بییر خه لک برده وه. به و شیوه یه بئ خه وی باوه گۆنساگا بۆ هه میسه ته واو بوو. حه وشه ی مالی پلایۆش وه ک ئه و سئ رۆژه ی باران خۆشی نه کس کرده وه و قسزۆال پزۆابوونه دیوی خه وه که یانه وه، چۆل و هۆل بوو.

خاوه ن مال به لگه یه کیان بۆ سکالا و ئاه و ناله نه بوو. به و پووله ی که وه سه ره کیان نابوو، مالتیکی دوو نه موییان دروست کرد پیر له گلۆبی تریفه یی و باخچه؛ تۆری به تیل ته ندرای ده وری ماله که یان هینده به رز بوو، زستانان به رگری له قسزۆال ده کرد. میله ی ئاسنینی په نجیره کانیشی رتی به فریشته کان نه ده دا بچنه ژوووری. پلایۆ له قه راغ شار خه ربیکی په روه رده کردنی که رویشک بوو و ئیشکچیتی بۆ هه میسه وه لانا. ئیلینزندا چه ن جووت که وشه ی چاک و پاشنه به رز و چه ن کراسی ئاوریشمی کۆلکه زپینه یی کری که له و سه رده مه دا یه کشه مانه، ژن گه لپیک له به ریان ده کردن که خه لک به غیلیان پئ ده بردن. کولانه ی مریشکه کان ته نیا شتیکی بوو که هیج که س سه رنجی پئ نه ده دا.

ئه گه ر جار ناچار یکیش کولانه که یان خاوین ده شورده وه و جیوه ی بۆنخۆشیان تیدا ده سووتاند، له به ر ریز گرتن له فریشته که نه بوو؛ ده یانویست بۆگه نی ئه و جیقنه و گه ند و گووه له نیو بچئ که هه موو ماله که ی داگرتبوو. پیره پیسا وه ک رۆحیک هه ست پئ ده کرا و ماله تازه که ی وه ک مالتیکی قه دیی لی کردبوو. سه ره تا که منداله که یان پیتی هه لگرت نه یانده هیشته له کولانه که نزیک بیته وه. به لام ورده ورده ترسه که یان نیشته وه و خوویان پئ گرت. منداله که هیشته ددانی دووه می

نه هاتبوو که له شوپنیکه وه که تیلکه که پچراپوو ده چوو کولانه که وه کایه ی له گهل ده کرد. فریشته که له منداله که ش وه گ گوره کان ده ترسا و وه ک سه گیک که هیچ خه یالیکه له میتشکا نه بی، سه بوورانه هه موو جوړه نازاریکی له لایه نه وه ده تامل ده کرد.

هه ردوو کیان هاو له مریشکه یان گرت. نه دوکتوره ی که هاتبوو سه منداله که، نه یوانی بهر به وه سواسی خو ی بگری و گو ی له دل که کوته ی فریشته که ش نه گری؛ دوکتور هینده ی فیکه فیک و قار و قور له سنگ و هه ناویدا بیست که زیندوو مانی نه وی له لا مه حال بوو؛ به لام نه وه ی له هه موو شتی زیاتر نه وی تووشی سه سوورمان کردبوو، مه تنقی بوونی بالی بوو. بالی هینده له گهل جهسته ی هاوتا و سروشتی بوون که دوکتور له دل خو یا گوتی بو ده بی مروقه کانی دیکه بالیان نه بی؟

کاتی مناله که چوو قوتابخانه ماو هیه کی زور بوو خوړ و باران کولانه که ی تیک و په کان دابوو. فریشته که وه ک مروقتیکه سه رگه ردانی پی له لیوی گوړ، به لاره وه لاره وه بهم لا ولادا ده ریوی. به لیدان نه ویان له هو ده که وه ده ده دنا؛ به لام دوا ی ماو هیه ک خو ی ده کرده وه به چیتشخانه دا. به روا له هه نته شی نه وه له ماله که دا و له شوپنی جوړا و جوړ ده بیندرا، که ورده ورده بهو تاکامه گه یشتن که بوونی دوو لایه نه ی په یدا کرده وه و هه موو ماله که له وانیه به زاوړی پر کا.

نیلیزندا بهرق هه ستاوی و په رو شه وه دهینه راند له نیو هم دوزه خه دا که پر له فریشته ژباغان لئ حه رام بووه. فریشته که به حاله حال خوړاکی ده خوارد و چاوه میترووییه کانی هینده لیل ببوو که خو ی به چوارچیتوه ی درگا که دا ددا. ته نیا شتی که به جهسته یه وه دیار بوو دوا بین لاسقی شاباله کانی بوو که دنکه دنکه ورده تووکی پتوه ما بوو. پلایو به زه بی پییدا ده هات و ده بیشت له عه مباریدا بخه وی و مه لافیه کی پیدا ددا.

نه کاته زانیان که شه وانه تاوویاو دایده گری و به زمانی گرانی نورو تیژی قه دیم ورینه ده کا. نه مجاره ته واو هه ستیان به مه ترسی کرد؛ چونکه پتیان واوو ده مرئ و ته نانه ژنه سه رسپییه که ی جیرانیشیان نه یده زانی فریشته ی مردوو چی لئ بکن. به لام فریشته که له وه سه رما به ته ورته می زستاندا زیندوو ما و له گهل گه رمای به هاری و خوینجمن دهر د و عه له می لئ برا. هه موو روژی له سووچیکه نه وه سه ری هه وشه که - دوو له چاوی خه لک جووله ی له خو ی ده بری و له سه ره تای مانگی دتسامبردا چهن په ری گه وره و نه ستور به وینه ی په ری دال له بالی روا؛ که نیشانه ی بی هیزی زیاتری نه بوو؛ به لام خو ی له راستیدا هه ستی به گورانی نه و حالاتانه کردبوو، هه میسه ش وربا بوو که س تپی نه گا و گوپیان له گورانی نه و مه له وانانه نه بی که جار جار له ژیر نه ستیره کانه وه دی.

روژتیک که نیلیزندا خه ریکه پیواز پاک کردن بوو بو نیوه رو، بایه ک هاته نیو چیتشخانه که وه که له لای دهریای نازاده وه ده هات. چوو بهر په نجیره که؛ له پر چاوی به فریشته که کهوت که هه ولی ددا هه لفری. خو هه لدا شتنه کانی هینده ناشیانه بوو که نیوکی لاقی چیمه نه که ی هه لده کند. خه ریک بوو به بال لیکدانه بی که لکه که ی - که نه یده توانی بهر ز بیته وه و ده که وته وه - عه مباره که پروخینی، به لام هه چو نیک بوو هه لفری و بهر ز بووه. نیلیزندا که چاوی پتی کهوت به سه ر دوا بین ماله کانه وه بالی لئ ددا، بهو بال لیدانه ی که وه کوو هی سیسار که که چه له ده چوو ترسی کهوته خوارپی لئ نیشتبوو و خو ی به ره و بهرزی ده کیتشا. نه مجار بوو نه ویش و بو خو شی هه ناسه یه کی حه سانه وه ی هه لکیتشا. نه گه رچی ژنه له جنینی پیواز ته واو نه ببوو چاوی هه ر له فریشته که بریبوو. هینده ی ته ماشا کرد که له بهر چاوی ون بوو؛ چونکه نیتر نه ده بووه هو ی ئه رک و نازاری و له ژبانیدا بوو به خالیکی خه یالی به سه ر ناسوی دهریا که وه.

گهشتريں گول۽ سووري سهر ميحرابه كه هه لگرم و نه متواني، درڊونگ و نيگه رانه. رهنهگه نه مڙو بتوانم جيئبه جيئي كه م؛ به لام چرا چڪولنه كه له پڙ ترووسكه ي هات و ژنه له حالي جهزم هاته دهري، سهر ي هه لينا و پروي كرده نه و قوژينه ي وا كورسيله كه ي مني لي بوو. وا ده زاني كاري بايه. چونكه به راستي شتيك له لاي ميحرابه كه وه خشه ي هات؛ هؤده كه له ريبه وه. ده توت روو كاري بيروهه ريبه كاني نيوي - كه نه م گشته ساله بي جوولنه مابؤوه - له رزيوه ته وه دوايه زانيم بو هه لگرتني گول ده بي چاوه پرواني ده رفه تيكي تر بم، چونكه هيشتا ههر به خه بهر بوو، چاوي له كورسيله كه بريبوو پيم وايه خشپه ي ده ستم ي له په ناي سهر به وه بيستوهه. ئيستا ناچارم چاوه پروان بمينمه وه؛ به لكو بو خه وي نيوه رڊو بچيئه هؤده كه ي ديكه. نه و كاته رهنهگه بتوانم گولنه كان هه لگرم و بهرله وه ي بيسته وه نه م هؤده يه و چاوي له كورسيله كه بپري بگه ريمه وه.

يه كشه مه ي پيشوو كاره كه م دژارتر بوو. دوو سه عات زياتر چاوه پروان مامه وه تا حال بيگري و جهزم بي؛ به لام له وه ده چوو ئوقره ي نه بي. سهر ي به خوزدا گرتبوو، ده توت شكي كردوه كه ته نيابي ماله كه ي شله ژاوه؛ درڊونگ بيوو. بهر له وه ي چه پكه گول له سهر ميحرابه كه دانئ، چهن جار به نيئو هؤده كه دا گه را. دوايه سهر ي له هاله كه ش هه لينا و چوه هؤده كه ي ته نيشت. كه گه راوه چا كه تيكي ره شي چڪولنه ي له بهر دا بوو. جوو تيكي ش گوره وي په مه يي له پيڻ كرديوو. له بهر ترووسكه ي كزي هاله كه ديتم و پيم وابوو ههر نه و كچولنه يه كه چل سال له مه وه بهر له وه هؤده يه دا هاته په ناي ته خته كه م كوتي: «ئيستا كه به ني ددانيان به پيئووي چاوتوهه گرڊاوه، چاوت تووره و دا پچراون»؛ نه گسوراوو. ده توت ههر نه و دوانيوه رڊويه ي مانگي ئوتوي نه و ساله يه؛ نه و كاته ي ژنان برديانه ژووري و مه يته كه يان نيشان دا وتيان: بگري؛ نه و بو تو وه ك برا وابوو. كچه ههر كه نه وه ي بيست، پالي به ديواره كه وه دا وه ك باراني به هار فرميسك به چاويدا

كه سينك نه م گولنه سوورانه ي ده شيواند

گاريل گارسيا ماركيئز

نه مڙو يه كشه مه يه و باران خو شي كردو ته وه؛ ده ليم چه پكي گولي سوور هه لگرم و بيبه م بو سهر گوره كه م. گولي سپي و سوور، له و گولانه وا نه و ژنه بو رازاندنه وه ي ميحرابي هؤده كه ي و تاجه گولينه په روره ده ي ده كا. نه مڙو سهر له به ياني به م زستانه كر و بي ده نكه، خه م دا يگرتووم و وه بيبر گري قه بران كه وتوومه وه؛ نه و جيئبه ي خه لكي شار مردوه كانيان ده بن و له وي به جيئيان ده هيلن. شوئيكي پروته ن و بي دار و گيايه. گزه با، قانگه لاشك و بابرده له دين و له وي ده گيرسيئنه وه. ئيستا كه باران خو شي كردو ته وه، هه تاوي نيوه رڊو رهنهگه نه و سه راوليئثيه خليسكه ي كزر كرديئته وه و بتوانم خو م بگه به نه نه و گوره ي جه سته ي مندالمي تيئا راكشاوه و ئيستا پرووكاوه و له گه ل ره گي گيا و كرم و ميروو ئاويته بووه. ژنه كه له بهر ده مي فريشته كاندا چوكي داداوه. له وه تا هاموشوي نه و هؤده يه ناكه م؛ ياني له و كاته وه وا جاري هه وه ل ده ستم برد جوانترين و

هاته خواری، ئیستا سنی چوار یه کشه مەیه دەمەوی خۆم بگەیفەمە گولەکان؛ بەلام ژنه لەبەر میتحرابه که متەقی لە خۆی برپوه و گوئی قولاخ دانیشتووه. بەدلە پراوکییه کی لە پادەبەدەرەوه چاوی بەسەر گولەکانەوهیە و لە ماوهی ئەو بیست سالە ی لەو ماله دا بووه، وام نه دیوه. یه کشه مەیه رابردوو کاتی چوو هۆده کی تر چراکه بیتی، چوومه پیشی؛ گولەکانم هه لبرارد و ویستم چه پکیان کم. هیچ کات تا ئەو پادەیه لە ئامانجە کم نزیك نه بیومەوه؛ بەلام کاتی ویستم بگه پیمه وه سەر کورسیله کم، گویم لە ترپه ی پیتی بوو گه یشته پشت درگاکه. خیرا گولەکانم لەجیتی خۆی دانایه وه؛ لەو کاته دا به چراوه هاته ژووری.

چاکه ته ره شه چکۆله که و گۆره وییه په مەییبه کانی له بهر کردبوو؛ زهنگی رووی گه شابۆوه و رواله تی لەو ژنه نه ده چوو که بیست سالی ره بهق، لەو باخچه یه دا گولی سووری په روه رده کردوه. راست ئەو کیشۆله بوو که ئەو ساله دوانیوه رۆی مانگی ئوت، بردیانه هۆده کی ته نیشته و جله کانیان لی گۆری و ئیستا دوا ی چل سال، پیر و قه له و و دەست به چراوه پیتی دنا نیو هۆده که وه.

که وشه کانم هیشتا تۆپه له قوری وشکه وه بووی پتویه، که دوا نیوه رۆی ئەو رۆژه پتویه نووسا و چل ساله له په نا ئەو کووره کوژاوه یه دا وشک ده بنه وه. رۆژتیک چووم که وشه کانم بیتیم؛ بەلام درگاکه گاله درابوو و هه موو شتومه کی ماله که یان پراگویتسبوو. ته نیا ئەو کورسیله ی گۆشه ی هۆده که یان جی هیشتیبوو که جیگه ی شه و رۆژی من بوو. زانیم که وشه کانیان داناوه وشک بنه وه؛ بەلام کاتییک مالیان گواستۆته وه، بایه خیان پی نه داوه و له بیریان چوو؛ هەر بۆیه چووم بیانیه تيم.

ژنه چهن سال دوا یی گه پراوه؛ هینده درهنگ که بۆنی خوشی هۆده که ئاوتیه تی ته پوتۆز و بۆنی هه ناسه ی چکۆله ی زینده وه ره کان ببوو. لەو ماله دا

تهک و ته نیا بووم. لەو سووچه دا دانیشتبووم و چاوه پروان بووم. گویم له رزین و پرووکانی دهسته که کان بوو. دهنگی باله فرکه ی هه وام ده بیست که له هۆده درگا داخراوه کاندایه خه ریک بوو کۆنه ده بوو. ژنه لەو کاته دا هاته وه؛ له نیو چوارچێوه ی درگاکه دا ویستا بوو. جانتایه کی به دهسته وه بوو؛ کلاویکی سه وزی له سه ر نابوو؛ هه ر ئەو چاکه ته ره شه چکۆله شی له بهر دابوو که لەو کاته وه داینه که ندوووه. هیشتا چکۆله بوو، قه له و نه ببوو، به له کی وهک ئیستا له نیو گۆره وییه کانی دا نه ماسیبوو.

کاتی ده رگای کرده وه ته پوتۆز و جۆلانه نه دایپۆشیبووم. له قوژینیکی هۆده که شدا سیسرکیک - که بیست سال بوو جیکه ی ده هات - بیته نگ بوو؛ به لام له بن ئەو هه موو داوه جالجالو که یه دا و ناشادبوونی سیسرکه که و ته مەنی که می ژنه؛ له گه ل دیتیم، ناسیمه وه. ئەو کچۆله یه م بیرهاته وه که دوانیوه رۆی سه غله تی مانگی ئوت له گه لم هاته ته ویله و ده ستان کرد به ده رهیتانی هیلانه چۆله که. هه ر به شیوه ی ئەو رۆژه - جانتا به ده ست و کلاوی سه وزی له سه ردا - له چوارچێوه ی ده رکه که دا ویستا بوو؛ ده توت ده یه وی له پرده هاوار بکات و هه ر ئەو به لتی. کاتێ منی پشته وقه فار له په نا په یژه ی نیودلان شکاودا دی له سه ر ئەو په یین و پاله که وتبووم؛ کاتی ده رگای له سه ر ره قی پشت کرده وه، لاولاوه ی ده رکه جیره ی هات و قورم و ته پوتۆزی بنمیچه که وردورد وه رینه خواری؛ ده توت که سییک به چه کوش له گویتسوانه ی سه ربانه که ددا. هیندی له نیو ده رکه دا ویستا، دوا یی ورده ورده هاته نیوه راستی هۆده که و وهک بیه وی که سییک له خه و هه ستینی، وتی: کوری چاک! کوری چاک! منیش له سه ر کورسیله که وشک بووم و جووله م لی برا.

وه مزانی سه رتیک له هۆده که ددا و ده روا؛ به لام نه رۆیشته. هه وای هۆده که ی تازه کرده وه. سه ری جانتا که ی لا برد و بۆنی عه تر و گولاوی

هه تاهه تایه لهو ماله دا به تهنیا ده مینمه وه و ئه ویش شاد ده بئ؛ چونکه لهو رۆژهدا بۆی پروون ده بیته وه که ئه وهی به کشه ممانه له میتحرا به که دا گوله سووره کانی ده شتیواند، با نه بووه.

قه دیمی بلا بووه. ئه وانیتتر شتومه ک و جلویه رگیان له جانتا که یان خستبوو بردبوویان؛ به لام ئه م تهنیا بۆنه خوشه کانی هۆده که ی بردبوو. دوا ی بیست سال هینا بوویه وه ماله که و میتحرا به که ی وه که هه وه ل رازنده وه.

به بوونی ئه و، ئه و شتانه ی زه مان له نیوی بردبوون ده گه رانه وه جیبی خویان. له و کاته وه له هۆده که ی تهنیشتا خوار دوویه و خه و تووه، به لام به رۆژدا هه ر له م هۆده یه دایه و له گه ل فریشته کان و توویش ده کا. دوانیوه رۆیانیش له سه ر ئه و کورسیله لانکه بییه ی په نا ده رگا که داده نیشتی و پینه و په رۆ ده کا و کاتی که سیک دی بۆ کپینی چه پکی گولی سوور، پوله که ی وهرده گری؛ له ده سه ریه کی ده پیچی و ده بینته به ریشته نه که ی و ده لئ: له و گولانه ی لای راست هه لگرن، ئه و گولانه ی لای چه پ هی فریشته کان.

بیست سالی ره به قه کاری ئه وه یه. له سه ر ئه و کورسیله لانکه بییه داده نیشتی و خۆرا ده ژینتی و پینه و په رۆ ده کا و چاوی له و کورسیله یه برپوه؛ هه ر ده لئی ناشزانی ئیستا چاوه دتری له کورپیک ده کات که ته واوی دوانیوه رۆکانی سالانی منالی له گه لدا رابوار دووه؛ به لکو پیتی وایه له گه ل نه وه یه کی زه لیلدا ده ژی که له و کاته وه دایه گه وریه ی پینج سالان بووه له م سووچی هۆده یه دا دانیشتووه. ئه گه ر ئه مجاره سه ری داخاته وه، ره نگه بتوانم خۆم بگه یه ئمه گوله سووره کان. ئه گه ر بتوانم چه پکی گول هه لگرم به هه لاتن ده چم له گردی قه بران له سه ر گۆره که می داده نیم و خیرا ده گه ریمه وه، له سه ر کورسیله که م داده نیشم و چاوه پروانی رۆژیک ده بم که نه به ته وه نیو هۆده که و هه موو هۆده کانی ئه م ماله کپوک بینه وه.

له م رۆژهدا هه موو ئه م شتانه ده گۆرین؛ چونکه ناچار ده بم دیسان له مال بیمه ده ری و به که سیک بلیم که ئه و ژنه گولفرۆشه ی له و ماله کاوله دا ده ژیا، پتوبستی به چوار پیاهه که ببه نه گردی قه بران و ئه و کاته من بۆ

فیرناندۆ سۆرتینۆ

من فیرناندۆ سۆرتینۆ بەشیوەی یەکەم کەسی تاک دەنوسم؛ بۆ ئەوەی بەرپرسی قسەکانم بم. رۆژی هەشتی نوامبری سالی ۱۹۴۷ لە «بۆینس ئایرێس» لە دایک بووم. بە وتەى خاوەنرایان لە نیوچیرۆکەکانى مندا ئاوتتەیهکی تاییەت لە فانتییزی و تەنزی شاراو و بەرچاو دەکەوێ. خۆتندنەوێم لە نووسین پێ خۆشترە. لە راستیدا زۆر کەم دەنوسم. لە مەودای ئەم سالانەدا ژياننامەیهکی ئەوتۆم نییە پێشکەشتانی بکەم. وەک هەموو کەس کەم و زۆر خەلاتم وەرگرتووه؛ بەگشتی مەرۆقیکی تا رادەیهک شادم. هەموو شتیکی لە ئالۆزی و پەرۆشییهکی ساکارووه دەست پێ دەکا و لە کۆتاییدا بەوەزعیکی دژوار و راستەقینەیهکی رەق و گۆرانیکی زوو بەزوو دەگا. ئەم ئالۆزییە ساکارووه دەتوانێ بە شکانی کلیلیک لەنیو درگادا، ترس و دلە خورپەیهکی بێ هۆیان نیشتنەوهی پەرەشووتیک یان جانەوهریکی بالدار دەست پێبکا. ئەم شێوه چیرۆکە پێوهندی بەسەرەتا و کۆتایییەوه هەیه و بووتیقای ئەم شێوه گێرپانەوهیه نیازی بەرپرووداو و زوو بەیانکردن و فانتییزی و جۆریک موتیفی گالتهجاری هەیه. ئەگەرچی ئالۆزی (سۆرتینۆیی) لە راستەقینەى دەرەکی وەرگیراوه؛ بەلام رووداوێکان لە جیهانی «راستهقینەیی چیرۆکدا» (Fictional Realities) دەقەومێ. جیهانی ئالتیرناتیف و پێچانەوه کە رەوشت و پێوهندی دەرەوهی دیسانەوه

دانامەزینی هیچ، بەلکو ئاوهژووی دەکاتەوه؛ بەگالتهی دەگرێ و لە سەر دارشتنی بزاقی رەخنەیی خەیاڵ هەلوسته دەکا. لە چیرۆکەکانی ئەودا زمانیکی وێژەیی و رۆحیتی کافکایی و بەرچاو دەکەوێ. رەوانناسی کەسەکان رۆلێکیان نییە و تەنیا باسکردن و کەوتنە تەنگانەى مەرۆکەکان دەوری سەرەکی دەگێرن. گرینگ شوخییهکە کە خەست بۆتەوه و کارەسات و ئاپۆرتیکی دیکە قەوماوه. ژيان و سەربردهی شەرەکانی جیهانی و بەربلاوی میژوو و ژباری مەرۆکایەتی بەم شێوهیه نەبووه. «چیرۆکی جۆریک ژيان» گێرپانەوهی بەراوهژووی ژباری بەشەرییه. کارمەندیکی چاره رەش لە قاتی دەهەمی بالەخانەیه کدایە. ئەزموونی «رابینسۆن کرووژۆتە» و لە راستیدا ئەزموونی مەرۆک لە سەرپراوه دووپات دەکاتەوه و گەریانی میژوو چەواشه دەبێتەوه. کلیلیک لەنیو قوفلی درگادا دەشکێ. پیاویک لە نیووه گێردەخوا. پێوهندی لەگەڵ دەرەوه دەپسێتەوه و هیچ کام لە دەورو بەریهەکان یارمەتی نادەن و زهوال و وێرانییهکی بەرەبەرە ژيانی رەش دادەگێرن. هەمیسان دەرواتهوه دەری و سروشت دەدۆزیتەوه. تەواوی زانیاری و کتیبەکانی دەسووتینێ. روالهتی ماددی ژبار وەلادەنی و بەشیوهیهک لە هەمبەر سروشتدا فەرەنگ دەشیوتینێ. یەکی لەو تاییهتەندییهکانی کەسایەتی نیو چیرۆکەکانی سۆرتینۆ هەر ئەو پرسیار نەکردن و خووگرتن و سازانەیه لەگەڵ چۆنیەتی سەیر و سەمەرەیان.

دایانا گارسیاسیمۆن دەلی: کافکا هەمیسان گەراووتەوه. بەشیکی زۆری نووسراوهکانی سۆرتینۆ حال و هەواى

ناوهرۆكى نووسراوه كانى كافكايان ههيه؛ له چيرۆكه كانى ئه ويشدا ديكتاتورانى چكۆله مان وه به رچاو ده كه وي كه گيرۆدهى ترس و خو به كه م زانينيكي پووچن له ناخى خو ياندا؛ مرۆفگه ليك كه له جه غزى خورافات و سيستمىكى بورۆكراتيكا گرفتارن. ئه گه رچى پروانگه ي ره خنه گرانهى سوورنتينو له كاتى ديكتاتورى ئارژانتينا (1976-1986) كافكايه كى تازه يان پييه، لانى كه م له چيرۆكى «ترسى بى به لگه» و «سهركه وتنى ئه نديازيار سيمون» و «جوړيك ژبان» دا ئه و جوړه تواناييهى تيدا دياره؛ ئه گه رچى ئه و پيى وايه رهنگدانه وهى باوكانى ئه ده بى خو ي واته «بيوئى كاسارس»، «بوړخيس»، «كورتاسار» و «دينوى» رۆژنامه نووسى ئارژانتيني به سه ره وه يه. سوورنتينو تا ئيستا شهش كتيبي نووسيوه كه برتين له: «تۆله ي مردووان»، «مه باله كانى سه د ساله»، «گه رانه وه بو وه حشيكارى»، «چيرۆكه كانى كانى دۆن خوړخه سالامه»، «سه ربه دهى مۆنتى رۆسو»؛ هه ره ها دوو كتيبي وتوويزى هه به كه داگرى هه وتوويزه له گه ل «خوړخه لوئيس بوړخيس» و دۆستى نزيكى خو ي «ئادۆلفو بيوئى كاسارس».

سوورنتينو ده لى: من ئه ده بياتى ناره زايه تى كۆمه لگام بى خو ش نييه و قه ت ناتوانم كرده وهى رۆژانه ي كريكارىكى ساردخانه ي گوشت له چيرۆكىكا بگوئجيم؛ ئه وانه ماندووم ده كه ن و خوينه ريش وه ره ز ده كه ن. ته نيا شتيك كه بو خو شم بيته هو ي خو شى و سه رگه رمى، به لامه وه گرنگه.

تۆله به تۆله

فيراندۆ سوورنتينو

ده وره به رى سه عات ده ي به يانى رۆژى شه ممه بوو؛ كوره گه ره كه م - كه له هارو هاجيدا سه رباشقه يه - به هو ي بیره سه كى خو به وه به له تكه تيليك بنجه گوليكي له سه ر درگاي باله خانه ي جيرانه كه مان كيشابۆوه. هه رچهن شتيكى زۆر دزيو و خراپيش نه بوو؛ ته نيا چهن خه تى خو ار و خيچ و چكۆله بوون؛ ئه وه ندهش چكۆله ئه گه ر بو شى بگه رايه ي به حاله حال ده تدۆزيبه وه. وا چاكه ددان به و راستيه شه دا بنيم، له هه وه له وه وتم وا چاكه گوئى خو مى لى بخه وينم و ئه و رووداوه پووشبه سه ر بكه م. كامه تان تا ئيستا تووشى ته ريق بوونه وه و خو به كه مزانينيكي ئاوا هاتوون؟ به لام دواتر هاتمه سه ر ئه وهى كه باشته ر وايه داواى ليبووردن له جيرانه كه مان بكه م و زبانه كه ي بو بيژيرم. قسه ي خو مان بى ئه وهش بو ئه وه بوو كه ده مزانى خه رجى بژارنده كه ي زۆر نييه. خيرا چووم له درگاكه يانم دا. ناسياويم له گه ليان نه بوو؛ به لام ده مزانى كه تازه هاتوونه ته ئه و

باله خانەيه . سى كەس بوون و ھەر سىكيان تووكى سەريان بۆر بوو . كە دەستيان كرد بەقسە كردن ، بۆم دەرکەوت بيانين . كە تۆزى زياترم لەگەڵ دوان ، گوتم يان دەبى ئالمانى بن ، يان ئوتريشى يان سوبسى . بەدڵ ئاواله ييبه وه دەستيان كرد بەپيئەكە نين و ھەر وەر ووى خۇشيان نەھيتا ؛ بەلام شتتيكى ديكە كە زۆر گرینگە ئەو ھە بوو خۆيان وا نیشان دا كە تەنانەت ئەو رووشاويبەى سەر درگا كە بەزەرەبينيش نابيندرى . بەروويەكى خۆشەو ھاواكەى منيان رەت كرده وە و گوتيان : كورە ئيدى ، كورپيش ئەو بۆزبەيه يان ھەيه دەست و مشتتاخىكى گەرموگورمان كرد و بەپيئەكە نينەو ھە خوداھافيزيمان ليكتەر كرد . كاتى گەرامەو ھە مالى خيزانم - كە لە كوني درگا كەو ھەموو شتتيكى ديبوو - بەھەلە پروو كپو ھە گوتى : خەرجەكەى زۆر بوو ؟ خاوم كرده وە ؛ ھەر ھيچيان لى وەر نەگرتووم . خيزانم لەگەل ئەو ھەى كيفە پوولەكەى ھەلدەگلۆفى گوتى : بەختى چاكامان بوو . ھيتشتا سەرم بەتەواوى وەر نەگيرابۆو ، ديتم پاكەتتيكى سپى چكۆلە لە كەليني درگا كەو ھەوتە ئەم ديو ؛ ھەلمگرتەو ھە . كارتتيكى بانگھيتشتنى تيدا بوو . دوو ناو بەپيتى چكۆلە و ورد پيتچنى كرابوون : ويلھام ھووفير و برۆنھيلدە كۆرنفيلد ھووفير . بەدەست و خەتتيكى كە بەخودكاري شين نووسرابوو ، ناوى ويلھام گۆستاو ھووفيرى چكۆلەشى پى زباد كرابوو : وپراى سلاويكى گەرم و دۆستانە لە خزمەت خانم و ئاغاى سۆرنتيئۆ ، ئيمە خۆمان بەخەجالەتبار دەزانين و داواى لىبووردنتان لى دەكەين ؛ چونكە سۆرنتيئۆى چكۆلە بۆتە ھۆى نيگەرانيان . پيويستە رايگە يەنە كە ھيچ بۆزى و ھاروھاجيبەك رووى نەداو ھە و وینە جوان و چكۆلە يە درگا كەمانى زياتر رازاندۆتەو ھە . بەسەرسورمانەو ھە گوتم : خودايە ئەوانە چ مرۆڤتيكى سەيرن ؛ لە دەست ئەو كارە توورە نەبوون ھيچ ، داواى لىبووردنپيش دەكەن .

بۆ ئەو ھەى بەشيو ھەك چا كە يان قەرەبوو بکەمەو ھە ، كتيبيكى مندالانەى

تازە - كە ھەلمگرتبوو بۆ خوان مانوئيل كە بەديارى بيبەمى - دامە دەست خوان تاكوو بەديارى بيبا بۆ ويلھام گوستاو ھووفيرى چكۆلە . ئەو رۆژە لە سەر بەختان بووم ؛ خوان مانوئيل پى ئەو ھەى پەلپ و بيانو بيتيتەو ھە بەقسەى كردم و لەگەل ئەو ھەى كۆلتيكى سوپاسى بنەمالەى ھووفير و منالەكە يان ھيتابۆو ھە ، خۆى كرده و ھە بۆر و وريدا .

دەرووبەرى سەعات دوازدەى نيوەرۆ بوو . شەمانە خووم پيگرتو ھە بەشيو ھەكى پچرپچر و بەزۆرى ھەول دەدەم شتتيك بخوينمەو ھە . دانيشتم كتيبم ليك كرده و ھە ؛ ھيتشتا دوو دپرم نەخويندبۆو لە درگايان دا ؛ ئەو ھەش بۆتە كاري ھەميشە بيبم و من دەبى بچم درگا ھەلگرم . لەبەر خۆو پرتەبەكم ليو ھەات و چووم درگا كەم كرده و ھە . لاويكى سميلى بەجلوبەرگى سەربازيبەو ھە لە پشت درگا كە بوو ؛ چەپكە گولتيكى گەورەى بەدەستەو ھە . كاغەزتيك ئيمزا كرد ؛ دەست خۆشانەم پيدا و چەسپيىكى سەربازيبانەى بۆ ليدام . گولە باخەكانم بژارد نزيكەى بيست لق بوون . پاشان كارتتيكى خۆلەميشيم خويندەو ھە كە لە گولەكان درابوو : ويلھام ھووفير و برۆنھيلدە كورنفيلد ھووفير سلاوى گەرمى خۆيان پيشكەش دەكەن بەئاغا و خانى سۆرنتيئۆ و خوان مانوئيل سۆرنتيئۆى چكۆلە . سەبارەت بەپيشكەشكردنى كتيبيى جوانى چيرۆكى مندالان خۆراكى رۆج كە ويلھام گوستاوى چكۆلەتان داو ھەتە بەر تيشكى شانازى و بەديارى بۆتان ناردو ھە ، زۆرتان سوپاس دەكەين .

ھەر لەو سەرووبەندەدا بوو خيزانم لە بازار ھاتەو ھە . كۆلتيكى شتومەك كريبوو ؛ لە ژيوريدا كەوتبو ھە ھانكە ھانك گوتى : چ گولتيكى جوانن ! ئاى چەندم گول خۆش دەوى ؛ چۆنە وا گولت كريبو ؟ تۆ لەو كارانەت نەدەكرد ، چيبە ھا ؟

ھەر خيرا گوتم : ئەو ھە دياريبەكە لە لايەن بنەمالەى ھووفيرەو ھە بۆمان

هاتووه. خیزانم که خەریکی پیزکردنی گولەکان بوو لەنیو گولدانى دەخستن، گوتی: ئیمە بەهەر شتیوێهە که دەبێ قەرەبووی کهینهوه. دەلێی چی بۆ خواردنەوهی چایی بانگهێشتیان بکهین؟ من بۆ رابواردنی رۆژی شەمانە خەیاڵییکی دیکەم لەسەردا بوو، قسەکهەم خواردەوه و گوتم: ئەمڕۆ عەسر؟

دەوری سەعات شەشی دوایهەرۆ، دەوری چینی بەبریکه و پرومبیزیبهکی سپی سەرمبیزهکهیان پر کردبوو. کهمیک لهوهوبەر بەدەستووری خیزانم - که بەشوین هیندی دابونهریتی قیبهنیسهوه بوو - چووم بۆ رستوورانی شەقامی کالیبلدۆ چەن بابۆلهی عەسرۆژە و نان و شیرینی و وردە شتی ترم کړی. هەموو شتەکانیش دەرجه یەک. هەموویان بەتەزلیکی سوور و سپی و ناسک بەستراوون؛ بۆ ئەوهی زیاتر رازاوه دیار بن و ئیشتیبا بیزوین. کاتێ بەلای دوکانیکی کهرەسەفرۆشیدا تێدەپهڕیم، جوژه کردەوهیهکی سوالکەرانه هانی دام تاکوو نرخى ئەو شتانهی کړیبووم لهگەڵ نرخى گهورهترین قوتووی رەنگ هەلسەنگینم؛ هەر ئەوه بوو دلتهنگی کردم و خەم دایگرتم.

بنهماله‌ی هووفیر به‌دهستی خالی نه‌هاتبوون؛ که‌یکتیکی گه‌وره‌یان هینابوو که به‌خامه و نه‌خش و نیگاری جوان رازابوو و به‌شی له‌شکرکی ده‌کرد. خیزانم له‌وه‌موو ده‌ست و دل‌بازیبه‌ی ئەوان واقی ورمابوو؛ منیش هه‌روا. به‌لام من هیندی هه‌ستم به‌دلته‌نگی ده‌کرد؛ بنه‌ماله‌ی هووفیر که چه‌نه‌وه‌ری و سویر قسه‌ییبیان لپاولپ له‌عوزرمایی و زمانلووسی بوو، نه‌یان‌توانی له‌دلی مندا جی بکه‌نه‌وه و سه‌رنجم بۆ لای خوێان پراکیشن. خوان مانوئیل و ویلی گچکه‌ش که هه‌موو کایه‌کانیان هه‌لاتن و شه‌ر و ته‌قه‌ته‌فکردن بوو ولاتیان پێک دادابوو و به‌جاری و هه‌ره‌زیان کردبووم.

سه‌عات هه‌شت له‌دلی خوێدا گوتم به‌راستی ئەگه‌ر برۆیشتبایه‌ن زۆر

کارێکی باشیان ده‌کرد؛ به‌لام خیزانم له‌چیتخانه‌که به‌سرتە پیتی گوتم: ئەوانه زۆریان هه‌ق به‌سه‌رمانه‌وه‌یه؛ ئەو که‌یکه گه‌وره‌یه‌ت نه‌دیوه؟ نابێ به‌هینلین بۆ شام برون.

- ئە‌ی چی بخۆن؟ خو‌هیچمان نییه. دیسان برسیشمان نییه؛ ئیدی شام خورادنی چی؟!

- ئە‌گه‌ر له‌مالیدا خو‌راکمان نییه خو‌ له‌بازار هه‌یه. ئە‌گه‌ر برسیشمان نه‌بێ، ناچار نین هه‌ر بخۆین؛ ئە‌وه‌ی گرینگه‌ دانیشتن له‌دەوری یه‌که و خو‌ش رابواردن.

ئە‌گه‌رچی مانه‌وه له‌به‌ر خواردن نه‌بوو؛ به‌لام تا ده‌رویه‌ری سەعات ده‌ی شه‌وی وه‌ک گۆل له‌وی وه‌رکه‌وتن و منیش ناچار دیسان چووم به‌سته‌خو‌راکم کړی و هینامه‌وه. بنه‌ماله‌ی هووفیریش نارەزایه‌تیبیان دهرپری له‌به‌ر ئەو زه‌حمه‌ته‌وه وتیان ئیمه له‌وه‌که‌سانه‌ نین که به‌دهستی خالی بچینه‌میوانی؛ هه‌ر بۆیه‌ سێ بتری شه‌رابی ئی‌تالیایی و پینج بتری کونیاکیان له‌جه‌عبه‌یه‌کی کانا‌خستبوو و هینابوویان. سه‌عات ده‌وری دووی به‌یانی بوو؛ منیش هینده‌م هه‌لاته‌لات کردبوو له‌به‌ینی مالێ و بازاردا و هه‌تا بینه‌قاشم پر بیوو له‌خورده‌مه‌نی. به‌جاری شه‌که‌ت و گیتروویتر بیووم به‌بۆنه‌ی ئەو دۆستایه‌تییه‌وه، بۆیه‌ خیرا خه‌وم لیکه‌وت. وا دیار بوو دیسان نیتوچاوم هینابووی. سه‌عات شه‌شی به‌یانی بنه‌ماله‌ی هووفیر درگیان کوتا. جلویه‌رگی پلاوخو‌رییان له‌به‌ر کردبوو، چاویلکه‌ی دوودییان له‌چاو کردبوو. ئیمه‌ش به‌سواری ماشین له‌گه‌لیان که‌وتین بۆ مالێ قیلاکه‌یان له‌شاری ئە‌نخینه‌رو‌هاشو‌بتس هه‌ر که‌س بلێ ئەو شاره‌ نزیکه له‌بۆینس ئایرپس درۆ ده‌فرمێ. له‌نیو ماشینه‌که‌دا وه‌بیر رۆژنامه و خیزانم و کاتی پشوودان که‌وته‌وه. ئە‌گه‌ر چاوم هه‌لدینا ده‌کرانه‌وه، ده‌مقووچاندن خه‌وم لێ ده‌که‌وت. بنه‌ماله‌ی هووفیریش له‌ماوه‌ی ریتگادا زۆر زیره‌کانه‌ پشوویان

دهدا و چهقه چه قیان ده کرد و پیتده که نین. له نیو باخچه ی فیلاکه یاندا - که زور رازاوه و دلگیر بو - وهک شا میوانداریان لئ کردین. له بهر خوره تاو وهرکه وتین. له ههستیله که یاندا مه له مان کرد. خوارده مه نی زور خوشمان هه لمه قوت کرد. من ته نانهت له بن داریکی پر له میرووله سه رخه ویکم شکاند. کاتئ هه ستام له پر وه بیرم هاته وه خو ئیمه به دهستی خالی هاتووین. خیزانم به گویتیدا چپاندم:

خوت گیل مه که؛ لانی کهم شتیک بو کوره که یان بکره. به بیانوی گه ران له نیو شار و یلیم له گه ل خوم برده ده ری. له بهر جامخانه ی دووکانیکی له یستو کفرۆشی لیم پرسى:

چیت دهوی بۆت بکریم؟

- نه سپیکم دهوی.

پیم و ابوو نه سپیکی چکۆله ی له یستو ک ده لئ؛ به لام به هه له دا چووبووم. به راسته لیواری شه پولاوی زه ریا که دا دهستی ویلهامه چکۆله م توند گرتبوو و به ره و فیلاکه گه راینه وه؛ بئ نه وه ی بتوانم ته نانهت توژیک له و چه رمه سه ربیه چاره سه ر بکه م. به م جوژه یه کشه مه رابرد. دوو شه مه کاتیک له سه ر کار گه رامه وه، چاوم به ناغای هوو فیر کهوت که خه ربکه خوان مانوئیل فیری ماتوژر لیخویرین دهکا. لیمی پرسى:

- چۆنه؟ نه و دیاریهت پئ باشه داومه به کوره کهت؟

- به لام نه و جارئ بو ماتوژر لیخویرین نابئ؛ مندا له.

- که وای دهیده م به تو.

وای دانین قسه به کی واشی نه کرد بئ. به لام من له خورا دلّم بو لای نه و دیاریه نه ده چوو. خوان مانوئیل له پر یکدا قاقایه کی توندی کیشا. ناغای هوو فیر به نیشانه ی هاوده ردی گوتی: دوستی بئ چاره! مندا ل وایه ئیدی.

زووکه زور شتی چاکه بو م هیناوی دوستی به ریز.

سواری ماتوژره که بووم؛ نه گه رچی نه مده زانی لئی خویرم، به دهم دهستم کرد به ویره ویر. خوان مانوئیل دهستی راست و چه پ گرتبوو یانی ها تفهنگی پییه ده یکوت: زووکه لیخوره، لینه خوری دهینه قینم ها.

ناغای هوو فیر گوتی: وشیار به رووی مه که چاوی.

من دهنگی تورمز لیدانی ماتوژم ده رهینا و خوان مانوئیل له ته قاندرن به شیمان بووه. ئیمه شاد و به که بفر له پییشو گه راینه وه بو نهومی سه ربی باله خانه که. خیزانم به گویتیدا دام که: دیاری وهرگرتن خوشه. مه گین نا؟ به لام تو ده بی بزانی چۆنی قه ره بوو بکه بته وه؛ بزنام تو چی ده که ی؟

له قسه که ی گه ی شتم. سیشه مه ماشینیک و کارابینیکی بیانیم کری. ناغای هوو فیر گوتی بو زه حمه تت کیشا. ویلی چکول به هه وه لئین گولله چرایه کی سه رشه قامی شکاند.

چوار شه مه سئ دانه دیاری هات. بو من ئوتووبووسیکی دریز تاییه تی سه فه رکردنی نیونه ته وه یی، ته یار به هه واکیش و همامی سونا و ریبستوران و هوئی سه ما. بو مانوئیل بازووکایه کی دهستکاری ئاسیا، بو خیزانیشم چه پکه نیکى سپیی گرانبا یی.

خیزانم به هیوا براوی گوتی: نه گه ر نه م چه پکه نه له بهر کهم هه ر ئابرووشم ده چیئ! ئوتووبووس! کاریکی خراپت کرد هیچت نه دا به ژنه که ی؛ هه ر بۆیه ئیستا ده لئی خیر و سه ده قه یان پئ کردووم؛ ئیدی. ناله ی ته قینه وه به کی زور سامناک زمانى شکاندم. خوان مانوئیل بو نه وه ی بازووکا که ی تا قی بکاته وه، گولله به کی به و ماله ی سووچی شه قامه وه نابوو و به جارئ خاپووری کردبوو، به وه چاک بوو ماوه به کی زور بوو چۆل بوو.

به لام خیزانم هه روا خه ربکی پرته و گله یی بوو. نه وه یه ئیدی. بو ناغای ماله ی نه و ئوتووبووسه گه وره ی به سه تا کوو هه ر هه ستی و پروا بو به رازیل.

بۆ ئاغا چكۆلەي مالىش تەنكىكى حىسابى بەسە تاكو مرۆف خۆره كانى «ماتوگرۆسو» لە نىبو بەرى. بۆ خانى مالىش چى؟ تەنيا كراس خەويك. بىنەمالەي هووفىر وا ديارە شەشدانگ ئەورووپايىن و نىنوخ و شكن.

سواری ئوتووبوس بووم و هەلمکرد. لە جىبەكى چەپەكى رۆخى چۆمەكە رامگرت. لە نىبو كورسىلەي گەورەي ئوتووبوسەكەدا نوqm ببووم. شووشەكەم داكيشابوو. تيشكىكى كەم تىن دەرژا ژوورى و گەرمى دەكردمەو. خۆم خستە نىبو باوەشى بىرەخەويكى قوول؛ لە پر خەيالتيك بەميشكەدا هات؛ چ بكم. هەستام بەپەلە چووم بۆ وەزارەتى ناوخۆ تاكو چاوم بە «پريز» بكمەي. منيش وەكو تەواي ئارژانتىنيەكان لانی كەم دۆستىكم هەپە لە وەزارەتخانەيەكدا و ناوي ئەو دۆستەشم پريزە. ئەگەرچى دەمزانی ئەو كارە ئاكامەكەي ناديارە؛ بەلام لەو كارەدا پريزم كرده پارتى و داواكارىيەكەم وەرگىرا.

من ماله كەم لە گەرەكى «لاس كایتاس»ە كە ئىستا پىتى دەلین «سان بنىتۆ دى پالمۆ». بۆكىشانى هىلاسنىك لە وىستگەي «لىساندرۆ دلاتۆر»ە وە تاكو بەر دەرکی ماله كەم لەشكرىك ئەندازيار و كرىكارى شارهزا و لىزان و رۆحسووك دامەزنان. كرىكارەكان بەكەرەسە و دەزگای تايبەتى و تازە سازكراوى نىونەتەو هەبىيەو دەواي كرىنى چوار خانووبەرەي بەرز و پازاوە رووخاندیانن، كە لە شەقامى «لىبىرتادۆر» لە نىوان شەقامى «ئىرووس» و «ماتى ينسوو» هەلكەوتبوون. ئەم رووخاندن و تەختكردنەيان بەسەر كەوتوويىيەكى زۆر ئازايانەو بەئەنجام گەياند. پىويست بەگوتن ئاكا خاوەنى خانووبەرە رووخاوەكان پوول و پارەبەكى زۆر باشيان وەرگرت. لە راستیدا ئەگەر دۆستىكى وەك پريزم لە وەزارەتخانەدا نەبوايە ئەو كارەم هىچ كات بۆ نەدەچووە سەر. ئەم جارە دەمويست بەجاری ئاغاى هووفىر تووشى سەرسوورمان بكم. رۆژى پىنج شەمە سەعات

هەشت كە لە مال هاتە دەرى، چاوى بەشەمەندەفەرەيكى دىزىلى زەرد و سوور كەوت كە شەش فارگۆنى پىتو لكاوو. لە سەر دەرکی شەمەندەفەرەكە تابلۆيەكى چكۆلە ديار بوو؛ لىتى نووسرابوو: ئاغاى هووفىر بەخىر هاتى بۆ نىبو شەمەندەفەرەكەي خۆت.

هووفىر هاواری لى هەستا: ئەي خودايە گيان ئەوە چىبە؟ شەمەندەفەر! ئەويش هەر هەي خۆمە. خەون و خولياي ژيانم هاتنە دى. لە مندالىيەو بەئاواتەو بووم شەمەندەفەرەيكى بىي و لىتى خورم. بەبى سپاسكردن و بە قەسەما خۆي خستە نىبو. چوو ئەو شوپنەي رىنويىنى ئاسان لىخوړىنى شەمەندەفەر چاوەرانی بوو؛ تاكو شىتوەي لىخوړىنى فىر بكات، و تەم: هۆي! راوەستە. مەكەو بەپەلە پرووزى. بزانه چىم بۆ وىلى چكۆل كرىو؛ تانگىكى گەرە بەزنجىرى چەرخەكانى سەنگفەرەيشى پىيانەرىيەكى ورد دەكرد و دەهاتە پىشى. وىلى چكۆل قىژاندى: ئەو هەيە توپ! چەندەم پى خۆش بوو ئەو كۆتەلەي گۆرەپانى شار ورد و خاش كەم.

بەهووفىر كوت: ژنەكەشتم لە بىر نەچوو. بەتەيەكى تىسكنى زۆر نەرم و چاكم پىشكەش كردوو كە لەم بەيانەدا لە فەرانسە كرىبووم. بىنەمالەي هووفىر هیندە شاد بوون، دەيانويست هەر خىرا ديارىيەكانيان تاقي بكمەنەو؛ بەلام من لە هەموو ديارىيەكاندا تەلەيەكى چكۆلەم دانابۆو. حەلاويكى جادوووىم لە بەتە تىسكنەكە هەلساوى بوو، كە دوكتورىكى گىياناسى كۆنگۆيى پىتى دابووم. هەر كە مادام برۆنهيلىدە لەبەرى كرد، قىژەيەكى لى هەستا و پاشان بوو بەپەلە هەورىكى سپى و لە ئاسماندا بزر بوو. وىلى چكۆل هەر كە گوللە تۆپەكەي بەكۆتەلەكەو نە، كەرەسەيەكى تايبەت كە لەنىبو تانگەكەدا دامناپۆو كەوتە كار و بورجى تانگەكەي لە بەر يەك هەلته كاند. وىلى چكۆلەيش بەساغ و سلاامەتى بوو بەيەكەي لەو دە دانە مانگىلەي هەسارەي مشتەرى. ئاغاى هووفىرەيش هەر كە

شەمەندەفەرەكەى وەكار خست، زۆر بەئارامى و بەشیتوہیەك كە بۆى
پانەدەگىرا فرى درا سەر پردىكى چكۆلە كە بەسەر ئوقيانووسى ئارام و
باكوورى ئەفرىقا و تەنگەى سىسىلدا تىدەپەرى و پاشان لەپردا دەكەوتە
گەرووى ئاگرېژىنى ئىتتاوہ كە خودا وراستان لەو كاتەدا ئاگرېژىتەكە كفارى
دەكرد.

رۆژى ھەينى ھىچ نامە و دياربىەك لە لاىەن بنەمالەى ھووفىرەوہ
نەھات. عەسر خىزانم خەرىكى شىو لىنان بوو؛ گوتى: دنيا ئاواى لى
ھاتوہ ئىدى. تۆ پروانە! چاكە و پىاوہتى لەگەل جىران دەكەى، ئاوا بۆيان
خەرج دەكەى، شەمەندەفەر و تانگ و بالتەى تىسكن؛ بەلام ئەوان
تەنانەت كارتىكى چكۆلەى سپاسنامەشيان بۆ نەناردىن.

شېوہىەك ژيان

فېرناندۆ سۆرنىتتۆ

بەلاوى بەر لەوہى بىمە وەرژىر و ئاژەلدار، كارمەندى بانك بووم. ئەمەش
بەسەرھاتەكەى، كە ھەمووى بەوردى باس دەكەم: ئەو كاتە بىست و پىنج
سالتم تەمەن بوو، پىوہندى نىكىشم لە گەل كەس نەبوو. لەيەكى لەو
بالەخانانەى شەقامى «سانتافە» دا دەژيام، كە كەوتۆتە نىوان «كانىنگ و
ئاراتووز». ئەمىرۆ ئەو مەسەلەىە بۆتە باو كە دەلپن كارەسات لە شوپنى
چكۆلەش روودەدا. ئەوہ بۆ من بەراستى رووداوىكى چكۆلە بوو. كاتى
ويستم درگاكە ھەلگرم و بۆم بۆ سەر كار، كلىلەكەم لەنىو قوفلى
درگاكە دا شكا. دواى ئەوہى ھەولتىكى زۆرم دا و لەخۆ نووسام بەپىچ
كوشتى و ھاجەرىش بۆم نەكراوہ. ھاتمە سەر ئەوہى تەلەبفون بۆ كلىل
سازىك بكەم. لەگەل ئەوہى چاوہ پروانى ھاتنى كاكى كلىل ساز بووم،
زەنگىكم بۆ بانگ لى دا و پىم راگەياندن كە ئەمىرۆ رەنگە تۆزى درەنگ
بگەمە سەر كار. بەختەوہرانە كلىلساز زۆر زوو گەبشتى. ئەوہندەم لەبىرە

کاکي کليلساز وهک لاو دهچوو؛ بهلام سهر و پيشی هه موو سپی ببوو.

له کونی درگاگه وه پيتم گوت: کليله کهم له نيتو قوفله کهدا شکاوه.

به نارحه تيبه وه هه ردوو دهستی بهرداوه: له نيوه وه؟ نه گهر له نيوه وه
شکابی کاره که زور دژواره و له وانه يه نزیکه ی سئ سه عات بخایه نئ...
هه قدهسته که شم ده بیته...

کاتی راده ی هه قدهسته که ی گوت هینده زور بوو سهرم سوورما.

له وهلامدا کوتم: بهلام له مالتی نه وه ندهم پوول نیبه؛ نه گهر بیتمه ده ری
خیرا دهچم له بانک بۆت دینم و ده تده مئ. چاویکی زور ماناداری لئ
کردم، وهک نه وه ی پيشنیاریکی زور خراپم کردبئ. وهک نه وه ی بیهه وئ
فیترم بکا، به نه ده ب و حه یاوه گوتی: زور به داخه وه م کاکه گیان! من نه ک
هه ر کار به دهستی ره سمی که رتی کلیل سازانی ئارژانتینم، به لئکو یه کئ له
دارپژهرانی سهره کی نه ساسنامه ی نه و ریک خراوه شم. لیره شدا به داخه وه هیهچ
شانسیکت نیبه. نه گهر ده رفه تی خوتندنه وه ی نه م به لگه ئیلهام به خشه ت
بیئ، بۆت ده رده که وئ که له به شیکیدا به ناوی فیترکاریبه گرینگه کان
هاتوو که کلیل سازیکی شاره زا ئیزنی نه وه ی پی نه دراوه بۆ رۆژ بازاری
قیامه تی، خیر و چاکه کۆ بکاته وه.

پیمو بوو گالتهم له گه ل دهکا: به شوخیته!

که سی کاکي! ناوه رۆکی بریارنامه ی که رتی کلیل سازانی ئارژانتین بۆ
شوخی و پیکه نین نابئ. ده قی بریارنامه که ی ئیمه هیهچ که م و کووربیه کی
تیدا نیبه و به شه جۆراو جۆره کانی له سهر بنه مای ره وشتی نه خلاقی
دارپژراوه. ئیمه سالانیکی زور له سهر نه و کاره متالو و راویژمان کردوو؛
هه لیه ت هه موو که س ناتوانی به ته واوی تیبی بگا، چونکه ئیمه له زۆریه ی
بابه ته کانیدا له زمانیکی ناوه کی و هیما که لکمان وه رگرتوه. له گه ل
نه وه ی شدا له سهر نه و باوه رهم که له مادده ی حه وتی نه و بریارنامه یه ی ئیمه

ده گن: خودا درگاگان ده کاته وه؛ به راستی ده بی درگاگان شوکرانه و سپاسی
خودا بکن.

من نه مده توانی گوتی له و قسه هیهچو بوو چانه راگرم؛ پيتم گوت: تکات لئ
ده که م، پیاوی چا به درگاگه م لئ بکه وه، هه قدهسته که ت هه مووی
به سه ریه که وه پی ده ده م.

به داخه وه م کاکه گیان، نه م ره وشته تایبه تی کاری ئیمه یه و له کاری
کلیلسازیدا نه وه به هیهچ شیتوه یه ک گۆرانکاری به سه ردانایه. رۆژباش کاکه
گیان.

نه وه ی گوت و لیبی دا و رۆیی. بۆ ماوه یه ک له وئ له جیبی خۆم عه به سام
دیسان ته له یفوونم کرده وه بۆ بانک و پيتم گوتن له وانه یه نه مرۆ نه توانم بیتمه
سهر کار. ماوه یه ک بیرم له کلیلسازه سهر سپیبه که کرده وه و له دل خۆما
گوتم: نه وه شیتته، ئیستا زهنگ بۆ کلیلسازیکی دیکه لئ ده ده م. نه مجاره
تا درگاگه م لئ نه که نه وه نالیم پوولم پی نیبه.

ده فته ره چه ی رینوبنی ته له یفوون گه رام و زهنگم لیدا. ژنیکی به پارپزه وه
گوتی: ناو نیشان؟

- ژماره ۳۶۵۳ شه قامی سانتافه، باله خانه ی ئا- ۱۰.

تۆزی مت بوو؛ ده بوو ناو نیشانه که ی بۆ دووپات که مه وه. پاشان گوتی:
ناتوانین برا که م! نه ساسنامه ی که رتی کلیلسازانی ئارژانتین پیی
راگه یاندووین ئیجازه مان نیبه کار بۆ نه و ناو نیشانه بکه یین.

وهخت بوو له داخانا به ته قم: داده گیان گوتی بگه ر، نه م کاره قۆره...

ژنه که نه یه یشتت قسه که م ته واو پی گووشیبه که ی داناوه.

هه میسان په نام بۆ ده فته ره چه که برده وه و نزیکه ی بیست ژماره م گرت؛
هیچ کام له کلیلسازه کان رازی نه ده بوون بۆ نه و ناو نیشانه بیین. به خۆم

گوت: قهیناكا، چاره‌یه‌کی دیکه ده‌دۆزمه‌وه. زه‌نگم بۆ پیتش خزمه‌تی ساختومانه‌که لی دا و حال و روو داوه‌که م تیگه‌یاندا. جوابی داوه: ئه‌وه دوو مه‌سه‌له‌یه؛ یه‌که م من نازانم چۆن قوفله‌که بکه‌مه‌وه. دوو هه‌میش ئه‌وه‌یه من ئه‌گه‌ر بشمزانیبایه نه‌مه‌ده‌کرده‌وه؛ چونکه کاری من ته‌نیا خاوتینکرده‌وه‌ی ئیره‌یه؛ هه‌روه‌ها نه‌هیلّم که سانیکی جیبی گومان به‌م ده‌ور به‌ده‌دا بین. دیسان خۆ تۆ ده‌ستخۆشانه‌ت له‌ چنگ هه‌لناوه‌ری.

هینده‌م رق هه‌ستابوو به‌ریبیتی خۆم نه‌ده‌دی و خۆشم نه‌مه‌دزانی چ ده‌که‌م. پیاله‌به‌که‌م چایی تی کرد و سبگارێکم داگیرساندا. هه‌ستام و ده‌ستم کرد به‌ هاتوچۆ. ده‌ستم شوورد و شه‌ریه‌یه‌که‌م ئاو خواردوه‌وه. له‌ پیر «مۆنیکاردی چیاوه» م وه‌بیرها ته‌وه. ژماره‌که‌یم گرت و پیت گوت: موونیکا گیان، چۆنی خۆشه‌ویسته‌که‌م؟ خۆش ده‌گوزه‌ری؟ وه‌لامه‌که‌ی وه‌ له‌زینی خستم: ئه‌وه چۆن بوو وه‌بیرت هاته‌وه زه‌نگم بۆ لیده‌ی؟ پیت سه‌یره‌ ئیستا له‌وانه‌یه پروا بکه‌م که خۆشت ده‌ویم! هه‌والّت نه‌بوو؛ ته‌نانه‌ت ساتیکیش چاومان پیت ناکه‌وی.

تاقه‌تی دمه‌ته‌قیم ده‌گه‌ل ژنان نییه. به‌تایبه‌ت ئیستا که ئاو تووشی لیقه‌وماوی ببووم و له‌وانه‌بوو شیت بم. هه‌ولّم دا ئه‌وه‌ی به‌سه‌رم هاتووه بۆی وه‌گێرم. نازانم تیت نه‌گه‌یشت، یان هه‌ر ویستی گوی به‌قسه‌کانم نه‌دا.

دواین شتی که به‌ر له‌ دانانی گوشیه‌که‌ی پیتی گوتم ئه‌مه‌ بوو: من نا به‌ نامرازی ده‌ستی هیچ که‌سی. دواي ئه‌وه بۆ جاری دووهم خه‌ریک بوو شیت بم و نه‌مه‌دزانی چ ده‌که‌م. پاشان زه‌نگم بۆ بانک لیدا؛ به‌وه هیوایه‌ی چهن که‌س له‌ هاوکاره‌کانم بین و درگا که‌م بۆ بکه‌نه‌وه. به‌لام بۆ به‌دبه‌ختی «ئه‌نسوو پارادیس» گوشیه‌که‌ی گه‌لگرت که‌ کابرایه‌کی گیتل و گه‌مه‌ژیه و زۆریشم رق لیبه‌تی. به‌شیه‌یه‌کی زۆر ناحه‌ز گوراندی: که‌وابوو ناتوانی له‌ مالّ بییته‌ ده‌ری؟ تۆش هه‌میشه بۆ نه‌هاتنه سه‌رکار بیانوت به‌ده‌سته‌وه‌یه.

راست وه‌ک کاره‌ساتی جینایی که‌وتبوومه ته‌نگه‌وه. گوشیه‌که‌م دانا و دیسان ژماره‌م گرته‌وه، داوای یارمه‌تیم له‌ «میگل ئانخلوو لاپورتا» کرد که ده‌تگوت به‌گه‌سه‌مه. ئه‌م قوفله‌به‌نه‌یه‌ش پیتم وابوو زۆری پیت خۆشه‌ ریتگه‌چاره‌یه‌ک بدۆزیته‌وه؛ به‌متمانوه گوتی: ده‌ی پیتم بلای قوفله‌که‌ شکاوه یان کليلة‌که‌؟

کليلة‌که‌.

له‌نیو قوفله‌که‌شدا گیري کردوه؟

گوتم: نیوه‌ی له‌ نیویدا ماوه‌ته‌وه.

- خۆ حه‌ولت نه‌داوه له‌ ته‌ چکۆله‌که‌ی - که له‌ نیویدا گیري کردوه - به‌پیتچکوشتی ده‌ریبیتی؟

- به‌یچۆن، زۆرم حه‌ول دا بۆم ده‌ر نه‌هات.

- ئه‌ی هاوار که‌ وایه ئیستا ده‌بی زه‌نگ لیده‌ی بۆ کليلة‌سازیک.

- هه‌ر له‌وانه‌بوو له‌ داخانا بدریم، به‌تووره‌بیبه‌وه گوتم: زه‌نگم لیدا به‌لام ئه‌وان هه‌قه‌دستیان ده‌ویست.»

- ده‌یجا پیت بدایه‌ن و خۆت رزگار کردایه.

- خۆ تۆ نازانی به‌ده‌ردم، من هیچم پوول پیت نه‌بوو.

ئه‌مجار وه‌ره‌ز بوو له‌ ده‌ستم: «کوپریتگه‌ی حه‌پۆل! وادیاره تووشی گیروگرفتتیکي زۆر ناجۆر بووی!

نه‌م توانی به‌وه‌لامتیکي خیرا و ئاشکرا چاره‌سه‌ریتک بدۆزمه‌وه؛ ده‌بوو داوای پری پوولی لی بکه‌م. به‌لام قسه‌کانی هیوابراوی کردم؛ هه‌ر بۆیه بیرم له‌ هیچ شتتیکي دیکه نه‌کرده‌وه و گوشیه‌که‌م داناوه.

به‌م شپه‌یه‌ ئه‌و رۆژه‌ش کۆتایی هات.

رۆژی دوايي زوو له‌ خه‌وه‌ه‌ستم، تاكو زۆرتتر ته‌له‌یفوون بکه‌م؛ به‌لام

رووداویکی ئاسایی رووی دا تهلەیفوونەکهەم خراپ ببوو. ئەمەش گرفتییکی بەبێ چارەسەری دیکە. ئیستا چۆن دەمتوانی زەنگ بۆ تەعمیرکارێکی تهلەیفوون لێدەم؟ چوومە بەرەهەییوانەکهە و دەستم کرد بەهاوارکردن لەو خەلکەیی که بەشەقامی «سانتافە» دا دەڕۆیشتن.

گرمە و هەرای شەقامەکهە هێندە زۆر بوو، کێ دەبتوانی لە نەژمی دەهەمەوه گۆیی لە هاوارم بێ؟ زۆر جار رێبوارێک سەری هەلدینا و پاشان درێژەیی بەرپێگاکەیی دەدا و دەڕۆیشتن. بۆیە پێنج لاپەرە کاغەز و چوار کاربۆنم خستە سەر مەکینەیی تاییپەکهە و ئەم پەيامەیی خوارەوهەم نووسی: خوشکان و برایی خۆشەویست! من کلێلەکهەم لە نیو قوفلەکهەدا شکاوه. دوو رۆژە لەم وەتاغەدا گرفتارم؛ تکاتان لێ دەکهەم بۆ رزگارکردنم هەولێک بەدن (ژمارە ۳۶۵۳ شەقامی سانتافە بالەخانەیی ئا-۱۰) پێنج لاپەرە کاغەزەکهەم لەو سەرەوه، بەرداوه، مەحالی بوو کاغەزەکان راست بکەونه خوار، بەدەم نەرمە بایەکهەوه ماوهیەک خولانەوه. سیانیان کهوتنە نیوهراستی شەقامەکهە و خێرا بوون بەژێر تەگەری ماشینەکانەوه و رەش هەلگەران. یەکیان کهوتە سەر کهپری پێش دووکانەکان. بەلام پێنجەمین دانە کهوتە سەر پێیانەرێ و پیاویکی نیمچە ماقوول بەپەلە هەلی گرتەوه و خۆتندییەوه. پاشان گەرا بەدوای خاوەنەکهەیدا. بەدەستی چەپی سێبەری بۆ چاوی کردو سەری هەلبێری. قیافەییەکی دۆستانەم بۆ گرت. کابرا قاقەزەکهەیی ورد و پرد کرد و زۆر بەتوورەیی کردییە نیو قاناوهکهەوه. بەم جۆرە چەن حەوتووی دیکەش تێپەری و هەولەکانم بێ تاکام بوون.

رۆژێک دیم نامەییەکیان لەبەن درگاکەوه خستە ژووری. ئیدارەیی مخابەرەت خەتی تهلەیفوونەکهەمی هەلبێربوو؛ چونکە پوولەکهەیی وەدوا کهوتبوو. بەدوای ئەودا ئاو و کارەبا و گازەکشیان هەلبێریم. لە سەرەتاوه دەستم بەخۆراکهەوه نەدەگرت؛ بەلام زوو بۆم دەرکهوت دەبێ دەست پێوه

بگرم. قاپ و قاچاخەکانم لە بەرەهەییوانەکهە دادەنا تا کوو پێ بن لە ئاوی باران. گۆلی نیو گۆلدانەکانم هەلکەند و بەجیتی ئەوان تەماتە و نیسک و سەوزیم داچاند.

ئەو کارەم زۆر بەعیشقەوه بەرپێوه دەبرد؛ بەلام جەستەم پڕۆتییینی حەییوانیشی پێویست بوو، فێربووم گیانەوهەری چکۆلە و جالجالوکهەوو... پەرەوه دەبکەم و لە ماوهی قەرەنتینەکردنیاندا زاوژی بکەن. هێندێ جاریش کۆترو چۆلەکهەم دەگرت. ئەو رۆژانەیی خۆر دەکهوت دەمتوانی بەزەرەبەن و کاغەز ئاور بکەمەوه، بۆ سووتەمەنیش وردەورده هەموو کتیبەکانم سووتاند. شتومەک و تەختە و قەرەوێلەکانیشم هەموو سووتاند. بۆم دەرکهوت که لە هەموو مالتیکدا شتومەکی زیادی هەیه که پێداویستی ئەوتۆیان نییە. من لەویەری خۆشی و هێمنایەتیدا دەژیم. ئەو هەش بەجیتی خۆی که هێندێ شتم نییە. بۆ وێنە ئیستا نازانم لە دەورویەر چ باسە و دنیا لە دەس کێ دایە. رۆژنامە ناخۆتینمەوه. تەلەویزیۆن و رادیۆشم بۆ ناکەوێتە کار.

لە بەر هەییوانەکهەوه تەماشای دنیای دەرەوه دەکهەم. هێندێ ئالوگۆرم وەبەرچاو دەکهوئ، لە کاتی دیاریکراودا شەمەندەفەرەکانی نیو شار رادەوهستن و نازانم لە کەنگێتووه راولەستان. من بەجاری کات و زەمانم لێ شێواوه...

جگە لە ئاوینەوه سەری تاسم و ریشی سپی و درپێژم و ژان و برکی ماسوولکەکانی لەشم که نیشانەیی پیرییه هیچی دیکەم بۆ ناچیتەوه سەریەک. بۆ سەرگەرمیش بێ لێ دەگەریم بێر و فکرم لە سەرمدا هەلسووړپین. هیچ ترس و دلە خورپەیهکم نییە. بەکورتی بیسەرپمەوه: مرۆقتییکی تا رادەیهک شادم.

كارلوس فونتينتيس

كارلوس فونتينتيس بى شىك له گه و ره ترين نووسه رانى سه دهى بيسته مه. سالى ۱۹۲۸ له پاناما له دايك بوو. دايكى له سينه مايه ك خهريكى ديتنى فيلمى قه ره چيهه كان بوو كه ژانى منال بوون گرتى و كارلوس هاته دنيا. باوكى بالوتيز بوو. سالانتيكى زور له ولاتانى جوراوجور رايوارد. باوكى ميكنزيكيه كى ده مارگرز بوو. به زور كارلوسى ناچار ده كرد ميژووى ميكنزيك بخوتيتته وه. هه ره نهو خوتيدنه وهش بووه هوئى نه وهى بيسته نووسه ر. ميكنزيكى فونتينتيس ميكنزيكىكى ئاشنايه و له نيو به ره مه كانيدا رهنگى داوه ته وه. نه ته وه يه ك كه خاوهنى شورشى شكست خوار دووى زاپاتا و بزوتنه وهى خوتيدكارانى له خوتنگه وزاوى سالى ۱۹۶۸ بووه، له ده سپيكي نوله مپيكي ميكنزيكو سيتيدا.

يه كه مين كومه له چيرۆكى به ناوى «رؤژانى ده مامكدار» سالى ۱۹۵۴ بلاوكرايه وه. سالى ۱۹۵۵ بلاقشوكى پيداچوونه وهى نه ده بياتى ميكنزيكى له گه ل نووسه رانى ميكنزيكى دامه زراند. سالى ۱۹۵۸ رومانى «نهو شورينهى ههوا پاكه» ي بلاو كرده وه و رومانى نارخه يانيشى سالى ۱۹۵۹ بلاوكرايه وه. هه ره لهو ساله شدا له گه ل كچه نه كتهرى ميكنزيكى ريتا ماسدو زه ماوه ندى كرد. ئاتورا و مه رگى ئارقيموكرؤسى سالى ۱۹۶۲ بلاو كرده وه. سالى ۱۹۷۲ بووه نه ندامى هه ميشه يى كو ليژى نه ته وه يى ميكنزيك.

سالى ۱۹۷۳ له گه ل رؤژنامه نووسى ميكنزيكى سيلوبا لوميس زه ماوه ندى كرد. سالى ۱۹۷۵ رومانى ترانوسترى نووسى و خه لاتى خاويه ر ويا ئيرؤتياى پى وهرگرت. سالى ۱۹۷۷ خه لاتى رومولوخا يگاسى وينيزؤتياى هه ره به و رومانى ترانوسترى وهرگرت. سالى ۱۹۷۹ شانازى وهرگرتنى خه لاتى ميكنزيكى نه لفونسؤرسى بو تيكراى به ره مه كانى به قسمه ت بوو.

فونتينتيس جگه له كارى نه ده يى له كاروبارى سياسيشدا هه لسوورانى بووه؛ بو وينه: نووسه رى وه قدى نوينه رانى ميكنزيك بووه له كوميسيؤنى مافى نيونه ته وه يى سازمانى نه ته وه يه كگرتو وه كان، جيگرى به شى فه ره هنگى زانستگاي نه ته وه يى ميكنزيكو بووه، به رپوه به رى پيوه ندى فه ره هنگى نيونه ته وه يى له وه زاره تى ده ره وه يى ميكنزيك و هه ره ها سه رپه رستى وه قدى نوينه رانى ميكنزيك له كونفراسى نيونه ته وه يى هاوكارى ئابوورى ...

کرد که له بهر دهرکی بهنده که دا ماتلی بوون. سه روکی نیگابانه کان
فرمانی دا بیبینه حه وشه.

هه وای دهره وه لیل و مات بوو. دیواری خو له میشین به ندیخانه که له
زور جیگاوه کون کون ببوو. ئیسپیدا و ئیسی یاس و کاسائیگوتیا سر و
سیغارتیکیان داگیرساند. قاقای پیلانگپران بهرز ببوو. ژینرال ئیرناندیس
که له نیوان نیگابانه کانه وه بهره و بن دیواره که ههنگای دنا، گوتی:
نایاوینه! ته گهر ئیستا تفه نگیکم پی ده بوو پیم ده گوتن پوتیک چه
سیه یه.

ئیسپیدا بهو دهسته قورسانه ی شه په لاهه یه کی خیانده په ناگوتی
ئیرناندیس. ئیرناندیس برده بن دیواره که و له گهل قاقای فرماندار پینج
چه کدار ده سترپژیان کرد. که دوایین گولله ته قیندرا فرماندار دهنگی
قاقاکی خا کرده وه و گوتی: ههر لیره، له بن نه دیواره ناوری تی
به ردهن.

کاتی چه کداره کان جهسته ی دابیز دابیز کراوی ئیرناندیس یان ناوری تی
به ردا، دوو که له ره شه که ی به سر و چاوی ئیسپیدا چوو. ههر له و کاته دا
پولا له گهل سی بهندی دیکه خو بان له نیو ماشینی زباله دا شارده وه و
ده رباز بوون. پولا له ماوه ی ریگه دا بیری له وه ده کرده وه که پیاو له کاتی
مردندا چ ههستیکی هه یه. رهنگه له و کاته دا بیهه وئ هاوار بکا و
بگورپنی به سر نه وانه دا که خه ریکن دهینیشن و پتیا بلتی: خو من
نه مردوم بو گلم به سره ردا ده کن؟ ههر چواریان سره یان به که لینی بنی
ماشینه که وه نابوو بو نه وه ی بتوانن هه ناسه هه لکیشن. پولا ده بیست نه و
نه خته هه و ته پوتوزاوییه ش هه لکوشی. کاتی ماشینه که راوه ستا له وانه
بوو له بوگه نی زباله دا بخنکین. زباله ریژه کان دوو که س بوون و
ده رقه تیان نه هاتن. خیرا هه ردوکیان به ته گه ری ماشینه که وه شه ته کدان و
بوی ده رچوون. تا داوتنی کیوه که ته پو لکه زبل راکر ابوو. پولا کاتی دم و

ته پلی ناوری

کارلوس فوئنتیس

مانگه شه ویکي ماری ۱۹۱۳ - که هه وای بونی گلی لی ده هات، ئینریکو
ئیسپیدا فرمانداری ته یاله تی رووی کرده به ندیخانه ی بیله ن. سی
چه کداری له گهل بوو که خو بان له لوری فری دا خورای. چه ن که سیان به سره
قولیان لوتیان سری و چلمه که یان هه لکوشیه وه. یه ک دوو که سیشیان
سیغاری بوگه ن و هه رز انباییان داگیرساند و چه دوو که لیان ساز کرد. چه ن
که سی دیکه ش به ده لینگیان پوستاله کانیا ن سری. ئیسی یاس گوراندی
به سر نیگابانه که دا: خه به ردار! جه نابی فرمانداری ته یاله تی.

ئیسپیدا گوتی: به لتی! فرمانداری ته یاله تی دیته ژووری.

گابریل ئیرناندیس له نیو بهنده که یدا خه وی لی که وتبوو. پیله قه ی
پوستالیکي رهش له خه وی راتله کاند: ههسته زوو که زوو.

ئیرناندیس به له شگرانییه وه هه ستا و له بنه وه چاویکی له نیگابانه کان

چاوی پیس و جلو بهرگی تهر و بۆگه نی هاوړپیکانی خوی دی، دلّی تیکه له هات. یه کیان گوتی: بهر له وهی رۆژ بیته وه ده بی خومان بگه یه نینه هیزی زاپاتا.

پوولا چاویکی له لاق و قولی پرووت و پیخواوسی و جلو بهرگی تهر و شری هاوړپیکانی کرد. یه کیان حالّی زور شپرزه بوو. سندم و زنجیر قولای په لاقی بریندار کردبوو و خوین و زنجکاوی پیدا دهاته خورای.

پوولا و هاوړپیکانی به رهو چیا هه لگه ران. کاتنی به ده شته که دا ده رۆیشتن زونگ بوو و لاقیان له زه لکه و لیته دا هه ر جلقه ی دهات. کاتنی هه ورازی کیوه که شیان گرته بهر، درک و دالّ لاق و قولی بریندار ده کردن. کزه با له دار و دهون و در دهات و هاژده هووژهی بوو. پوولا به سرته گوتی: هه تا ترؤس ماریاس ده چین و له وئی لیک هه لده برتین. من و پیدرؤ به لایه کدا ده رۆین. فرۆیان توش له گه لّ سین دلفو به لای چه پدا برؤن؛ چونکه تو شاره زای رتیگای مؤرلیسی. ده بی زوریش وربا بین، وه گیر ژاندارمه کان نه که وین. خودا بکا دهسته یه کمان سه ربازی زاپاتا تووش بی؛ دنا به جارای لیمان دهقه ومی.

فرۆیان گوتی: سین دلفو بهو لاقه شه له وه ناتوانی برؤا؛ تو له گه لّ خوتا بهر من و پیدرؤ پیکه وه ده رۆین.

سین دلفو گوتی، نا؛ هه موومان پیکه وه بین باشتره، جا چ ده بی با بی چشم.

پوولا گوتی: هه ره وهی که گوتم نه گهر یه کمان ده رباز بی چاکتره له وهی هه موومان بگرن و گولله بارانمان بگن و هیچمان نه میتین.

کزه با له شی ماندووی ده رزی ناژن ده کردن و به کویره رپیدا هه ورازیان ده بری. پوولا له وه دهسته چکولّه ی خویانی وهک نه رته شیک کی قاره مان دهاته بهرچاو که به پای په تی و شه که ت و برینداره وه ده رۆنه پیشی و

ترپه ی هه نگیان وه کو خر مه ی سمی نه و نه سپانه وایه که به ده شتیدا غار ده دن. ده رۆیشتن تا کوو کیویکی مه زن فه تح که ن. له ناسو وه گزنگی خور و ده درکه وت. پوولا گوتی: فرۆیان! له بیرته شه وی هه و له چ هه لّ لایه که بوو؟ دهنگی زرم و کوتی ته پلّی ناور و قرمه قرمی گولله م هه ره له بیره. نوره ی من هه ره نه هات تا کوو بنه رینم و بلّیم من له نیوه ناترسم؛ نایه لم چاویشم به ساتن. پیتم خوش بوو نیشانیان ده م که له گه لّ کی تیکه وتوون. به لام به داخه وه نوره م هه ره نه هات. دیتسووتانه هیندی جار نه وانه ی بو گولله باران کردنیان ده بن، ده گرین و ده کو روو زینه وه و ده پارینه وه که له تاوانیان خوش بن و نه یان کوژن؛ به لام من وا نه ده بووم. نه گهر بیانیویستایه بمه خشن به زلله نه بوایه نه مده دا له پرومه تیان. هه ره که سیان ده برده بن دیواره که من خه م دایده گرتم؛ چونکه نۆیه که ی من وه دوا ده که وت. پیتم خوش بوو من له جیتی نه و گولله باران کراوانه بوایه م؛ سه رم بهر ز را ده گرت و وهک قاره مان سینگم ده رده په راند؛ به لام حه یفی.

پیدرؤ گوتی: نه گهر له گه لّ من بی و به جیم نه هیلّی گرینگ نییه و هه ره چیه که بیته پیشی تاملّی ده که م. به لام نه گهر بشمانگرن هه ره چوارمان پیکه وه بین باشتره. پیکه وه گیرا وین، پیکه وه هه لاتو وین، پیکه وه ش ده مرین. پیتم خوش نییه به ته نیا وه گیریان که وم و به گولله دابیتز دابیتزم که ن.

سین دلفو مته قی لیوه نه ده هات و ژانی لاق و قولی عه جمانی لی هه لگرتبوو. هیندی جار برینی لاقی وه خوروو ده هات و ده کزاوه. فرۆیان گوتی: بریا چۆری ناومان وه گیر که وتایه، خوین و زنجکاوی نه و داماوهم پی خاوین بکر دایه ته وه.

سین دلفو گوتی: گوتی مه ده یه براله ناوم ناوی.

پوولاش گوتی: کوره ده بی ده ست له نان و خوراکیش داشون.

پیدرؤ گوتی: نه گهر ته نیا بکه وین کاتی مردن که س نابجی لانی که م فاتیحایه کمان بو بنیری.

پوولا گوتی: خەم مەخۆ؛ دال و سیسارک هەن. خاک و خۆلێش هەر هەیه. کرم و ماریش کاتی له گوشتە رزبوه کەمان تیریان خوارد داوای خوالیخۆشبوونمان بۆ دەکەن.

له ژێر دارێک پراوہستا و کەوتە گۆمی بێر و خەیاڵەوہ، هەستی دەکرد دەبی له جیگایەکی دوورە دەست شوینیک بیی کە بتوانی لەوئۆقرە بگری. جیگایەک لەو پەری ئەم خەم و پەژارە و لاتە کاول و سووکایەتی پیکراوہ. جیگایەک لەو پەری ئەم گوشت و کوشتار و تالان و پرۆیە.

ئەو له نیو پیسای و زبائە و گەنداو دا نوقم بوو و خەلکی میکزیک هەر وەنازانن هەشە؛ بەلام ئەم وەفادارە بەولاتەکە و له سەر بەلینی خۆی سوورە. ئەگەر بربارە ئەمان رزگار کەم له پیشدا دەبی له بیری خۆمدا بم، ئەو ناکەسانە دەیانەوئ پیکەوہ بمرین. دەزانم دەیانەوئ من له پیشدا بمرم. بۆ ئەوہی مردنی خۆیان ناسان بی؛ بەلام دەبی بێر له حالی خۆم بکەمەوہ بۆ ئەوہی زیندوو بمینم و ئەوان رزگار بکەم.

فرۆیان گوتی: دیتان چ بەلایەکیان بەسەر ژینراڵ ئیرناندیس هینا. تەنانەت تەرمەکەشیان ئاور تی بەردا. بەتاقی تەنیا بوو. ئەگەر دیسان ئیمەش بگرنەوہ ئەو بەلایەمان بەسەر دین. چاک بوو هەر چوارمان دەرباز بووین.

سین دلفۆ گوتی: نا نا! من نه لێرە پیم خۆشە تەنیا بکەوم و بمرم، نه له بەندیخانە.

پوولا بەلقەدارێکی وشکەل کیشای بەشانیدا و گوتی: هیندەت پرتاند دیقت پیکردین. تا ئێرە بەو لاقە شەل و شەویقەتەوہ باوکمانت هینایە بەر چاومان. وەک چەققە پیمانەوہ نوساوی. دە تۆزی دەمت لیکنی با بزانی قوری کوئی بکەین بەسەر خۆماندا.

- بەچاوان فەرماندە؛ بەچاوان.

کە گەیشتنە ترۆس ماریاس لیک جیا بوونەوہ. فرۆیان چوو بووہ بن پیلی سین دلفۆ بۆ ئەوہی نەکەوئ و له سەر پێ خۆ راگری. پوولا و پیدروش پیکەوہ رۆبشتن. پیدروش سەرماي بوو. تەم و مژیکێ خەست بالای کویتسانی داگرتبوو و هەواکە ی ساردتر کردبوو. دەبویە کارێک بکەن نەکەوہ بەر چاوی چەکدارە شەکەت و خەوالبوہکانی ژاندارمەری و خۆیان بگەینەنە هیزی زاپاتا. بەلای پیکە ی ژاندارمەکاندا تیبەپین. بۆنی پاقلە ی کولاو بەسەریاندا هات. تا کاتی خۆرنشین رینگیان کوتا. زەوی له ژێر پیتیاندا سارد و مرد بوو. پیدروش دلی تیکەل دەهات. هەلترووشکا و هیلنجی دا. نازای جەستە ی کەوتە لەرزین و پەرۆشی کرد. پوولا دەستی دا بن پیلی و بەرزی کردوہ.

پیدروش گوتی: هەر قەسە ی فرۆیانە. وەکو ژینراڵ ئیرناندیس گولەبارانمان دەکەن و پاشان تەرمەکەمان ئاور تیبەر دەدەن؛ چارەنوسا هەموومان هەر ئەوہیە.

- باشە هەستە دە ی هیندە ی لی مەلئ.

- فەرماندە تۆی! له ئیمەش بەهیزتری؛ بەلام تۆش نازانی بەکام لادا برۆین باشترە. ئەوہ گریمان گەیشتینە لای هیزی زاپاتا، پاشان چ بکەین؟

- پیدروش! پیاو له شەردا بێر ناکاتەوہ؛ شەر دەکا.

- بۆچی شەر دەکا؟ کاتییک نازانی بۆچی شەر دەکە ی. ئیمە ئەوہ لێرە داماوین. تۆ برسیتە و منیش خەریکە تاویاو دەمکووژئ. تا ئێرەش هەولئ خۆمان داوہ و بەشی خۆمان خەبات کردوہ. وەرە با هەلپین و چش بکەین له زاپاتاش.

دە ی باشە هەلپین بۆ کوئی؟ ها!

- جیگایەک هەر دەبی. دەچینە کواوتیا؛ رەنگە بتوانین لەوئ هیندی پارە و دوو دەست جلوہرگ پەیدا کەین. پاشان دەچینەوہ سەر مال و ژیانئ خۆمان.

- پیدرو! ده مانگرن لادین! ئیستا وهختی واز هینان نییه. بو ههر کوئی بچی ده تگرن.

- پاشان چی؟

- پاشان ده چینه وه سهر مال و ژيانی خو مان.

- یانی تا نه و کاته هیچ خه به رتیک نابیی و هیچمان به سهر نایه؟

- توش هیئنده پرسیار ده که ی! پیانو له شوپشدا نه وهنده پرسیار ناکا. نه و کاره ی که پیته سپیتر دراوه به رتیه ی به ره و ته و او.

- تو ده زانی ئاکامی نه م کاره مان به کوئی ده گا؟ نا! تو پیتم بلتی له و شه رده دا سهر که وتوو کیتی؟»

- من نازانم سهر که وتوو کیتی. هه موو سهر ده که ون. پیدرو! ههر کهس له شه را به زیندوو یی ده رچی سهر که وتوو. ئیمه ش ئیستا زیندووین. هه سته ده ی هه سته.

- تاویا و پرستی لی پریم. ده لیتی له ژووره و هرا له شم ده پچرن.

- با برۆین هیدی، شه و به سهر دا هات.

- با ههر لی ره بخه وین، من له وه زیاتر توانای رۆبشتنم نییه.

- دهنگی سیسرک له هه موو لایه که وه ده هات. پیدرو هه لئترووشکا بو و له سهر مانا دهستی لیک ده خشانده. هه و تاریکتر بو. پیدرو دهستی کرد به ورینه: مه رۆ، مه رۆ ههر تو شه رزای ریتیگاکه ی... نه گهر تو پرۆی من ته نیا چ بکه م؟ وه ره پال به به که وه دهین با توژی گهرمان بیته وه... به ده مه وه که وت و له نیو خاک و خو لدا گه وزی. دهستی به به رچاوی خو به وه گرت بو نه وه ی بزانی زیندوو یان نا. شه و یکی تاریک و سامناک بو. ترس سواری شانی ببوو؛ هاواری کرد: منیش له گه ل خو ت به ره! ههر چاکتر وایه بکه رتینه وه بو به ندیخانه. من له م کیتو و شاخه ده ترسم. ئازادیم ناوی. ههر کو ت و زنجیره که م چاکتره.

پیدرو دهستی له نه ژنوی وه رهینا و پیتی وابوو هیشتا له به ندیخانه یه. له دل خویدا گوتی: من پیتم خو شه له به ندیخانه یه کی دروست و حیسابیدا بم؛ نه ک به ندیخانه ی سهرما و تاریکی. خودایه گیان من کو ت و زنجیره که مم ده وی. من خو ئازاد له دایک نه بووم؛ ئازادیم بو چیه؟

هاواری کرد: بو کوئی ده چی؟ مه گین تو فه رمانده نی؟ منیش له گه ل خو ت به ره.

دهنگی له ناخی کیتو هکاندا بوو به زایه له. پوولا سهر وه خو ار هه لده هات تا کوو خو ی بکه یه نیته لای نه و ئاوره ی له نیو دو لی مؤرالیسدا کرابوو ه.

ژینرالی ئینیس یانوس دهستی به زگی خویدا هینا و هات له قه راخ ئاوره که دانیشته. کلاوی گه وره ی سهر یازه کان و چاوی زیتیان له تیشکی ئاوره که دا که وتبوونه سه ما.

- ده ی! که وابوو له به ندیخانه هه لاتووی؟

- به لتی قوربان! به ته نیا هه لاتووم. تا کوو له و کیتو و شاخه تپیه ریم و خو م بکه یه نه هیزی زاپاتا و هه میسان ده ست بکه مه وه به خه بات.

ژینرالی پیکه نی و گوتی: به راستی گه و جی. بو ره پیماوی نه خوینده وارا! تو گه لاله ی نه یالات نه بیستوو ه. زاپاتا به و به رنامه به ی گووی له شو رش کردوو ه. جیکه یان له مادرو بری. هه روه ها ژینرالی ویکتوریانو ئوترا تاش.

- زاپاتا چی به سهر هات؟

- به گورپی بابی زاپاتا وه. من ئینیس یانوسم، نوینه ری یاسایی ده ولته ت. به یانی زوو ده ته مه وه بو به ندیخانه. ریتیگایه کی دوورمان له به ره. شتی بخو با نه مری له برسان.

پوولا بو جاری دووه م که وته وه به ندیخانه ی پر له خه م و په ژاره.

نیو حه وشه که ئیستاش په له په له ی چه ور و ره شی پیوه دیار بوو. نهو شوینه ی که ژینرالیان لی سووتاند. کاتی به سه ر خو له می شه که دا ههنگاوی هه لئینا یه وه نه ژنوی که وته له رزین. خودا خودای بوو له نیو به نده که ی بکه ن و دهستی له کو له که نه وه تا کو سه ر خه ویک بشکی نی. دوو نه فسسه ر خو یان کرد به ژووریدا. یه کیان بو ره لووکه بوو. خیرا هه لی دایه و گوتی: پیوست به شیر و ریوی هینانه وه نا کا، بتهه وی و نه تهه وی لهو بن دیواره راتده گرین و گولله بارانت ده که یین؛ به لام ده بی شوینی قایم بوونی هاوړیکانیشت ئاشکرا که ی. پیم بلتی بزائم پیدرو ریوس و فرو یان ریوی بیرو و سین دلفو ماسووتیل له کوین؟

- نیوه خو هه ر ده یانگر نه وه ئیدی بو له من ده پرسن؟

- زماندریژی مه که؛ بو چاوترسی نکر دن ده بی هه ر چوارتان پیکه وه به و دیواره وه بنیین و گولله بارانتان بکه یین. پیمان بلتی له کوین؛ دنا هه ر سبه یینی له پیشدا تو ئیعدام ده که یین.

درگای به نده که ی شه ققه ی لیوه هات و پیوه درا. ته په ی پیی دوو نه فسسه ره که ورده ورده دوور که وته وه. بایه کی سارد له نیوان میله کانه وه به هاژه هاژه هاته ژووری و وه له رزینی خست. پوولا خو ی به سه ر عه رزه که دا ره هیل کرد بو نه وه ی بایه که لیی نه دا.

سبه یینی به تاقی ته نیا لهو بن دیواره، کاتی به سه ر خو له می شی ژینرالدا رویشتم نه ژنوم که وته له رزین. ئیمه ش ده بینه خو له می ش. پیدرو له خو له می شی من و سین دلفو له خو له می شی پیدرو و فرو یان له خو له می شی سین دلفو... ته نانه ت فریای خودا حافیزیش ناکه وین. ده موست بیه قاره مان؛ به لام کاتی لهو بن دیواره راتده گرن ده بی چ هه ستیکت بی. کاتی گولله له زگت ددری و کونی ده کا یه ک و دوان و سیان... ته نانه ت فریا ناکه وی خوینه که شت بیینی. ناتوانی نه و نه فسسه ره ش به جوانی بیینی

که گولله ی خه لاست لیده دا. گولله یه ک راست له ته ختی نیوچاوانت ده دا ته تق. خودایه چه نده سامناکه. ده ترسم... زور ده ترسم... نیوه خو گولله باران ناکرین تا کو بزائن دهرده که ی چونه. ئاگاتان له دلی من نییه؛ به لام هاوړیکانم ده زانن. ده توانین پیکه وه قسه بکه یین. باسی گولله بکه یین و هه موومان پیکه وه بمرین.

پوولا هه ستا سه ر پی و شه ققه شه ق کیشای به میله کاندا و به نیگابانه که ی گوت: کارم به سه روک نیگابانی زیندانه.

روژی یه کشه مه که ره ی به یانی هیشتا گازهنگی کلیسه نه زرابوو که پوولا روو توقووت و خه والوو و له ش داته پیو به ریوه ی به ندیخانه که دا تیپه ری. ده یویست هه موو شتی وه بیر خو ی بیینیته وه. هه ولی دا ژن و مندال و دایک و باوکی بیته وه بیری؛ به لام ته نیا مه لیکی خووساوی ده هاته به رچاو که که و تبوه نیو چومی که وه. نیگابانه کان له بهر دهرکی به ندیکی دیکه راوهستان. فرو یان و پیدرو و سین دلفو یان هینا یه دهری. ده موچاویانی نه ده دی؛ به لام لیی روون بوو که نه وانن. ئیستا بریار بوو هه موو پیکه وه بمرن؛ هه ر چواریان. نه و هه سته قاره مانانه یان له ناخیدا ژیا یه وه. قاره مانگه لیکی گه وره به ریز له بن دیواره که راوهستان و روویان کرده جووخه ی ئیعدام.

پوولا گوتی: هه موومان پیکه وه ده چین بو دنیای دیکه.

سین دلفو گوتی: داریژین بو ریگایه ک که هه لئانیزارد بو مردن.

پوولا گوتی: ده ست ده ده یینه ده ست یه ک و پیکه وه ده مرین.

چاویکی له هاوړیکانی کرد. پیی و ابو مه رگ له پیشدا به روکی هاوړیکانی ده گری. چاوی قووچاند تا کوو به ر له هانتی مه رگ چاوی به مه رگ نه که وی. قرمه ی گولله دهستی پی کرد. بالنده خووساوه که به له توکو تی که وته نیو چومه که وه. نه فسسه ری به ندیخانه که ده مانچه ی

دهرهینا تاکوو گوللهی خه لاسیان پیوه نی، که ههر چواریان له سهه عه رزه که که وتبونه جینگلدان.

پاشان رووی کرده چه کداره کانی جووخه ی ئیعدام و نه راندی: جار یکی تر نه گهر به یه که م گولله نه و زۆلانه سارد نه که نه وه خۆم ده زانم چیتان لی ده که م.

چاویکی له دهستی خۆی کرد. وهر چه رخواوه و دوور که وته وه.

ئیتالۆ کالفینۆ

ئیتالۆ کالفینۆ، يەكێ له نوێخوازترین نووسه‌رانی ئەمڕۆیە. ئیتالۆ کالفینۆ سالی ۱۹۲۳ له بنه‌مائه‌یه‌کی ئیتالیایی له کوو‌با له دایک بووه. دایکی و باوکی هه‌ردووکیان دانشمه‌ند بوون و سالی ۱۹۲۵ گه‌رانه‌وه بو ئیتالیا. هه‌ردووکیان پسپۆری خاکناسی و زانستی سروشتی بوون و له‌گه‌ڵ گۆر و تینیکی سیاسی کۆره‌که‌یان په‌روه‌رده کرد و پێیان گه‌یاند.

له شه‌ری جیهانی دووه‌مدا کالفینۆ خۆپێدنی زانستگای تۆرینی به‌ناته‌واوی هه‌بسته‌وه و چووه‌ ریزی چه‌کدارانی دژ به‌حکومه‌تی نازی. یه‌که‌م به‌ره‌می به‌ناوی «رێگه‌ی هه‌یلانه‌ی جال‌جالوکه‌کان» سالی ۱۹۴۷ ب‌لاو کرایه‌وه، که‌ راقه‌ی راسته‌قینه‌ی برێک له ئەزمونه‌کانی خۆی بووه. هه‌ر ئەو ساله‌ بروانامه‌یه‌کی سه‌باره‌ت به‌ ژوزیف کینراد نووسی و له‌ رشته‌ی ئەده‌بیدا خۆپێدنی ب‌لای ته‌واو کرد.

جگه‌ له‌ چیرۆک نووسین له‌ بواری سیاسیدا چالاک بوو، به‌رده‌وام وتاری بو‌ گۆڤاری کۆمۆنیستی «لۆنیتا» ده‌نووسی. سالی ۱۹۵۷ له‌و حیزبه‌ جیابۆوه. بووه‌ ئەندامی ب‌لاقۆکی Einaudi press. هونه‌ری ئەو و چیرۆک نووسین بوو دوای یه‌که‌م سه‌رکه‌وتنی به‌سه‌ر راسته‌قینه‌دا رووی کرده‌ خه‌یال، یان شپۆه‌یه‌ک تێکه‌لاوی بێ وینه‌ له‌ راسته‌قینه‌ و خه‌یال، بووه‌ شپۆازی کالفینۆ. سالی ۱۹۵۲ چیرۆکی درێژی

میرووله‌ی ئەرژانتینی ب‌لاو کرده‌وه، که‌ «گوروی‌دال» - نووسه‌ری ئەمریکایی - به‌شاکاریکی په‌خشانی سه‌ده‌ی بیسته‌می ناو برد و گوتی: خۆینه‌ر له‌ ترسانا وه‌پێکه‌نین ده‌خا. شاکاریکی تری ئەو چیرۆکیکه‌ به‌ناوی دووکه‌لمژ. که‌ سالی ۱۹۵۸ به‌ ئینگلیزی وه‌رگێردرایه‌وه و جگه‌ له‌ داهینه‌رییه‌تی پرشنگاری کالفینۆ زانیاری کۆمه‌لایه‌تی ئه‌ویش نیشان ده‌دا. کاتێ که‌ زۆربه‌ی ئیتالیاییه‌کان مۆجزه‌ی ئابووری ئیتالیایان کردبوو به‌جێژن، کالفینۆ زیانه‌کانی ئەو پێشه‌سازییه‌ی به‌بۆنه‌ی پیسکردنی هه‌واوه‌ دا به‌گوتیاندا. گه‌وره‌ترین به‌ره‌می ئەو له‌ ده‌یه‌ی په‌نجادا سی لکه‌یه‌کی حیماسی گالته‌جاری بوو به‌ناوی ویکنتی دوولت ۱۹۵۲ و بارانی دارین ۱۹۵۷ و شاسواری پیوار ۱۹۵۹. به‌رگی یه‌که‌می «چیرۆکه‌کانی ئیتالیایی» سالی ۱۹۵۶ ب‌لاو بووه‌ «تی سفر» سالی ۱۹۶۷ و به‌رگی دواییشی واته‌ «شاری نادیار» سالی ۱۹۷۲ ب‌لاو کرایه‌وه.

په رژين

ئيتالو كالښينو

بۆ زۆريه له شنه رمان، شكّل و وینهي بهرچاو گرنگيه كي نهوتوی نيبه له كۆي ئەندامي چه شنی خۆيدا. چونكه ئەوان ناتوانن يه كتر ببينن و ته نيا به شپوه به كي شاراو و كه مړهنگ له كه سان و دهو ربه ري خۆيان دهگن. ئەم شتهش نابيته دژي ئەوهي كه خهت و خالّ و جواني له بهرچاومان جوان بنوینن، وهك پيستی زۆريه گيانله بهران كه جيا له هه موو پتوه ندييهك بهرووني ديار و تاشكرايه.

۱

مه به ستت منه - QFWFQ پرسیی - كه خۆم به و تاشه بهردهوه نووسانديبوو؟ كاتي شه پۆله كان به نه رمی سه رو خواريان ده كرد و من له وئ، به ئارامي تخيل ببووم و هه رچی بۆ مژين ده بئ بييرم لي ده كردنه وه؟ ئەگه ر هه ر ئەم كاته يه كه ده ته ه وئ تیی بگه ي، من شتيكي وای لي نازانم.

شكّل؟ من نه مبوو؛ يانی نه مده زانی هه مه. يان هه ر نه شمده زانی كه تۆش له وان ه يه بتبئ. هه ر ئاوا كه م و زۆر له هه موو لايه كه وه گه وره بووم؛ ئەگه ر هه ر ئەوه يه كه تۆ ده لئیی گه وره بوونی له چوار ته نيشته وه، به لام راست ده وئ، هيچ كات به وردی سه رنجم نه داوه تئ. بۆ ده بئ لايه كم له لايه كم زووتر گه وره بئ؟ نه چاوم بوو، نه سه ر، نه به شيك له جه سته كه له گه لّ به شه كه ي ديكه م جيا وازیی ببئ. ئیستا هه ولّ ده دم به خۆمی بسه لمينم كه ئەو دوو كونه ي كه بووم، يه كيان ده م و ئەو يتريان قوون بوو. كه وایه من هه ر له و كاته وه يه كيه تي ته وه ده ييشم بووه، راست وهك ئیوه و هه موو گيانله به رانی ديكه. به لام هه ر به راستی وه بېرم نايه كه جيا وازييه كه م له نيوان ئەم دوو كونه دانا بئ؛ چونكه ده متوانی له هه ر كاميان پيم خۆش بئ، كه لك و ده رگرم و ده ره وه و ژووره وه بۆ من تۆ فيريكي نه بوو؛ ئەم فه رق و جيا وازييه ي پاشان ها تنه گۆرئ؛ هه لبه ت پاشان ورده خه يالان هه ليگرتم؛ بۆ وینه خوراندنی بن باغه لم يان سواری يه ك كرنی لاقه كانم، يان ته نانه ت جارتيك ها تمه سه ر ئەوه ي سمپليكي باير دانيم. ئەم قسانه ئیستا ده كم بۆ ئەوه ي چا تر مه به سته كه م بپيكم. بريكم خانه (سلول) بوو كه زۆتر له يه ك ده چوون و يه ك كاريان ده كرد؛ به لام چونكه هيچ شكليكم نه بوو ده متوانی هه موو جوړه شكّل و وینه و ديمه نيك له ميشكمدا هه ست بئ بكه م و وهك چۆنيه تي و كاريان و هۆي بوونيان. وه لحاسلّ هيچ له مپه ريك له سه ر پتي بييرمدا نه بوو. كه هه ر به راستی بييرشم نه بوو؛ چونكه من ميشكم نه بوو تاكو بييری پئ بكه مه وه. خانه كان بۆ خۆيان هه ر شتي كه پييان خۆش بوایه بييريان لي ده كرده وه. به وینه ش نا؛ چونكه ئيمه هيچ وینه يه كمان له هيچ شتي وه بهرچاو نه ده هات، ته نيا به و شپوه ونه پياو خۆي له شوتنيكدا هه ست به بوونی خۆي بكا، كه له گه لّ خۆگۆرپن و خۆ پيكرتن له گه لّ دهو ربه ر خۆي ته كووز بكا و هه ست به بوونی خۆي بكا.

بارودۆخی ژبانی من له و كاته دا به پيچه وان ه ي ئەوه ي تۆ بييری لي

دهكه يتهوه - ژيانتيكي خوش و له بار و به دللم بوو. ژنم نه هيتنا بوو (ئاخر نهو كاته زاوژئ وهك ئيستا پتويستی به نزيكي كردن نه بوو). سالم و دوور له بهرزه فريبي زيادي بوو. كاتئ كه لاوي، همموو كاملبوونتيك له بهر پيت دايه و هرچي پيت خوشه ديكه ي. هر بؤيه لهو كاته دا وهك لهش نه رميتكي هه ويرانسا ته ر و بر و شاد له سهر ته خته بهرديك ره هيلل ده بي. نه گهر گيرو گرفته كاني دوايي له بهرچاو بگري، نه گهر بيبي لي بكه يه وه كه چون شكليك، شكله كاني تر له نيو دها، نه گهر بروانييه ژياني رؤژانه ي يهك شتوه و چه ندياته و له كو تا ييدا خوئ له داوي نهو ژيانه دا بيبي، چاكه؛ نهوا من ده توانم زور به سانايي پيت بلنيم كه نهو كاته ژيان زور خوش و جوان بوو. هه لبت حاشاي لي ناكه م كه من سه رقالي كاري خو م بووم و ژيان نهو كات له گه ل ژياني نه مړو عهرز و ناسمانيان فهرق بوو. حاشا له وهش ناكه م كه برئ به هؤي ته من و برتكيش له بهر كاريگه ري ژينگه تا راده يهك خو به رست و لوو تبه رز بووم؛ ياني دايه چاوم له خو م بوو و همموو عه يب و بي عه بيبييه كاني خو م دده ي و خو م له بهر خاتري هه ركيان خوش ده ويست. هه لبت نه وهت پي بلنيم كه هيچ پتوانه يه كم بو هه لسه نگاندن نه بوو. له گه ل نه وهشدا ميشكيكي نه وهنده دواكه و تووم نه بوو كه نه زانم له منيش زياتر هه يه. ته خته بهرديك كه پتوه ي نووسا بووم و چنگم لي گير كردبوو، ناويك كه له گه ل هه موو شه پوليك ده هاته ژيرم، هه لبت شتگه ليكي دوورتر له وانيش ياني دنيا. ناو سه رچاوه يه كي زانياري بوو؛ راست و جيگاي متمانه. خو رايكي بو دينام كه به هه موو روويه ري له شم هه لمه قووم ده كرد و شتگه ليكي ديكه ش كه يارمه تيبان دده ام، له دنياي ده ورويه رم تيبگه م. سيستم ي كار به م شتوه بوو كه شه پوليك ده هات و من هه روا كه خو م به ته خته بهر ده كه وه لكاندبوو، توژئ خو م هه لدينا و ته نيا بهس بوو توژئ قورسايي خو م كه م بكه مه وه و ناوي هه لپرژاو و پر له خو رايك و هاندر و شتي وا به ژيرمدا تيبده پري.

قهت نه تده زاني كه نه م هاندرانه چين و چ ده كهن؛ هيندي جار ختيلكه يان ده داي و ژانت ده كرد، هيندي جار وه له رزنيان ده خستي و بري جاريش نالوش و كزانه وه. هه لس و كه وتيكي دايه بوو له نيوان سه رسوورمان و سه رگه رميدا. له گه ل نه وهشدا پيت وانه بي من وهك گه مژه و چه خو ليك راده كشم و هه ر شتي به اتبايه ته پيشي، ده مقوسته وه.

كه و ابو دواي ماوه يهك بو م بيوه نه زمون و ده متواني خيرا تيبگه م كه چي بو لام بهر پتوه يه و چ بكه م كه به چاكترين شتوه كه لكي لي وه رگرم يان له ناكاهه ناخوشه كه ي خو م بپاريزم. هه موو نه مانه وهك گه مه يه كي لي هاتبوو له گه ل خانه كاني له شم. خو ويكه يتانه وه و خو فشكلر نه وه ي به جي و خيرا. ده متواني هه ليريم، هه لا و ير م، وه رگرم و ته نانه ت شتيك به دل نه بوو ده ريده مه وه.

بهو شتوه بو م ده ركه وت ديترانيش هه ن. ماده يهك كه مني گه مارو دابوو، شوتيني نه واني پتوه ديار بوو؛ ديتراني دژي من و بي جكه له من. يان به شتويه كي قيژه ون له شتوه ي من. نا، نهوا خه ريكم خو م وهك كه سايه تيبه كي ناحه ز و دزيو به تو بناسينم كه نه وه كاريكي جوان و باش نييه. وه لحاسل هه ر كامان سه رقالي كاري خو مان بووين. به لام بوون و هه نته شي نه وان دلگه رمي پي ده به خشيم. ده ورويه رم ناوچه يه كي ناوه داني دروست ده كرد. له ترسي نه وه ي نه كا ديار ده يه كي مه ترسي دار بم، ده وروخايه وه. ديار ده يهك كه نه گهر بوون ته نيا چاره نووسي من بوو. تاراوگه ي من بوو؛ نه وه باشه.

پاشان بو م ده ركه وت كه بري لهو ديترانه مادده ن. ناوه كه له ري نه وه يه كي سه يري دينا و ده برد. وهك فورپرپر فورپرپر فورپرپر. يه كه م جار كه به وه مزاني هه ر له بيرمه؛ يان پيموايه يه كه م جار نه بوو، كاتئ تيبگه يشتم ده تگوت زور له وه پيش نه وه م زانيوه، هه ر له بيرمه. دؤزبنه وه ي نهو

به خیل بجوم ئیستا ده توانم ددانی پیا بئیم نه که نه وهی که متمانه هه
 به نه و نه که م. به لکو بی باوه ری خوشم: کتی ده توانی نه و متمانه یه م بی
 بدا که نه و به راستی بوی روون بوته وه من کیم؟ یان بوی ده رکه و تو وه که
 من هم. پیوه ندییه ک که به هوی ئاوی زه ریا که وه بو ئیمه وه دی هاتبوو.
 پیوه ندییه ک چرو پر زیاتر له وهی که ویست و داخو از م بی؟ کتی ده توانی
 متمانه م بی بدا که نه و شته ی نه و له وانه بو له مندا دیبیتیی وه، له
 که سیکتی تر و دوو که سی تر و ده یان و سه دان که سی تر دا نه دیدیوه ته وه؟
 کتی ده توانی متمانه م بی بدا که ویستی نه و له کاتی پیوه ندیماندا هه وه س
 و بی سه ره وه به ری و خوش رابواردنی به نوره و تیکرایی نییه؟

نا راست بوونی نه م شکالانه و له رینه وه یه کی نه رم و ناسک و تاییه ت -
 که هیشتا هیندی جار به هوی شهرم و شکوه ده له رزی - پیی سه لماندم؛
 به لام نه گهر نه و له بهر شهرم و حه یا و بی نه زموونی سه رنجی
 تاییه ته ندییه کانی منی نه دایه و دیتران له م بی تاوانی و پاکییی سوو دیان
 بهردایه و گزه یان لی بکر دایه، نه و کاته چی؟ یان نه گهر نه و به هوی
 خاوییه وه گومانی بکر دایه که هیشتا منم و لیکتی نه کر دایه یه وه و پۆلی
 غه ربیه ش له و کایه تاییه ته دا به شدارییان بکر دایه چی؟

نه و کاته بوو تراو که ی قسلم لی ده ده لا و ده مویست شتیک ساز که م که
 بوونی من به شتیه یه کی راست و ره وان نیشان بدا. شتیکتی که بیته
 په رزینیکی بوونی تاییه ته تی بو من له هه مبه ر بی سه ره وه به ری دیتراندا.
 ئیستا نامه وی چه نه دریزی بکه م و ره سه ن بوونی نه م ئامانجه م به سه لمینم .
 هه ر نه و وشه ی که سه ره تا گوتم ته وا وه: ساز کردن. ده مویست ساز که م؛
 چونکه هیچ کات هیچم ساز نه کردبوو و بییرشم لی نه کردبووه که تو بتوانی
 شتیک ساز که ی. نه وه ش خوی له خویدا روو داویکی گه وره بوو. به م شتیه
 دهستم کرد به ساز کردن یه که م شت که به زه یه م گه یشت، یانی په رزینیکی.

له درزه کانی پیستی له شمه وه که لکم له هیندی گرمانه وه رگرت و دهستم
 کرد به خالی کردنی ئاوه کی و جه غزیکم به ده وری خو مدا ته نی. تا نه وهی
 بوومه خاوه ن دیوار و چکه یه کی ره نگاو ره نگ که ده ره وهی زه ر و نا وه وهی
 نه رم و برقه دار بوو. هه لبه ت بو دروست کردنی نه و دیواره و شتیه که ی، من
 هیچ ده سه لا تیکم نه بوو؛ ته نیا هه لده تو ته کام و بیده نگ و کر ته راییم
 ده ده لاند. تا نه وهی بوومه خاوه نی نه و دیوار و چکه مار پیچییه، که وا
 ده بیینی و پیت وایه ساز کردنه که ی زور کاریکتی دژواره، به لام کاریکتی زور
 گران نییه و نه گهر له په ستا و به رده وام نه و ماده یه بده لینی بو خوی ئاوا
 پیچ پیچ ده ردی.

کاتی نه و په رزینه دروست بوو، جتی حه سانه وه یه کی پیویست و باش بوو
 و ببوو مه ته ریزیکی له بار بو مانه وه م. نه گهر چی به ساز کردنه که ی زور شاد
 بووم، کاتی دروست کردنه که ی بیرم له وه نه کردبووه که بو یه ی ساز ده که م که
 پیویستیم پییه تی. به پیچه وانه وه ک شتیه ی سه رسوورمان وایه که پیوا
 ده توانی ده ری نه بری و به لام ده ری ده بری و ده لی نا باوه! یان ته ح!
 په رزینه که م به و شتیه یه ساز کرد. ته نیا بو چۆنیه تی حالم و له و
 ساته وه خته دا دهستم کرد به هه لگوشینی خو م و هه موو نه و بیرانه ی سه باره ت
 به نه و ده مکر ده وه. تو وره بی و خوشه ویستی و ویستی مانه وه و حه زی
 نه وهی که من خو م بم و نه ویش خوی؛ نه وینی خو م که له نه وینی نه ودا
 ده دییه وه. هه موویانم تو ور هه لدا و هه موو نه و شتانه ی که له نیو نه و
 په رزینه مار پیچه دا، له نیو نه و شه ی تانۆ که یه دا ده کری بیانینین.

له مه وای دیار یکه را وه وه نه و ماده قسلییه که ی - که ده مه ده لاند - ده بووه
 ره نگیک به م شتیه یه چه ن ته نزلی جوان دروست بوو که به نیوان پیچ و
 پل سوچه کاندا تیده په ری. نه و په رزینه شتیک بوو جیا له جه سته ی من،
 که چی به شتیک له سه ره کیترین به شی من و پیناسه ی من و نیشان ده ری
 وینه ی من، بوو به سیستمیکتی ته کووز له بار ستایی و هیل و ره نگ و

ئەوا ئىستاش پاش تىپەرىنى پىنج سەد ملیون سال، تەماشای دەرووبەرى خۆم دەكەم و لەسەر تەختە بەردەكە ژىرسازى ھىتلاسن دەبىنم و شەمەندەفەرىك كە بەسەرىدا تىدەپەرى. لەگەڵ پۆلىك كچى ھۆلەندى كە لە پەنجىرەكانىيەو سەرىان دەركىشاو و لە كووپەى ئاخىرى شەمەندەفەرىكەدا موسافىرىكى تەنیا خەرىكە چاپى دووزمانەى كىتپى ھىرۆدۆت دەخوینىتەو. شەمەندەفەرىكە لە تونىلىكى ژىر شارپىگادا ون دەبى؛ ئەو شوپنەى كە تابلۆبەكى ئەھرامى لىپە و لىپى نووسراو مىسر بىینن. ماشىنىكى چكۆلەى چلوورەفرۆشى دەبەھوئى پىش ئەو كامىنۆ گەورەبە بگەوئى كە بارەكەى ژمارەبەكى گۆفارى ئىنساىكلۆپىدبايە كە جاروبار چاپ دەبى و بەرگەكەى برىقەدارە. بەلام لەپردا تورمىز دەگرئى؛ چونكە شەلغەبەك مېشەنگوین بەرچاوى دەتەنن. ئەو مېشەنگوینانە لە جادەكە تىدەپەرن و بەرىز دەرۆن. لە مەزراپەكەو ھاتوون كە ديارە مەلەكەكەيان خەرىكە ئەو شوپنە چۆل دەكا و شەلغەبەك مېشەنگوینى و دەواى خۆى داو و بەپىچەوانەى دووكەلى قەتارەكە كە لە تونىلەكە ھاتۆتە دەرى، دووكەلى شەمەندەفەر و پۆلى چروپرى مېشەنگوین ناھىلن ھىچ بىینى. تەنیا چەن ھەنگاو لەولاو دەبىندرى كە ھەرزىرىك خەرىكە بەقولىنگ زەوى ھەلدەدرئى. لەپەر لەتە قولىنگىكى زەمانى زوو دەبىنئىتەو كە راست لە قولىنگەكەى خۆى دەچئى و خىرا دايدەپۆشىتەو لە باخىكا كە دەوران دەورى پر لە تەلەسكۆبى رەسەدخانەبە و بەرەو رووى ئاسمان داہەستراون لە بەردرگا كچى نىگابانەكە دانىشتوو خەرىكى خویندەنەوى فالى ئەو گۆفارە ھەفتانەبە كە وینەى كارەكتەرىكى فىلمى كلىئۆپاترا لەسەر بەرگەكەى چاپ بوو. ھەموو ئەوانە دەبىنم و تووشى سەرسوورمانىش نام. چونكە دروستكردنى ئەم پەرزىنە تايبەتەى من بۆتە

سادەى رەق و قایم. وینەى ئەویش بوو؛ چونكە ھەر لەو كاتەدا ئەویش خەرىك بوو پەرزىنىك بۆ خۆى ساز بكا و ھەك ئەوئەى من. منىش بى ئەوئەى بزائىم خەرىك بوو لاساىم دەكردەو. ئەویش بى ئەوئەى بزائى خەرىك بوو لاساىى منى دەكردەو. ھەموو لاساىى يەكتەرىان دەكردەو. ھەر بۆبە بەو شىئەبە ھەموومان لەجىتى خۆمان بووین؛ تەنیا جىاوازىبەكى كە بوو ئەوئەى بوو كە من لەوئەى كە دەمدى ئەم پەرزىنانە ھەك يەك وان زۆر بەپەلە بووم، چونكە ئەگەر بەوردى سەرنجىت بدایەتەى، فەرق و جىاوازىبەكى چكۆلەت دەدى كە پاشان لەوانە بوو گەورە ببنەو. كەوابوو دەتوانم بلتیم پەرزىنى من، خۆى دەستى كرد بەسازكردنى خۆى. بى ئەوئەى من بۆ جۆراو جۆربوونى ئەركىكم لە ئەستۆبى. ھەلبەت نەك بەو مانایە كە ئەو چەن وەختە لىپى غافل بووم؛ بەپىچەوانە، ھەموو ھەولم ئەوئەى بوو كە تراوكە بدەلنىم و ھۆشم ھەمىشە لەسەر خۆبى و بىر لە ھىچ شتىكى دىكە نەكەمەو. یان دايمە بىر لە شتىكى دىكە بگەمەو؛ چونكە ھەر بەبىرىشما دەدەھات كە چۆن بىر لەو پەرزىنە بگەمەو، ھەروا كە نەمدەزانى چۆن بىر لە شتى دىكە بگەمەو و تەنیا ھەولى سازكردنى پەرزىنەكەم لەگەڵ ھەولى بىر كەردەو لەو كارە كەردە يەك. ئىستا خەرىكم شتىك دروست دەكەم. كە ھەر شتىكىش دەتوانئى بىئى؛ یانى بىرم لە تەواوى ئەو شتانە كەردەو كە لەوانەبە ساز بكرئىن. كەوابوو تەنانەت كارىكى پر لە ماندوویش نەبوو؛ چونكە ئەو ھەولەى بىر كەردەوئەى لەگەڵدا بوو ھەتا رادەبەكى زۆر چوو پىشى؛ كە ھەر كامەیان ھەتا رادەبەكى زۆر چەشنى كارەكە دەگرئە بەر، كە ھەر كامەیان لەوانە بوو بەكارى دروستكردنى زۆر شت بى و سازكردنى ھەر كام لەو شتانە بىتە ھۆى گەورەبوونى ئەو پەرزىنە پىچ پىچە...

هۆی دروستبوونی هه‌نگوین له‌نیۆ شانه‌ی می‌ودا، خه‌ل‌ووژه‌به‌رد و ته‌له‌سکۆپ و پاشایه‌تی کلیئۆپاترا و فیلمه‌کانی کلیئۆپاترا و ئه‌هرامی میسر و گه‌لاله‌ی مه‌نتقه‌ته‌لبرووجی ئه‌ستیره‌ناسانی کلدانی و شه‌ری ئیمپراتۆرییه‌کان، که هه‌یروډۆت باسیان ده‌کا و نووسراوه‌کانی هه‌یروډۆت و به‌ره‌می نووسراوه به‌هه‌ر زمانیک و هه‌روه‌ها به‌ره‌می ئیسپینووزا به‌زمانی هۆله‌ندی و وه‌لخاسل چاره‌ده‌یتر ژیان و به‌سه‌ره‌ات و به‌ره‌می ئیسپینووزا که له ژماره‌ی ئه‌و گوڤاره‌ی له کامیۆنه‌که بارکراوه و ماشینی چلووره‌فرۆش ده‌یه‌ه‌وئ و ده‌پیشی که‌وئ، هه‌موویان و اهه‌ست ده‌که‌م به‌سازکردنی ئه‌و په‌رژینه‌ی خۆم، بوومه‌ته هۆی دروستبوونیان.

چاو به‌ده‌ورمدا ده‌گه‌یتم. به‌شوین کیدا ده‌گه‌یتم؟ هه‌شتا هه‌ر به‌دوای ئه‌ودا ده‌خولیمه‌وه. پینجسه‌د ملیۆن ساڵ ئاشق بووم و هه‌رکه که‌چیک هۆله‌ندی له رۆخی ده‌ریاکه ده‌بینم که له‌گه‌ل کورپیک م‌ه‌له‌وان - که زنجیریک ئالتوونی له‌م‌لدایه و شه‌لغه‌ی میشه‌نگوینی نیشان ده‌دا که بیترسین - ده‌لیم: راست خۆیه‌تی. ئه‌و به‌جووری شان هه‌لته‌کانده‌که‌یدا ده‌ناسمه‌وه که که‌س ناتوانی لاسایی بکاته‌وه. شانیک هه‌لده‌ته‌کین و ملی توژی لار ده‌کاته‌وه، وا که شان و روومه‌تی به‌ئاسته‌م لیک ده‌درین. ده‌توانم بلیم تا پاده‌یه‌ک لیم روونه که ئه‌وه، یان هه‌ر ته‌واو لیم روونه؛ به‌لام ته‌گه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی شیوه‌ی که‌چی نیگابانی ره‌سه‌دخانه‌که‌ی نه‌دایه که وینه‌ی کاراکته‌ری کلیئۆپاترا و یان ره‌نگه‌ خودی کلیئۆپاترا، چونکه به‌شیک له وجودی کلیئۆپاترا ده‌لین شیوه‌ی هه‌موو وینه‌یه‌ک ده‌دا. یان له‌گه‌ل ئه‌و مه‌له‌که‌ی میشه‌نگوبه‌نه که ئاوا چالاکانه و ئازا پیشکه‌وتوو یان وینه‌ی ژنیک که بریویانه و به‌شووشه‌ی پیشه‌وه‌ی ماشینی چلووره‌فرۆشه‌که‌وه چه‌سپاوه، که جلویه‌رگه‌که‌ی وه‌ک جلویه‌رگی که‌چه هۆله‌ندییه‌که‌ی رۆخی زه‌ریا وایه، که ئیستا رادیۆیه‌کی چکۆله‌ی ترانزیستۆری پیه‌ و گوئی له گۆرانی ژنیک گرتوو؛ هه‌ر ئه‌و گۆرانییه‌ی که لیخۆری کامینۆی گوڤاری

ئینسایکلۆپیدیا که له رادیۆکه‌یه‌وه ده‌بیستنی و هه‌ر ئه‌وه‌ی که ئیستا ئیتر لیم روونه که له پینجسه‌د ملیۆن ساڵ له‌وه پیشه‌وه بیستومه. حه‌تمه‌ن ئه‌وه گویم له ده‌نگیه‌تی و بو‌دیتنی هه‌موو دنیا م‌سه‌نگ و سووژن داوه و ته‌نیا پۆلیتیک نه‌وره‌س ده‌بینم که به‌سه‌ر ئاوه‌که‌وه مه‌له ده‌که‌ن. له‌و شوینه‌ی که ره‌وه‌یه‌ک ورده‌م‌اسی گه‌رۆک بریقه‌یان دئ و له‌پر گومانم نامینتی که ئه‌وه نه‌وره‌سیکی میوه‌یه و پاشان وشک ده‌که‌وم، نه‌کا ماسیه‌کی گه‌رۆک بێ. ته‌گه‌رچی هه‌ر به‌و راده‌یه‌ش ده‌کرئ هه‌ر مه‌له‌که و قه‌ره‌واشیک بێ که هه‌یروډۆت باسی کردوو، یان ته‌نیا له کتیبیکدا ئاماژهی پیکراوه که ماوه‌ته‌وه تا‌کو ئاگای له کورسیله‌ی خۆینه‌ریک بێ چۆته پرته‌وی شه‌مه‌نده‌فه‌رکه تا له‌گه‌ل توربسته هۆله‌ندییه‌کان سه‌ری قسان بکاته‌وه. ده‌توانم بلیم دانه‌ی ئه‌و کچانه‌م خۆش ده‌وئ و له‌و کاته‌شدا دلنیا که هه‌میشه ته‌نیا و ته‌نیا هه‌ر ئاشقی ئه‌و بووم.

هه‌رچه‌نده‌ش خۆم به‌ئوینی ئه‌و ئازار ده‌ده‌م، که‌متر ده‌توانم خۆم رازی بکه‌م و به‌وان بلیم من لیتره‌م. له ترسی ئه‌وه‌ی نه‌کا به‌هه‌له‌ چووبیتم و زیاتریش له‌وه ده‌ترسم نه‌کا ئه‌ویش من نه‌ناسیته‌وه و له‌گه‌ل که‌سیکی تر لیبی بگۆرئ. که‌سیک که له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ئاشنای منه به‌ئاسانی بیت جیبی من پر بکاته‌وه. وه‌ک ئه‌و کورپه‌ مه‌له‌وانه‌ی زنجیره‌ی زه‌ریکه‌ی له‌مل دایه یان به‌په‌وه‌ری ره‌سه‌دخانه یان نه‌وره‌سه‌که - یان ماسیه‌کی گه‌رۆکی نیتر، یان ئه‌و خۆینه‌ری هه‌یروډۆت یان هه‌یروډۆت خۆی، یان ئه‌و چلووره‌فرۆشه‌ی که له جاده‌ی خاکی نیوان هه‌رمج کۆله‌کانه‌وه به‌ره‌و رۆخه‌که‌هاتوو و گه‌یشتۆته نیۆ ئه‌و که‌چه هۆله‌ندییه‌ی وا جلویه‌رگی مه‌له‌یان له‌به‌ر دایه، یان ئیسپینووزا یان لیخۆری ئه‌و کامیۆنه‌ی که باره‌که‌ی سه‌ربرده و به‌ره‌می هه‌زار جار کورته‌کراوه و پاته‌کراوه‌ی ئیسپینووزا، یان یه‌کێ له‌و میشه‌نگوبه‌نیرانه‌ی که له‌نیۆ پلووره‌که‌یدا دوای ده‌ورگیترانی کاره‌که‌ی خۆی بو‌ پاراستنی ره‌گه‌زی خۆیان خه‌ریکی گیاندا‌نه.

... نهک بهو مانایه‌ی که په‌رژینه‌که - جگه له هه‌موو شتی - په‌رژینتیک نه‌بوو به‌شکل‌تیک‌تاییه‌توه، که جگه له‌وه‌ش نه‌ده‌لوا. چونکه نه‌وه ته‌نیا شکل‌تیک بوو که من دهرمه‌تینابوو. ههر بهو بۆنه‌وه که په‌رژینه‌که شکل‌تیک‌تاییه‌تی بوو، دنیا‌ش گۆزا؛ یانی ئیستا به‌ره‌می کۆی شکل‌تیک دنیا، دنیا‌ی بی‌په‌رژین و شکل‌تیک په‌رژین بوو.

نه‌وه‌ش په‌نگدانه‌وه‌یه‌کی باشی بوو؛ چونکه له‌ره‌ی شه‌پۆلی تیشک له کاتی که‌وتنه‌ سهر شته‌کان ئاکام‌تیک‌تاییه‌تی به‌دی هیتابوو. په‌نگ - که یه‌که‌میانه و ههر نه‌وه ماده‌یه که من چینی په‌رژینه‌که‌م پین هه‌لچن‌یبوو - له‌رینه‌وه‌یه‌کی جیسا له‌وانی دیکه‌ی هه‌بوو. به‌لام نه‌وه‌م خاله‌ش وه‌به‌رچاو ده‌هات که ههر بارستایه‌ک ده‌که‌وته سهر پتوه‌ندی بارستایی تاییه‌ت له‌گه‌ل بارستاییه‌کانی دیکه، دیارده‌گه‌لیک بوون؛ به‌لام من سه‌ره‌نده‌رم لئ نه‌ده‌کردن.

به‌م شپوه په‌رژین ده‌یتوانی وینه‌گه‌لیک‌تیک دیار له په‌رژینه‌کانی دیکه به‌دی بی‌تی، که شتی‌کن - تا نه‌وه جیبه‌ی من ده‌زانم - زۆر شپوه‌ی په‌رژینه‌که خۆیه‌تی. غه‌بری نه‌وه‌ی که په‌رژینه‌که لی‌ره‌به وینه‌کانی تر له شو‌تین‌تیک‌تیک‌تیک و گلپنه‌ش ئاتاجی ده‌زگایه‌کی پی‌چه‌لا‌پووچی به‌سراو به‌میش‌که‌وه‌یه. به‌م جو‌ره من به‌ساز‌کردنی نه‌وه په‌رژینه وینه‌که‌شیم خو‌لقاند، هه‌لبه‌ت نه‌که یه‌کتی - به‌لکو زۆر، چونکه به‌یه‌ک دانه په‌رژین ده‌توانی هه‌رچه‌ن دانه که ده‌ته‌هوی وینه‌ی په‌رژین دروست بکه‌ی. به‌لام ته‌نیا وینه‌گه‌لیک‌تیک باش و به‌هیتز، چونکه بۆ پی‌که‌یتنایی وینه، به‌هه‌موو نه‌وه که‌ره‌سانه‌وه که وتم پی‌ویسته: می‌ش‌ک‌تیک به‌گر‌تو‌گۆلی دیتنه‌وه، ده‌ماری‌تیک دیتن بۆ را‌گو‌تستنی له‌رینه‌وه‌کان له ده‌روه بۆ ناوه‌وه. نه‌وه ده‌ماری دیتنه سه‌ره‌که‌ی دیکه‌ی به‌جیبه‌ک ده‌گا که بۆ دیتنی ده‌روه دروست کراوه؛ یانی چاو. شتی‌تیک‌تیک قۆره

پیت وای نه‌گه‌ر می‌ش‌کی باشت بی‌ ده‌توانی ده‌ماریت وه‌ک قولا‌پی ماسی گرتن هه‌لا‌وتیبه تاری‌کیه‌وه. هه‌تا چاو‌تیک نه‌بی نازانی که شتی‌تیک‌ش بۆ دیتن له ده‌روه هه‌یه یان نا من هیچ کام له‌م که‌ره‌سانه‌م نه‌بوو؛ که‌وايه له هه‌موو که‌س که‌متر بۆم هه‌یه باسی نه‌وه شتانه بکه‌م. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا بی‌رتیک به‌می‌ش‌ک‌مدا هات‌بوو؛ گر‌ینگ پی‌که‌یتنایی وینه‌گه‌لی چاوی بوو؛ چاو ئیستر خۆی به‌دوای نه‌واندا ده‌هات، ههر بۆیه هه‌ولم دا بۆ را‌گرتنی به‌شی ده‌روه‌ی جه‌سته‌م و (ته‌نانه‌ت به‌شی ناوه‌وه‌م که ده‌روه‌می کرده شرتی) بۆ پی‌که‌یتنایی وینه‌یه‌ک یان شتی‌تیک که پاشان پی‌ی بل‌ین وینه‌یه‌کی جوان (له به‌راوه‌رد‌کردن له‌گه‌ل وینه‌گه‌لیک‌تیک دیکه که که‌متر جوان یان دزیتو بوون یان له‌کۆتاییدا زۆر زۆر ناحه‌ز و قیزه‌ون ده‌هاته به‌رچاو).

کاتی جه‌سته بۆ ناردن یان په‌نگدانه‌وه‌ی له‌ره‌ی تیشک به‌شپوه‌یه‌کی دیار‌یکراو و به‌رچاو بی له دل خۆما بی‌رم کرده‌وه له‌گه‌ل نه‌وه له‌ره‌له‌ره‌ چ ده‌کا؟ نه‌وان ده‌نیته‌ گیرفانی؟ یان به‌سه‌ری یه‌که‌م ری‌تواریدا ده‌کا. نه‌وه‌ی دیکه‌ چ ده‌کا، کاتی له‌گه‌ل نه‌وه له‌ره‌ به‌ره‌و روو ده‌بی که به‌که‌ل‌کی نایه‌ هیچ، له‌گه‌ل نه‌وه شپوه‌وه‌ر‌گرتنه‌ ته‌نانه‌ت ده‌توانی ژانا‌ویش بی؟ سه‌ری بکا به‌کونی‌کدا؟ نا، نه‌وان ههر بۆ نه‌وه لایه‌ ده‌نی‌ری تا خالی‌تیک که زی‌اتر له‌وانی دیکه له‌به‌ر لی‌درانی له‌ره‌له‌ری دیتن دایه‌ بی‌زوی و کاروباری که‌لک وه‌رگرتن له‌وان به‌شپوه‌ی وینه‌ وه‌دی بی. وه‌لحاسل من پی‌توه‌ندی نی‌وان چاو و می‌ش‌کم به‌جو‌ری په‌هۆلی هه‌لکه‌ندراو له ده‌روه له‌گه‌ل وزیه‌ک که ئاماده‌ی بوونه وینه‌ بوو زه‌ق کرده‌وه، نه‌ک له ناوه‌وه که بمه‌هوی وینه‌یه‌کی کۆنی پی‌ وه‌رگرم.

به‌هه‌له‌ش نه‌چوو‌بووم. ههر نه‌م‌رۆش دل‌نیا بووم که ته‌واوی به‌رنامه‌که‌م دروست بوو. هه‌له‌ی من نه‌وه بوو که پی‌م وابوو ئی‌مه، - من و نه‌وه - بی‌نایی وه‌ده‌ست دین‌ینه‌وه. من وینه‌یه‌کی په‌نگی رپ‌ک و پی‌کم له‌خۆم

کیشاوه تاکوو پرواته نیوو وهرگری وزه دیتنی ئهوهوه و ناوهندهکهی داگیر کا و ههر لهوئ بمینیتتهوه تا ئه و بتوانی دایمه له خهون و بیره وهریدا، بهبیر و بهچاوهوه که لکم لی وهرگری. ههر لهو کاته دا ههستم دهکرد که ئه ویش خهریکه وینهیهکی خوئی ده نیئرئ بو چاوی من. وینهیهکی هینده ته و او که خوئی بهسه ههسته شل و دوکه و تووه کانی مندا بسه پینتی و مهیدانیتیک روانگهی ناوهکی له مندا وهدی بپینی و له ویدا به ناشکرایی خهریکی خوئواندن بی.

به م شپوهیه هه و له کامان ئیمه بیان کرده باه تگه لپکی ههستاوی که چۆنیه تبیه کهی هیشتا کهس تپی نه ده گه یشت و پاشان به وردی له گه ل کامل بوونی باه ته که - که ئیمه بووین - به ته و اوئی کامل بوو. مه بهستم بیناییه؛ چاو. من ته نیا شتی کم پیشبینی نه کردبوو: ئه و چاوانه ی که تاخری بو دیتنی ئیمه کرانه وه، چاوی خویمان نه بوو، چاوی خه لکی بوو.

بوونه وهری بی شکل و رهنگ، هه مبانه ی جهرگ و ریخو له، دنیای ده وروبه ری ئیمه بیان پر ده کرد، بی ئه وه ی تو زقالتی بییری لی بکه ی نه وه که چۆن خویمان ساز ده کهن و چۆن له وینه یه کی کاملدا به بیان و ناسنامه ی خویمان نیشان ده دن؛ تاکوو روانگهی ههر کهس که ده یانبینی غه نی بی. ده هاتن و ده ریشتن، ماوه یه که ده چوونه نیوو ناوه که وه و ده هاتنه وهری و بو خو خافلانن له نیوان هه و او و ئاو و ته خته به رده که دا پیا سه بیان ده کرد؛ له و نیوه شدا من و هه موو ئه وانه ی که پیدا گر بووین له سه ر ئه وه ی شکلتیک بو خویمان ساز که یین، ههر له وئ خه ریکی گیانکه نشت بووین و سوور بووین له سه ر ئه و نه نیتیکاری به مان. له سه ر ئه رکی ئیمه ئه و پانتا نامه علوممه بووه مهیدانیتیک روانگه. به لام قازانجه که ی بو کتی ده بی؟ ههر ئه و مزپرانه ی که هیچکات بیریان له دیتن نه کردبووه (چونکه ئه وهنده دزیو بوون چاوی دیتنی به کترین نه بوو) ههر ئه م بوونه وهرانه ی که هیچکات بانگه پشتنی

شکلیمان به هیند نه گرت. کاتنی که ئیمه کوور ببووینه وه و خه ریکی دژوارترین به شی کاره که مان بووین (یانی خو لقا ندنی شتیتیک که ده ببیندرئ)، ئه وان به بیده نگه ی خه ریکی سانترین به شی کاره که بوون؛ سازگارکردنی ئه ندای ناوه لمه یی و ته نبه لیان به وه رگرتنی وینه ی ئیمه.

ئیسنا پتویست ناکا بلین کاره که ی ئه وانیش دژوار بووه؛ ده کرا له و ماده لینچه شیلایوییه ی نیوو کاسه سه ریان هه موو شتیتیک ده ریپرئ. دامه زانندی ده زگایه کی به تیشک هه ساس شتیتیکه ی گران نییه؛ به لام کاتنی دیتنه سه ر کاملوونی شته که فره ق ده کا! ئه و کاره چۆن سه رده گری کاتنی تو شتیتیک بو دیتن نه بی، ته نانته له و پر زریقه و بریقانه، له وانه ی که خویمان به سه ر چاودا ده سه پینتی؟ وه لحاسل ئه وانه بو چاویان ده بی ههر مه منوونی ئیمه بن.

که وایه دیتن - دیتنی ئیمه - که به شپوهیه کی ههست پینه کراو چاوه روانی بووین، سو مایه ک بوو که به بوئه ی ئیمه وه بووین. به چه شنیتیک شو ریشیتیکه گه وره رووی دا بوو. له ده ورو به رمان چاو خه ریکی کرانه وه بوون؛ گلینه و چاوی ده ریوقیوو و بی رهنگ و قه لپو وچ و ماسی قه شه و چاوی زه ق و نه رمه لیه ی ماسیه سپی و زه رده ماسی و چاوی پینچه که دار و ده ریپری قریالی دریتز و خری، چاوی تیکه ل و زه قی میش و میرووله و به رازی ئاوی ره ش و قه تران دینه پینتی و به چاوی کونه سووزنییه وه چاو داده گرن. شه ی تانۆکه یه ک ئه و چاوه خرا نه ی سه ر شاخه دریتزۆکه که ی دینیتته پینتی. چاوی کزی ماسیگره له رووبه ری ئاوه که ده روانن. له پشت ده مامکیتیک شووشه یی و گرژ و مۆنه وه، غه واسیتیک ماسیگر قوولایی ئاوه که ده پشکنی. له ته له سکۆپیتیکه چکۆله وه، چاوی پاپۆره وانیتیک و چاوی ژنیتیکه مه له وان پیم ده که وئ و پاشان چاوتیک له یه کتر ده کهن و من له بیر ده به نه وه... له شووشه ی دووربینیکه وه، سه رنجی چاوی دووربینی بوونه وهرناسیتیک له سه ر له شی خو م ههست پین ده که م که هه ول ددها من له

چاوی دووربینیکی «رولی فولکس» دا له قه تحه بگری. ههر لهو کاته دا پۆلیک ماسیسی گهړوک - که تازه گووراون - به بهر ده مدها تیده په پرن. نه و نه ده وردن که پیت وایه ههر ماسیسیه کی سپی و چکۆله هینده ی نهو خاله ره شه ی ناوه ندی گلینه ده بی و ته نیا پۆلیک چاون که به نیو ده ریا که دا تیده په پرن.

نهو چاوانه هه موو هی مان. من هیزی بینیم پی داون، کاری گرینگ من کردوومه. من نهو شکلهم ناماده کردووه. چاویشم نهوانه ی دیکه ی هیناوه. بویه ههر کرده ویه ک یان ههر کاریکی که به چاو نه نجامیان دای، هه موو شکل و هه موو کرده ویه کیان ناکامی نه م کاره ی من بوو.

هه لبت نهوانه به هوی ریکه وتی حوزووری من لهو شوینه و پیوه ندی دامه رزاندنم له گه ل دیتران و نیر و می و هتد... خه ریکبوونم بو دروستکردنی په رژین و نهو شتانه نه بوو. دهمه هوی بلیم من به وردی نهو شتانه م پیشبینی کردبوو. من له نیو دانه به دانه ی نهو چاوانه دا ده ژیا م. یان منیکی دیکه ده ژیا؛ یه کی له وینه کانی من له گه ل وینه ی نهو پرو به پروو ده بوو، وه فادارترین وینه ی نهو که له وپه ری نهو دا، له پشت شوینی نیوه ناوه کیی گلینه، له تاریکایی گلینه کاندا، تالاری ناوینه به ندی چاوه کان ده کرتنه وه، به ره و نه م توخمه ره سه نه ی نیمه که به بی رۆخ و به بی سنوور ناوا به رین ده بیته وه.

ریچارد براتیگین

ریچارد براتیگین سالی ۱۹۳۵ له شاری تاکوماي ئیاله تی واشنتون له دایک بوو. سه ره تا شیعر و چیرۆکه کانی له رۆژنامه لاوازه کانی سان فرانسیسکو دا بلاو ده کرده وه. به لام له کوتایی دهیهی شهستدا ناوه ندیکی چاپ له نیویورک که لکی له خوشه ویست بوونی ناوچهیی ئه وهرگرت و هیندیکی له رۆمان و شیعره کانی چاپ کرده وه. ئه مپروۆش براتیگین به سمیلتیکی «وایلد بیل هیگاک»-انه وه و کچه هاوپی سهر و قه لافه تی سه یرتریان رووبه رگی کتیبه کانی ده رازینه وه. هه ر بۆیه ئیستا زیاتر له پیشوو له لای لایه نگره کانی خوشه ویسته و له نیو لوانی زانکۆشدا لایه نگری زۆره و خوشیان ده وئ. براتیگین تا ئه م کاته (۱۹۷۵) ده کۆمه له وتار و چیرۆکی بلاو کرده وته وه که گرینگترینیان بریتین له: «له قه ندی شووتیدا، ۱۹۶۸»، «ژینرالیکی ئیئتلافی له به یگسور، ۱۹۶۴»، «تاقهت پرووکین له هه مبه ر رووداوی کانی ئیسپرینگ هیل، ۱۹۶۸»، «رومیل له ناخی خاکی میسردا، ۱۹۷۰»، «له بارچوونی منال - رۆمانی میژوویی - ۱۹۶۶»، «راوه ماسی قزلالا له ئه مریکا، ۱۹۶۷».

پروژهی کارهبا کیشان بۆ ئاوی

ریچارد براتیگین

چه ن رۆژ له مه وه به ر ویستم له لای که سیک تاریفت بکه م. تۆ وه کو هیچ کام له و کچانه ناچی که تا ئیستا دیتوو من. نه ده کرا بلیم راست وه ک جین فۆندا ده چی، ئه و ته نیا قژی سووره و مۆدی ده م و لیوی جیاوازه و ئه کته ریش نییه. نه ده کرا ئه وه بلیم، چونکه تۆ هیچ کوئی به کت له جین فۆندا ناچی. پاشان گوتم تۆ شپوهی فیلمیک ده ده ی که به مندالی له به نده ری تاکوما ی واشینگتون دیتوو م. پیموایی سالی ۱۹۴۱ یان ۴۲ بوو، ده وری حه وت هه شت یان شه ش سالان بووم.

فیلمیک بوو سه به رهت به کاره با کیشان بۆ گونده کان. به کتی له و فیلمه ئه خلاقیه نه ی ده یه ی ۱۹۳۰ و سه رده می سه ره ک کۆماریی رۆزویلت بوو. که بابه تی مندالان بوو ته ماشای بکه ن. فیلمه که سه به رهت به ژیهانی وه رزیرانییک بوو که له گوندیکی بی کاره با ده ژیهان. شه وانه ده بوو له نته ر

هه‌لکه‌ن تا‌کوو له‌به‌ر شو‌قه‌که‌ی شتی‌ک بخو‌تینه‌وه یان دروومان بکه‌ن. هیچ که‌ره‌سه‌یه‌کی کاره‌باشیان وه‌کو تو‌ستی‌ر و مه‌کینه‌ی به‌رگ شو‌ری و شتی وایان نه‌بوو. نه‌یانده‌توانی گو‌ی له رادیو‌ش بگرن. ئەوان سه‌ددتیکیان به‌ژنراتوری گه‌وره‌وه ساز کرد؛ دارتیلیان چه‌قاند و تیلی کاره‌بایان به‌سه‌ر مه‌زرا و له‌وه‌رگه‌کاندا کیشا. چه‌قاندن و دامه‌زاندنی ده‌که‌ل و دارتیل - که تیلی کاره‌باکه‌ی به‌سه‌ر سه‌ری خو‌یاندا کیشابوو - باریکی چه‌ماسی زۆر باشی بوو. ئەو دارتیلانه مودێرن بوون و هه‌روه‌ها کۆنه‌ش ده‌هاتنه به‌رچاو.

له درێژه‌ی فیلمه‌که‌دا کاره‌با وه‌ک خوای جوانی یۆنانی کۆن، پیتی نایه مالتی وهرزێران و تاریکایی بو‌هه‌میشه له ژبانیان تاراندا. به‌قامک پیمانانی کلیلک له پر، وهرزێری له کووره‌ی مه‌زه‌به‌دا خاراو کاره‌بای بوو تا‌کو بتوانی له شه‌وانی سارد و تاریکی زستاندا مانگا‌کانی بدۆشێ. بنه‌ماله‌ی جووتیار ده‌یان‌توانی گو‌ی له رادیو بگرن و تو‌ستی‌ریان بی و زۆر گو‌لۆبی پرشن‌گدار تا‌کو بتوانن له‌به‌ر شو‌قه‌که‌یان دروومان بکه‌ن و رۆژنامه بخو‌تینه‌وه.

فیلمه‌که به‌راستی شتیکی سه‌یر بوو. وه‌کو کاتی گو‌یگرتن له سروودی نه‌ته‌وه‌بی ئەمریکا، یان دیتنی وینه‌ی به‌رێز رۆزویلت یان گو‌یگرتن له ده‌نگی که له رادیووه‌ بلاوده‌بووه. تووشی دله‌کوته‌ی کردبووم: سه‌رکۆماری ولاته‌یه‌ کگرتووه‌کانی ئەمریکا...

پیم خوش بوو بو‌هه‌موو شو‌تینیکی دنیا کاره‌با بکیشن. پیم خوش بوو هه‌موو جووتیارانی دنیا بتوانن گو‌ی له مژولیا‌یشی به‌رێز رۆزویلت بگرن له رادیووه. ئەری به‌پروای من تو‌له‌وه‌ ده‌چی.

پیره‌پیاوی به‌ر باران

ریچارد براتیگین

هه‌موو رۆژی له تو‌کیو چاوم به‌گه‌لی پیاو ده‌که‌وی که پسه‌وله‌ی پروپاگه‌نده به‌نیو خه‌ل‌کدا بلاو ده‌که‌نه‌وه و له‌و رێگه‌یه‌وه بژیوی خو‌یان وه‌ده‌ست دین. له گو‌ی شه‌قامه‌کان راده‌ه‌ستن و ئەو پسه‌وولانه ده‌ده‌نه ده‌ست خه‌ل‌کی غه‌واره و داوایان لی ده‌که‌ن بیکرن. ئەوان ده‌یان‌ه‌وی ئەو غه‌ریبانه پوول بدهن به شتیکی که له‌وانه‌یه هه‌ر به‌کاریشیان نه‌یه، یان ره‌نگه به‌کاریان بی. زۆر جار ئەو پیاوه غه‌ریبانه‌ی پسه‌وله‌ی پروپاگه‌نده ده‌کرن، هیچ که‌ل‌کیکی لی وهرناگرن و دوای تاوی فری ده‌دن.

هه‌روه‌ها پیاوگه‌لیک ده‌بینم که تابلۆیان به‌ده‌سته‌وه گرتووه و داوا له پیاوان ده‌که‌ن که بچنه ئەو ماساژخانه و کابارانه‌ی که له‌و نزیکانه هه‌ل‌که‌وتوووه پوول‌ه‌که‌یان خه‌رج که‌ن. له‌وی ژنانه‌ی لیبه‌ نه‌رم ده‌یان شیلن و ده‌ربه‌ست له خزمه‌تیاندا ده‌بن و پوول‌یان لی وهرده‌گرن. زۆربه‌ی ئەو پیاوانه‌ی که ئەو جو‌ره تابلۆ مه‌یل بزوتنه‌وه به‌ده‌سته‌وه ده‌گرن، پیرن و

جلوبه‌رگی چلکن و درایان له به‌ردایه . خۆزگه ئه‌و پیره‌پیاوانه ده‌ستیان له‌و کارانه هه‌لگرتایه و کارتیکی دیکه‌یان بکردایه‌و جلوبه‌رگی باش و خاوتینیان له‌به‌ردا بوایه .

به‌لام من ناتوانم دنیا بگۆرم . چونکه به‌ر له‌وه‌ی من بگه‌می گۆردرابوو . هیندی جار دوا‌ی ئه‌وه‌ی له‌ نووسینی ده‌قیق ده‌مه‌وه ، وا هه‌ست ده‌که‌م که منیش پسووله‌ی پروپاگه‌نده‌ی بی‌که‌لک و بایه‌خ بلاوده‌که‌مه‌وه . یان پیموایه پیره‌پیاوتیکی شپۆل و چلکنم و له‌ به‌ر باران تابلۆیه‌کم به‌ده‌سته‌وه گرتوو و مشتته‌ری بۆ‌کاره‌یه‌ک په‌یدا ده‌که‌م ، که پره‌ له‌ ئیسک به‌ندی جوان و مه‌یل بزوتینی ژنانی شوخ و شه‌نگ . ئه‌و ژنانه‌ی کاتی به‌ره‌و لات دین و له‌ درگاکه‌ دینه‌ ژووری ، خره‌خرتیکیان لیوه‌دی . ده‌لێی خره‌خری مۆره‌ی دۆمینه‌یه .

خوان رۆلفو

خوان رۆلفو سالی ۱۹۱۸ له ویلایه تی خالیسکۆی سهر بهمه کسبیک هاتۆته دنیاوه. له سهره تای چله کانه وه دهستی به بلاو کردنه وهی کورته چیرۆکه کانی کردوه. یه کیتکه له نووسه ره ههره دیار و به ناوه کانی ئەمریکای لاتین و به ههر دوو کاری (پیدهشتی سووتا و ۱۹۵۳) که کۆمه لێیک چیرۆکی کورته و، رۆمانی (پیدرو پارامو ۱۹۵۵) چوه ریزی نووسه رانی گه وهی دنیاوه. رۆلفو سالی ۱۹۸۶ کۆچی دوایی کردوه. چیرۆکی ماکاریۆ که لێره دا بلاوی ده که یه وه یه کیتکه له چیرۆکه دیاره کانی کۆمه له چیرۆکی پیدهشتی سووتا و.

ماکاریۆ

خوان رۆلفو

له سهر گونجه ی گه ناوه که دانیشتووم و چاوه روانم قریۆق بینه ده ری. دوی شه و خه ربکی شیو خواردن بووین، دهستیان کرد به قیره قیر تا به یانی بیدهنگ نه بوون. دایه نم که قیره قیری بۆق خه ویان لی زرا ندبوو، ده یوبست بخه ویتته وه؛ به لام هه رچی ده کرد خه وی لی نه ده که وته وه. هه ر بۆیه پیی گوتم ئەمڕۆ له سهر ئەم گونجه یه دانیشم و تهخته یه ک به دهسته وه گرم؛ هه ر بۆقی ده ری به ری تهخته یه کی پیداکیشم و جیق و فیقی ده ره نیم. بۆق بن زگیان نه بی هه موو گیانیان سه وزه، به لام که وچکه قوله کان ره شن. چاوی دایه نیشم وا ره شه. دایه نم بۆق ده خوا؛ به لام که وچکه قوله ناخوا. که س که وچکه قوله ناخوا؛ که چی من ده یخۆم و زۆریشم پی خۆشه. تامیشی هه ره ک تامی بۆق وایه. به لام فلیپا ده لی خواردنی که وچکه قوله باش نییه. فلیپا چاوی هه ر له چاوی پشیله ده چی؛ چاوی سه وزه. هه ر کاتی بهه وی له چیشخانه که نانم ده داتی. پیی خۆش نییه بیه میلمی بۆقه کان.

به لّام چ بکه م، دایه نم پیم ده لّی بوق بکوژم. فلیپام له دایه نم خوشر دهوئ. به لّام دایه نم پوول ددها به فلیپا تاكو خوارده مهنی و شتمان بو بكرئ. فلیپا به تهنیا له چیشته خانه كه ده مینیتته وه و چیشته بو ههرسیكمان لیده نئ. له وه ته ی دهیناسم ئه وه کاریه تی. من قاپ و كه وچكه كان ده شوّم. هینانی سووته مهنیش بو کوانووه كه ههر له ئه ستوی منه.

دایه نم چیشته كه مان بو تی ده كا. زورجار دواي ئه وه ی نانی خوئی ده خوا، دوو بابو له ی چكۆله دروست ده كا و دهیدا به من و فلیپا. به لّام جاری وایه فلیپا ئیشته یای نابا و ههردوو بابو له كه بو من ده بی. ههر بو یه فلیپام خوشر دهوئ، چونكه هه میشه برسیمه و تیرخواردنم نییه؛ ته نانه ت کاتی به شه كه ی ئه ویش ده خوّم. ده لّین پیاو نان بخوا تیر ده بی! كه چی من تیر ناخوّم. ئه وه ی پیشم ده دهن هه مووی ده خوّم.

فلیپاش ئه وه ده زانی. خه لکی پیم ده لّین گه لّوّم، چونكه قهت برسیده تیم ناشکی. دایه نم به گوئی خوئی بیستویه تی. به لّام من نه مبیستوهه. دایه نم ودم پیده دا به تهنیا برۆمه ده ری. کاتی له گه لّ خوئی ده مبا بو عیشای ره بانای له کلّیسه، له وئ له په نا خویدا دامده نئ و دهستم به لوئی پشتینه كه یه وه ده به ستئ. نازانم بو دهستم ده به ستئ؟ به لّام خوئی ده لّی بو یه ده ستت ده به ستتم، خه لکی ده لّین کاری گه و جانه ده كه ی. رۆژتیک دیتوو یانه خوّم به كه سیكا هه لواسیوه.

له خوړا خوّم به ژتیکه وه هه لواسیوه. خوّم له بیرم نییه. چی بکه م ئه وه دایه نم پیم ده لّی چ بکه م و چ نه كه م! ئه ویش خو قهت درۆ ناکا. هه موو شتیکی به قسه ده كه م. کاتیکیش كه بانگم ده كا بو نان خواردن بو ئه وه یه به شه كه ی خوّم بداتی. وه كو خه لکی نییه كه بانگم ده كه ن نانیان له گه لّ بخوّم، به لّام هه ركه ده چمه پیتشئ وه بهر به رد م ده دهن و ناچارم هه لّیم، بی ئه وه ی هیچم خواردی. كه چی دایه نم وای نییه، ئه و زور به روحمه. بو یه زور

رازیم كه له مالی ئه وان ده ژیم. فلیپاش ههر لیره ده ئی. فلیپاش منی زور خوشر دهوئ. مهنیش ئه وم زور خوشر دهوئ. شیرری فلیپا وه ك گولئ مژمژو كه شیرینه. من شیرری بزمن خواردوه، شیرری به رازی تازه زوایشم خواردوه، به لّام هیچیان به قه ی شیرری فلیپا خوشر نه بوون. ئیستا ماوه یه كه ودم ددها مه مکی بژم. مه مکی راست له و شوینه یه وای په راسووی ئیمه یه. شیرتیکی خوشری لئ دیته ده ری، به و شهرته ی بزانی چوّن مه مکی ده رهینئ. شیره كه ی ده خوّم. شیرری ئه و زور له و شیره خوشره كه دایه نم رۆژی یه كشه مانه به جیتی فراوین پیمان ددها. فلیپا هه موو شهوئ ده هاته وه تاغی خه وه كه م و له په نامه وه راده كشا؛ له سه ره وه یان له ته نیشته وه به سه رمدا دنووشتاوه و مه مکی به جوړتیک ده گرت كه بتوانم بیانژم. شیرتیکی گهرم و شیرین چۆره چۆر ده رژا نیو ده ممه وه. زورجار گولئ مژمژو كه م مژبوه تاكو برسیده تیم بشکی؛ شیرری فلیپاش ئه و تامه ی هه یه. به لّام من ئه م پتخوشر بوو، چونكه ههر وه ختی مه مکی ددها ده ممه وه، سه رتا پاشمی ختیلکه ددها. پاشان هه میشه له لام ده ماوه و تا به یانی له گه لّم ده خهوت. ئه وه بو مهنیش زور باش بوو، چونكه ئیتر خه می سه رمام نه بوو و له وه ش نه ده ترسام شه و تیک له و ته نیاییه دا بزم و بچمه جحه نده م. جاری وایه زوریش له جحه نده م ناترسم. هه ندئ جاریش زور ده ترسم. به لّام ئیستا پیم خوشره خوّم بترسینم، نه كا رۆژتیک له م رۆژانه دا بچمه جحه نده م. من سه رم زور ره قه و پیم خوشره ههر شتیك بیته سه ر پیم سه ری پیدا بکیشم؛ به لّام فلیپا دئ بو لّام و هه موو ئه و ترسانه م لئ دوور ده خاته وه. ئه و جوړه ی كه ههر خوئی باش ده زانی، ختیلکه م ده دات و ترسی مردنم له بیر ده باته وه. کاتی كه فلیپا پتخوشره له لای من بی، ده لّی هه موو تاوانه کانت به خودا ده لّیم. ئه و ههر به م زووانه ده چیتته به هه شت و له گه لّ خودا قسه ده كا. داوای لئ ده كا له هه موو تاوانه کانم خوشر بی، كه سه رتا پامیان داگرتوهه. پتی ده لّی كه بمووری تاكو ئیتر خه مم نه بی. ههر

بۆيە ھەموو پۇژۇڭ دەچىڭ بۇ ددان پىيانانى تاوانەكان. نەك ئەوھى كە خۆي خراب و تاوانبارە؛ بەلكو لەبەر ئەوھى شەيتان سەرئاپامى داپوشىوھ و ئەو بۇ دەرکردىيان ناچارە بەجىتى من ھەموو پۇژۇڭكى ھوتوو عەسرانە ئەو كارە بكا. لە تەواوى ماوھى تەمەنىدا ئەو چاكە يەم لەگەل دەكا؛ خۆي دەلىڭ. ھەر بۆيە ئەو ھەندەم خۆش دەوئى. بەلام سەرى رەقىش شتى چاكە. چەند سەعات لە سەر يەك بەكۆلەكەي دالانەكەيدا دەكىشەم ھىچى لىنايە. ھىندە سەختە ناشقە لەشى. بەعەرزىدا دەكىشەم ھىچى لىنايە؛ ھەول سووك پاشان بەتوندى. وەكو دەھۆل دەنگى دئى، راست وەك ئەو دەھۆلەي لەگەل زورنا لىي دەدەن و من ھەر ئەو جۆرەي كە بەدايەئەوھ بەستراوم، دەنگيان لە پەنجىرەي كلىسەكەوھ دەبىستەم. گويم لە دەرمدەم دەھۆلە لە دەرەوھ دەنگى دئى. دايەنم دەلىڭ، بەوھدا كە وەتاغەكەم قالونچە و دووپشكى لىيە، دەرەكەوئى كە ئەگەر لە كارى سەربەرعەرزىدا كىشان دەست ھەلنەگرم لە ناورى جەندەمدا دەسووتىم. بەلام من دەنگى دەھۆلەم پىڭ خۆشە. دەبوو خۆي بزانتى.

تەنانەت كاتى كە لەنبو كلىسەكەداين دەنگى وەسەروو تووك و نزاي قەشەكە دەكەوئى. رىڭكاي شتى باش رووناكە، رىڭكاي شتى خراب تارىكە؛ قەشەكە دەلىڭ. ھىشتا ھەوا تارىكە لە خەو ھەلدەستەم و لە دىوھەكەم دىمە دەرىڭ. بەرلەوھى دەستى ھەتاوم پىڭگا. شەقامەكە دەمالم و دەگەرپىمەوھ نىبو ژووورەكەم. لە شەقامەكەدا رووداوى سەير دەقەومىڭ. زۆر كەس ھەن ھەر كە چاويان پىم دەكەوئى بەردم تىپەلدەكەن. بەردى تىژ و گەورە گەورە لە ھەموو لايەكەوھ دادەبارى بەسەرمدا. ئەو كاتە كراسە دراوھەكەم دوورىنەوھى دەوئى و خۆش دەپى زۆرم سەبەر ھەبى تاكوو برىنى دەم و چا و ئەژنۆكانم چاك دەبنەوھ.

دىسان بەستراى دەستىشەم تامل دەكەم؛ چونكە ئەگەر دەستەم نەبەستن قەتەغەي برىنەكان ھەلدەكەنى و دىسان خوينيان لى دئى. تامى خوينيش

خۆشە. بەلام راست دەوئى، تامى شىرى فلىپا نادا. وەلھاسل بۆيە لە مالەوھدا خۆم زىندانى كرووھ، تاكوو بەردم پىدا نەدەن.

ھەر كە نانەكەم دەخۆم، خىرا لە وەتاغەكەمدا خۆم زىندانى دەكەم و پشتى درگاگەش گالە دەدەم، تاكوو تاوانەكانم نەمدۆزەنەوھ. كە دنيا تارىك دەپى تەنانەت چرا قەوھەكەشم ھەلناكەم كە بزانتەم قالونچەكان بەكوئىمدا ھەلدەگەرپىن. كرى و بىدەنگ بەجلوئەرگەوھ دەخەوم و ھەر كە ھەست دەكەم قالونچەيەك بەلاقە زىرەكانى بەپشت ملما دەروا شەپلاغەيەكى لى دەدەم و جىقى دەردىنم. بەلام چرا قەوھەكەم ھەلناكەم. نامەوئى كاتى تاگام لى نىيە و چراقەوھەكەم ھەلنەدرووھ و ژىر لىفەكەم دەگەرپىم بۇ قالونچە، تاوانەكانم توند مەچەكم بگرن.

كاتى قالونچە دەكوئى، وەك تۆق تۆقە دەتەقىڭ. نازانم سىسر كىش دەتەقىڭ يان نا؟ من ھىچ وەختى سىسر ك ناكورم. فلىپا دەلىڭ بۆيە سىسر ك ھەمىشە دەخوتىن كە ئىمە گوئىمان لە ھاواری ئەو روچانە نەبى كە لە بەرزەخدا جەزەبە دەدرىن. ئەگەر بىتوو سىسر ك نەمىن، قىژەي روچە پىرۆزەكان دنيا ھەلدەگرى و ئىمەش لە ترسانا زەندەقمان دەچىڭ. من زۆرىشەم پىڭ خۆشە گوئى قوللاڭ بىم و دەنگى جىكە جىكەكەيان بىستەم. ژووورەكەم پىرە. پىخەفەكەشم ئەو ھەندەي سىسر كى تىدايە. رەنگە نىبو ئەو ھەندە قالونچەي تىدا نەبىڭ. دووپشكىشى تىدايە. زۆر جار لە بنمىچەكەوھ دەكەونە خواری و چركە لە خۆم دەبىم و ھەناسەش ھەلناكىشەم تاكوو بەسەر گىاغدا تىپەرن و برون. چونكە بىتوو دەستەم بچوئىتەوھ، يان ئەندامىكم لە ترسانا بلەرزى چزووھەكى خىرا چزەم لى ھەلدەستىن. جارىك دانەيەكيان بەپشتى فلىپايەوھ دا. دەستى كرد بەگرىان و كرووزانەوھ. دەستەو داوئى مرىمى پىرۆز بوو كە پشتى عەبىدار نەبىڭ. تەم لە پشتى دا. ئەو شەوھەتا رۆژ ھەر تەم بۆ لىدا و دوغام بۆ كرد. پاشان كە زانىم تەفەكەم ژانى ناشكىن، تا ئەو جىيەي توانىم يارمەتىم دا تاكوو بەچاوى

من بگری. من زیاتر پیتم خوشه له نیو ژووره که مدا بم و نه چمه شه قام که سه رنجی ئەو که سانه راکیشم و ناشقی بهرد به خه لکدا دانن. لیتره که س کاری به سه رمه وه نییه، ته نانهت دایه نیشم کاتی چاوی لییه گولی مرژۆکه و ماوهرد و هه ناره کانی ده خۆم شه ږم له گه ل ناکا. خۆی ده زانی من هه همیشه برسیمه و هیچ خۆراکیک تیرم ناکا. ئەگه رچی هه همیشه ده گه ږیم و له هه موو شتی به شی خۆم ده پچرم. ده زانی له زبل و سه رکۆته ره ی نوکه سپیلکه که ده یدهم به به رازه دابه ستراوه کان و لاسق و سه لکه گه نمه شامی که ده یدهم به به رازه ږیوه له کان خۆشم له گه لیان ده خۆم.

زۆر چاک ده زانی له و کاته وه له خه و هه لده ستم تا کاتی خه وتن، چه نده برسیمه تی ده کی شیم. به لام تا ئەو کاته ی له و ماله دا شتی کم بو خواردن و ده ده سته که وی، ده می تهمه وه. چونکه پیتم وایه بی تئو و رۆژیک ده ست له خواردن هه لگرم، ده مرم و ئەو کاته یه یه کسه ر ده چم بو جحه ندهم و هیچ که سیش له وی درم ناهینیتته وه. ته نانهت فلیپاش که ئەو هه مووه له گه ل من دلۆقانه. یان ئەو نووشته ی دایه نم پیتی داوم و له ملم کردووه، هیچیان وه فریام نایه ن. هه روا له سه ر گونجه که دانیش تووم و چاوه ږوانم بو ق بیته ده ری. له ته وای ئەو ماوه یه دا که قسه م ده کرد ته نانهت تاقه بو قی کیش نه هاتۆته ده ری. ئەگه ر له وه زیاتر بخایین، له وانه یه خه وم لی بکه وی و ئیتر نه توانم بیان کوژم. ناخۆشییه که ی له وه دایه دایه نم گوئی له ده نگیان ده بی و خه وی لی ناکه وی. ئەو کاته رقی هه لده سته و به یه کتی له و قه تار قه دی سانه ی که له وه تاغه که ی دایه ده لی، که شه ی تانم بو بنی ری و تووشی جه زه به و تازاری داییم بکا. هه ر ئیستا، ته نانهت به رله وه ی له به رزه خه وه تیپه ږم، ئەو کاته ئیتر ناتوانم دایکم و باو کم بیینم؛ چونکه ئەوان له وی نین. که وایه واکتره دریژه به قسه کردن بدهم. پیتم خۆش بوو چۆر کالینک شیر ی فلیپاش بخۆمه وه. ئەو شیر ه ی زۆر شیر بنتره له و شیله یه ی که له گولی مرژۆکه و ده ده ست دی.

دلّ بکا. هر وه ها ئه گهر خه لک چه پله ی بۆ لئ نه دهن - که هه میشه ش هر وایه - نیشانه ی ئه وه یه له لایهن تا قمیکی زۆره وه تا وانبار کراوه. له وه به دوا وه له جار ان زیاتر رۆح و ویزدان ی له عه زاودا ده بی و ژبان ی لئ تاریک و تالتر ده بی. دیسان شتیکی تر که هیوا و هومی دی زبندان ی له خه فته و ئازاردا نو قم ده کا ئه وه یه که به ند ی نازانی چ رۆژ و چ کاتی نۆره ی دئ بچیته هه مبه ر خه لک. ئه وه به ده ست سه رۆکی به ندیخانه که یه. له وانیه به ند ی که پی ده نیته زبندان دوا ی نیو سه عات ئیجازه ی پی بدر ی و هیواش هه یه ساله های سال چاوه روان ی ئه و کاته یه. پیاویک که به لاوی تا وانبار به زبندان ی ئه به د کرابوو، له ته مه نی پی ری و زوره انیدا نۆبه ی هاتبوو، که ته نانه ت هیزی قسه کرد نیشی نه بوو. هیچ زبندان ییبه ک ناتوان ی به بی دلّه راوکی بی ر له و ئه زموونه قورسه بکاته وه. هیندیکی له دلّی خۆیاندا ده لئین: له وانیه سه به ینی نۆره ی من بی، یان ئه مشه وه، یان سه عاتیکی دیکه...

ئه وه ش سه ره تای دلّه راوکی و بی ئۆقره ییبه. بی ر و نه خشه کانی نیو می شکی ده هالۆزی. بی ری خه مناکی ده که ویتته داوی ئالۆزی و که م تا قه تیبه وه. له کورته کاتی پیاسه ی رۆژانه دا قسه له گه ل یه کتر ناکه ن و له و باره وه هیچ جو ره بیرو رایه ک نا گۆر نه وه. هر که سه ی له می شکی خۆیدا وای لیک ده داته وه که به رازتیکی گه وره و به لگه یه کی قایم گه یشتوو که ده توان ی دلّی ره قی ئه و خه لک نه رم کا. هر بۆیه ئه و بی ره ی خۆی لای هیچ که س نادر کینتی، نه وه ک له پیش ئه ودا نۆره یان بی و که لکی لئ وه رگرن. ئه وه ش شتیکی نابه جئ نیبه. چونکه خه لک ئه گه ر له رووی عه قل و به لگه وه جار یک کار یان تی کرا، ئیتر جار یکی دیکه هر به و به لگه و قسانه له زمان که سیکی تره وه در دۆنگ ده بن و با وه ری پی ناکه ن.

ته جره به ی ئه وانیه که چوونه ته سه ر سه کۆی چاره نووس و سه رکه وتوو

رزگار بوون له به ندیخانه

دینۆ بۆت زاتی

له به ندیخانه ی گه وره ی تا وانبار اندا - که له قه راغ شار هه لکه وتوو - یاسایه کی به روا له ت مرۆفانه، به لام له به نه رته دا بی به زه ییانه و زالمانه به رتیه ده چی.

ئیمه که مه حکوم به حه پسی دایم هه ره به کی جار یک ئیجازه مان پی ده در ی بچینه نیو خه لک و ما وه ی نیو سه عات قسه یان بۆ بکه ین.

زبندان ی له به نده که ی دیننه ده ری و ده بی نه به ره یوان یک که له ده ره وه ی به ندیخانه که هه لکه وتوو و گۆره پانیکی پانویه رینی له پیش دایه و خه لک پۆل پۆل دین بۆ گو یگرتن له قسه کانی. ئه گه ر له کۆتایی مرۆلیا یسه که بدا خه لکه که چه پله ی بۆ لئ ده ن ئازاد ده کری.

ئه مه ره نگه وه ک لیبووردن و چاوپۆشییه کی تابه ت بیتته به رچا و به لام وا نیبه؛ چونکه تا قه یه کجار ده توان ی له هه مبه ر خه لکدا را وه ستی و ده رده

نه بوون، دهکرا بۆ به نډیبه کانی دیکه به که لک بچ؛ لانی که م دهیا نتوانی لهو شیوه قسه کردن و کردهوی ئەوان که لک وهر نه گرن.

به للام ئەوانه ی رەت دەبنه وه قسه ناکهن. ئیمه له خۆرا له بهریان ده پارێینه وه قسه کانیان و کردهوی خه لکه که مان بۆ وه گپرن. ئەوان به بزه به کی تاله وه تیمان ده روانن و هیچ نالین. له وه دهچی و ابیریکه نه وه؛ من تا ناخری ته مه نم له م زیندانه دا ده مینمه وه. ئیوه ش میننه وه؛ نامه وی هیچ یارمه تیبیه کتان بدهم.

به و حاله ش له نیوان ورینه شاراوه و رازه پیواره کانیاندا شتی کمان هه لده کړاند؛ بۆ وینه و دیار بوو زۆریه ی به نډیبه کان له کاتی مژوولیایشه کانیاندا له سه ر دوو شت پیداگری دهکن: بی گوناحی خویان و په رۆشی که سوکاریان. به للام ئەو قسه یان چۆن دربربووه؟ نایا قسه کانیان توندوتیژ و ته شه راوی بوون، یان پاراونه ته وه و گریاون؟

کهس نازانی. به للام خه فته هینه ترین دیمه، هینانه به رچاوی کۆر و ئاپۆره ی هاوشاریانی خۆمانه. له وهی که ئیمه نیچیرتکین و ته نیا بۆ له سیداره دان باشین، شک و گومان نییه؛ به للام ئەوان که له دهره وهی به نډیخانن و پیوان و ژنانی ئازادن، بیژی گالتهمان پینه کهن؟ هه رکه ده بیستان زیندانییه ک قسه دهکا ته واوی خۆ له گۆره پانه که ده ترینجین. به للام نهک بۆ داوهریبه کی به راستی و تیبگه ن که ژبانی مرۆفیک له گۆرئ دایه. به لکو ته نیا بۆ تپیه راندنی کات و خۆش رابواردن کۆده بنه وه؛ وهک ئەوهی بچنه شایی و داوهرت. پیتتان و نه بچ ئەو تا قمه له کهسانی هه ره خوارووی کۆمه ل پیکهاتوون؛ نا. له نیو ئەواندا تا قمیکی زۆر وه به رچاو ده که وی که له کرده وه دا بچ وینه ن. که سانیک که که سپی ئازادیان هیه، یان مووچه خۆری ده ولته ن، یان ئەو کړتکارانه ی به هه موو ئەندامی بنه ماله وه کۆده بنه وه، نه رحم و به زهییان له دلدایه نه تۆزه

تیگه یشتنیک. ئیمه ش به جلویه رگی رپری و سه ری نیوه تاشراوه وه قه لافه تمان ناحه ز و دزیو بووه. ناشیرینتر له هه رچی که بیری لی بکه یته وه. وه کو گیانداریکی بی چاره و بی ده سه لات ده چیتته به ره ه یوانه که و به پیتچه وانیه ی چاوه روانییه که ی بیده نگییه کی پر له ریز و ترس له هه مبه ر خۆیدا به دی ناکا. به لکو له گه ل ته قینه وه ی پیکه نین و گالتته و جنیو و فیتوو روو به پروو ده بی. که سییک به ئەژنوی بی هیز و دلئ خه مناکه وه پین بنیتته هه یوانه که، به دیتنی ئەو دیمه نه ده بی چ بکا؟ به سه ر بارخانه یه ک خه م و نا هومییدا ده که وی. له و باره وه وه کو حه دیس و ئەوسانه ده گپرنه وه که زهمانی زوو تا وانبارانیک هه بوون که توانیوانه له و ئەزمونه دا سه رکه وتن و ده سه بیتن و به سه ر ئەو مهینه ت و دهرده دا زال بن. به للام شتییک که روون و ئاشکرایه، ئەوهیه که من ماوه ی نو سه له له و به نډیخانه دام هیتشتا نه مدیوه کهس ئەو سه رکه وتنه و ده سه بیتنی. له و کاته وه هه موویان له لایه ن خه لکه وه هویت هۆبتیان لی کراوه و به نا هومییدی گه راونه ته وه.

زیندانه وان پیتی گوتم که نۆیه ی من هاتووه. سه عات دووی پاش نیوه رۆیه. دوو سه عاتی دیکه ده بی له هه مبه ر خه لکدا راوه ستم. ناترسم؛ له ئیسه تاوه وشه به وشه ده زانم چی بلیم باش و به جییه. پیم وایه وه لامیکی دروستم بۆ ئەو مه حاکمه ناخۆش و سامناکه دیوه ته وه. کاتیکی زۆرم بۆ بیره کردنه وه هه بووه: ماوه ی نو سه ل. دیتنی ئەو خه لکه تووشی حه په سانم ناکا. ئەوانه هه ر ئەو خه لکه ن که گوئیان له هاواله چاره ره شه کانی منیش گرتووه.

درگای به نده که م ده کړتته وه؛ به زیندانه که دا تیده په رم. له دوو نه مۆمیک وه سه ر ده که وم. ده چمه هۆده یه کی رازاوه و له ویوه پین ده نیمه هه یوانه که وه. درگاکانم لی گاله ده دن. تهک و ته نیا له به رانه ر ئاپۆره ی خه لکدا ده ویستم.

لهوئى پرووناكايى هينده زور بوو كه نهمدهتوانى چاو هه لئيم. له ئاكامدا چاوم بهدوايىن قازيبهكانى خووم كهوت. لانى كه سى ههزار كهس دلره قانه چاويان تى بريم. پاشان فیتسوويهكى دريژ و ناخوش كه سهرهتاي هاويشتنى پلارى جنیو و لاتاو بوو، بيدهنگيه كهى شكاند. پيئكه نينه تاله كانيان و اى دهرخست كه رهنگ و پرووى بزركاو و لاوازی من چيژ و خووشيهكى له راده بهدوى بو پيئكهيتانوان:

هوى نه جيم زاده كان بيدهنگ بن. بي تاوانتيك دهيههوى بدوى. دهى چيرۆكمان بو بگيرپوه با هينديك وه پيئكه نين بكه وين. رهنگه دايكه پيره كهت چاوه پروانت بي؛ مه گهر نا؟ منداله كانت چى؟ زورت پى خوشه بيانينى؟.

دهستم به نردهى هه يوانه كه وه گرتبوو. بي نه وهى توژى شلووى بم، راوه ستابووم. له پيشه وه كچيكم دى زور جوان و ژيكه له بوو. به ههردوو دهستى يه خهى نيوه ئاوالهى خووى گرت و زباترى كرده وه. تاكو من باشتري بيبنيم. كچه هاوارى كرد: دهى لاوى جوانكيله! منت پى جوانه؟ حال و بالت شپواوه يان نا؟...

به لام من بيريك له ميتشكمددا بوو. ته نيا بيريك كه دهيتوانى رزگارم كا، خوڤاگريم كرد. تووره نه بووم؛ داوام نه كرد بيدهنگ بن. ته نانهت قامكه تيتوله شم نه جوولانده وه. ورده ورده بووم پروون بووه كه كرده وهى من تووشى واق و پرمانى كرددون. وادياره ئه و هاوالانهى كه بهر له من هاتبوونه بهر هه يوان به شپويهكى تر خوڤان نيشان داوه. رهنگه سهركونه و سووكايه تى پيئكردن توورهى كرديتن. يان دهنكيان هه لئيناوه و پاراونه ته وه كه گوئى له قسه كانيان بگرن. بو بهش ئه و شانس و هه له دوو به خته كيبيه يان له كيس چوو.

من بيدهنگ و جووله وهك كوتهل و يستابووم. ورده ورده ههرا ههرا و

جنيو و قسهى تال كهم بووه. دهنكى فیتسوو ليدان كهم بووه و پاشان بيدهنگى بالى به سهرداكيشان.

من هه ر بيدهنگ بووم، ههولم دهدا هه رچونيك بووم بكرى ئه و بيدهنگيه نه شكينم. ئاخري دهنكيكى به ئه ده ب و دوستانه هاته گويم:

قسه بكه: قسه بكه دهى؟ هه موو گويمان لييه.

منيش ئاوا دهستم پيئكرد:

بو ده بي قسه بكه م؟ قسهى چى؟ من بو به هاتوومه ته ئيره له بهر نه وهى نورهى من هاتووه و هيچى تر. نامه وى خه مناكتان كه م و به زه بيتان پيم دابى. من بي گوناح نيم. توژيكيش تامه زروى ديتنى مال و مندال نيم. هه ر نامه وى لي ره بچمه ده رى. من لي ره زور خووشى را ده بويم.

ويره ويرىكى شاراره كه وته نيو خه لكه وه و پاشان دهنكيك به ته نيا هاوارى كرد:

درو مه كه، هه مووى درويه.

با وه ر پى بكه ن له ئيو به خته وه رترم. هه ر كاتيک بمه وى له ره هو ليك كه له به نده كه مه وه بو ده رى ريگاي هه يه، ده توانم كه لك وه رگرم. هيچ كه س نازانى ئه و ره هو له له كوئويه و ناتوانم بو ئيوه ي ئاشكرا كه م. ئه و ره هو له ده چيته باخى مالىكى زور خو شه وه؛ هه لبه ت پيتان ناليم ئه و ماله ش كامه يه. له و جو ره مالانه له م ده ورو به رانه زوره. له وى من ده ناسن و زور يان خو ش ده ويم. له و ماله دا شتيكى تريش هه يه.

توژى بيدهنگ بووم چاويكم به خه لكه كه دا گيرا. هه موويان گومرا و ناهوميد بسون، وهك نه وهى قوربانيبه كه يان له ده ستيان هه لاتى. دهستم كرده وه به قسه:

له و ماله دا ژنيكى جحيلي لييه خووشى ده ويم.

کهسیک به دهنگیتی که بهرز و تووره گورانندی:

بهسه ئیتر... بهسه ئیتر.

دیاریوو تیگهیشتن له وهی که من بهخته وهرم زوری نازار ده دان.

هاوارم کرد:

خه لکینه! تکاتان لی ده کهم ده ستم له کۆل که نه وه. روحمم پی بکه ن؛
فیتوو لیده ن. تکاتان لی ده کهم فیتوو لیده ن؛ با لی ره نه رۆمه ده ری.

شه پۆلیک که وته نیو خه لکه وه و په هیله ی رق و قبن به ره و رووم هات.
به ئاشکرا ئه وه ده بیندرا. ئه وان پییان وابوو حه قیقه تم گوتوه و به راستی
له به ندیخانه رازیم. هه ر بۆیه خه م دایگرتیبوون؛ به لام هیشتا دردۆنگ
بوون.

له به ره هه یوانه که نووشتمه وه و به ده نگیتی که پر له تکا و پارانه وه هاوارم

کرد:

تکاتان لی ده کهم، ئیوه دلگی که پر له ره حم و به زه بیتان هه یه. بو ئیوه چ
تۆفیریکی هه یه. خوشه ویسته کانم! فیتوو لیده ن. هویت هویت له م به ندییه
به خته وه ره بکه ن.

دهنگیتی که بهرز و قیناوی نه راندی و له گوئی هه موویاندا بوو به زایه له:

- نا نا. ئه و کاره ناکه یه؛ ئه وه زۆر سانایه.

دوایی که سیک چه پله ی لیدا؛ پاشان یه کی تر، ده که س، سه د که س،
له پر دهنگی چه پله ریزان ئه و گۆره پانه به رینه ی داگرت.

من ئه و دلره قه نیها دپیسانه م فریو داوو. له پشت سه رمه وه درگا که یان
کرده وه و دهنگی که گوئی:

- برۆ تو نازادی.

هایاما یوشکی

هایاما یوشکی سالی ۱۸۹۴ له شاری کیوشوو له دایک بووه. یهکت له بهرچاوترین نوینه رانی ئه ده بیاتی کریکاری نوپی ژاپون دیته ئه ژمار. زۆریه ی بهرهمه کانی ئه له کاتیکا نووسراون که دهولته تی ژاپون، تهوژم و گوشاری قورس و بی بهزیییانیه ی بهسهر کریکاران و وهزیراندا دهسه پاندا و دهیویست هرچی زووتر بهره و په ونه دی بناغه سازی فرهنگی و کومه لایه تی سه نعه تیکردنی ئابووری ژاپون ههنگاو هه لگرت. کوری کابرایه کی موچه خووری دهولته بوو و هه ر له ته مهنی میرمندا لیبه وه له کاره وه پیچرا و له نزیکه وه له گه ل ژبانی کریکاری ئاشنا بوو. له راستیدا سووژه ی زۆریه ی چیرۆکه کانی به روخ و گیان ههست پی کردوه. هایاما دوا ی دهرکرانی له زانکوی واسادا سالانیکی زۆر له گه ل گه میه ی توجاری و لوتکه ی پراگوتیستی زووخالسنگ (خه لوز) وه کوو مه له وان و کریکار خه ربکی ئاره قیشتن بووه، که کولوکوی ئه و ئه زمونه ی ئه و له و بواره دا له رۆمانه به ناوبانگه که ی به ناوی «ئو پیاوانه ی له دهریادا ده ژین» که سالی ۱۹۲۸ بلاو کرایه وه، پهنگی داوه ته وه.

ئو له سالی ۱۹۱۹ وه چوو په ریزی بزوتنه وه ی کریکارانی ژاپونه وه و هه ر له و ساله دا که وته به ندیخانه. له وه به دوا ژبانی ئه و هه موو له ریزی بزوتنه وه ی کریکاری و به ندیخانه دا تیپه ری و زۆریه ی بهرهمه کانی له به ندیخانه دا

نووسیوه. یهکت له سه ره کیترین شیوه ی بهرهمه می هایاما یوشکی پارێزکردن له بزواندن ئی حساساتی راسته قینه و پروتی ژبانی دژواری کریکارییه و نایه وی به زه بی خوینه ر وه خه بهر بیته. هه ول ده دا به په خشانیکی توندوتۆل و کورت خوینه ر له گه ل مه سه له و رووداوی راسته قینه بجوولینه، بیخاته گیژاوی بیرکردنه وه وه، نهک ئه و وه به زی بیته. ته نانه ت له و چیرۆکانه دا که هه وینه سه ره کی وشیارانه و هه لگری په یام و خواستیکی ئاشکرایه؛ وهک ئه و چیرۆکه ی «نامه یهک له بۆشکه چیمه نتۆدا». خوینه ر تا کوتایی چیرۆکه که به دوا ی خویدا ده کیشی و له کوتاییدا بی ئه وه ی له گه ل ئاکامیکی کلیشه یی یان دروشم ئاسایی رووبه روو بی، ناچاره بکه ویتته بیری کاتی رووداوی چیرۆکه که وه و به قوولی بیرکاته وه. چیرۆکی «نامه یهک له بۆشکه ی...» یه که م جار سالی ۱۹۲۶ بلاو کرایه وه. هایاما یوشکی سالی ۱۹۴۵ له و په ری هه ژاری و دهسته نگیدا مالاوایی له ژبان کرد.

به هیوا بوو له ماوهی کورتی پشوودانی دوانیوه پودا لووتی پاککاته وه؛ به لام فربا نه کهوت و لهو کاته دا لوولهی دهره وهی ده زگای چیمه نتوساز گیرابوو، ناچار خه ریکی کردنه وهی نهو بوو. نیواره لووتی وا رهق ببوو، ده تگوت له گه چیان گرتووه.

نهو روزه ش خه ریک بوو کوتایی ده هات. ماتسوودو له بهر شه که تی شانی هه لنه ده هاته وه و به ته واوی توانا به وه له بوشکه کان دهنه وی. کاتیک ده بویست به کی له بوشکه کان هه لینی، چاوی به قوتوویه کی چکوله کهوت له نیو بوشکه که دا. به سه رسوورمانه وه له بهر خویه وه منجان دی: نهو به چیمه؟ به لام ودمی به خوی نه ده دا نهو توزه ش ده ست له کار کهی بکیشیتته وه و بزانی نهو قوتووه چیمه؟ به پرتا و چیمه نتوی دهرشته پیوانه که وه و خیرا خیرا به گه روی ده زگاکه یدا ده کرد و سه ر له نوی به بیل دهستی ده کرده وه به رامالینی چیمه نتو.

له بهر خویه وه ورتان دی:

راوهسته بزانی؛ نهو قوتووه له کوپه کهوتوته نیو نهو بوشکهی چیمه نتویه؟ دانه وی و قوتووه کهی هه لگرتته وه و خستییه گیرفانی پیشه وهی کراسه کهی:

- به زیاد نه بی؛ چهن سووکه، له وه ناچی پاره یه کی وای تیدای. بلینی جگه له پاره چی تیدا بی؟

ته نانهت نهو توزه ویستانه ی بو هه لگرتنه وهی قوتووه که بووه هوی نه وهی له ده زگاکه وه دوا که وی. به توره پییبه وه ناچار بوو زور به پرتا و چیمه نتو رامالیتته نیو قورگی و نه هیلنی له گه ران بکه وی. ههر وه کوو مه کینه یه کی نوتوماتیک بوشکه یه کی دیکه ی هه لرشته و کردیبه نیو ده زگاکه وه.

دوای ماوه به ک ده زگای کوژانده وه و کاری نهو روزه ی ماتسوودو کوتایی پیهات. شیلانکی به میکسپروه به سراوی هه لگرت و توی ده ست و

نامه یه ک له نیو بوشکه ی چیمه نتو دا

هایاما یوشکی

ماتسوودو یوشیزو خه ریکی خالی کردنی بوشکه ی چیمه نتو بوو. هه ولی ده دا تا نهو جیمه ده توانی خو له چیمه نتو که دوور راگری، به لام سه ر و سمیل و لیوی به تویتالیکی نه ستووری خو له میشین داپوشرا بوو. هیوا بر اوانه ده بویست لووتی بگری و چیمه نتوی ره قبوو به مووی کونه لووتیبه وه - که وه کو کونکریت رهق ببوو - دالووشی. به لام مه کینه ی چیمه نتوساز ههر ده قیقه ی، ده فه رغوونی چیمه نتو دهرشته دهری و ناچار بوو زور به توندی چیمه نتوی به گه ردودا کا و نه هیلنی ده زگاکه راوه ستی.

روژی یازده سه عاتی کار ده کرد و لهو ماوه یه دا ته نانهت جار یکی نه ده توانی به ته واوی لووتی پاک کاته وه. له دهر فه تی که می فراوین خواردنیشدا که زوری برسی ده بوو، ناچار بوو زور به په له نانه که ی هه لمه قوت کا.

دهموچاوی پشیلله شوژ کرد و پاشان چاره که ی نان که ی به کۆلیدا دا و شه که ت و ماندوو به ره و ماله هه ژارانه که ی وه پۆی که وت. ته و اوی بیری له لای ئه وه بوو توژی نان بخوا و برسییه تی بشکن. له وهش چاتر ئاره قی توندی برنج بنی به سه ریبه وه. له حه وشه ی ده زگای کاره باوه تیپه ری. کاری سازبوونی ده زگا به ره و ته و او بوون بوو. به زووی ده بنه خاوه نی کاره با. له و دوور دوورانه وه، له بوولیلته ی ئیواره دا، کویتسانی «کیپرا» وه کوو کوشکیکی مه زنی به به فر داپوشراو سه ری به رز راگرتبوو. له پر سوژی سه رما له جه سته ی ئاره قوایی هالا و له شی که وته چه قوچۆ. به پال چۆمی کیسو دا تیپه ری. ئاوی چۆمه که زۆر و به لرفه لرف و که فچرین ملی پیوه نا بوو. ماتسوودۆ له دل خۆبا بیری ده کرده وه:

- دهک هه رچی شته به نه حله ت بی. به راستی هیدی ئه مه یان زیادییه، به لئی! جا ئه وه ژینه! به راستی زیادییه. به لام چ بکه م، ئه و پیریزنه ش دیسان ئاوسه!

بیری له شه ش منداله که ی ده کرده وه که ئیستا له نیوژوو ره ته نگ و تاره که یاندا تیک ده هالین. ههروه ها ئه و منداله ی که وه کوو ئه و زستانه ی ده هات، به رپوه بوو و ژنه که شی که ئاوا په شیواو و خه مبار هه موو سالی زگیک ده کا؛ له بهر خۆبه وه منجاندی:

راوهسته بزانه! رۆژانه «یین» یک و په نجا «سین» کرئ وه رده گرم. بو بژیومان ناچارین رۆژی دوو پیوانه برنج بکرین به په نجا یین. نه وه د سین، ده مینیتته وه ئه ویش بو کرینی جلوه رگ و کرئ مال و.... به حاله حال به ش ده کا. نه حله ت له و ژیا نه، ئه ی من پوولی په رداختیک ئاره ق له کوئی بینم؟ له پر قوتووه چکۆله که ی هاته وه بیر. ده ری هینا و به پشتی پاتۆله که ی سپری و چیمه نتۆکه ی لی کرده وه. توندوتۆل به سترابوو. هیچی لی نه نوو سرا بوو.

- بو ده بی قوتوویه کی ئاویان ئاوا جوان پیچابیتته وه؟ بلئی چی تیدا بی؟ رهنگه که سیک ویستبیتی ئه م کاره ی به راز و نه یینی بکا. به لام ئه و که سه ده بی کن بی؟

قوتووه که ی به به ردیکدا دا، به لام نه کراوه. به تووره یی داینا و وه به ر پیلاقه ی دا. قوتوو تیکشکا و له ته کاغه زیکی پیچراو له نیو بزگوری په رۆ که وته سه ر عه رزی. هه لئی گه رته وه و خوتندییه وه:

- من کچیکی کریکارم. له کارگه ی چیمه نتۆی نو موورا کار ده که م و کاریشم دوورینی کیسه ی چیمه نتۆیه. ده زگیرانه که شم له م کارگه یه کاری ده کرد. ئه و به ردی ده کرده ناو ده زگای به ردشکیته وه. به یانی رۆژی حه وته می ئوکتۆر ده یوبست به ردیکی گه وه به خاته نیو ده زگا که وه. لاقی له سه ر قوره که هه لخلیسکا و که وته نیو ده زگا که وه و ئه و به رده زله ش به سه ریدا که وت. کریکاره کانی تر زۆریان هه ول دا ده ری هیننه وه؛ به لام نه یانته وانی. له ژیر ئه و به رده گه ورده دا ون ببوو. پاشان له به رچاوی ئه و کریکارانه جه سته ی ده زگیرانه که م و ئه و به رده له توکوت بوون و له زارکی پشته وه ی ده زگا که وه هه لپژایه ده ری. ده تگوت به ردیکی سووری گه وه له نیو ده زگا که دا ورد بووه. پاشان تاسمه ی راگوتیزان بردی و رشتییه نیو ده زگای هارینه وه. له و کاته دا دهنگی ده زگا که وه کوو هاواری مرۆقتیک ده چوو، ئه و هاواره ش ئه وه نده ی خایاند تا کوو له ته به رده کان بوونه گه رده.

یه سقانه کانی، گوشت و پیستی، میتشکی هه موو بوو به گه رده. به لئی، ده زگیرانه که م بووبه کۆمایه ک چیمه نتۆ و کۆچی کرد. ئه وه ی له پاشی به جیما، ته نیا تیزمالکن له به رگی کاره که ی بوو. ئه مرۆ خه ریکی دوورینی کیسه یه ک بووم که ده زگیرانه که می تی ده که ن و من ئه م نامه یه رۆژتیک دوای بوونه چیمه نتۆی ده زگیرانه که م دنووسم. هه رکه نامه که ته و او بی، له کیسه ی ئه و بۆشکه ی ده هاوم.

ئایا ئیوهش کریتکارن؟ ئەگەر کریتکارن پوحمم پێ بکەن و وەلامم بۆ بنیترنەوه، چیمەنتۆی ئەم بۆشکەیه بۆ سازکردنی کوێ لە کارکراوه؟ زۆرم پێ خۆشه بزاتم. ئایا هەموو بۆشکەیه له جیگایهک له کارکراوه یان له چەن شوێن؟ ئایا ئیوه کریتکاری گرتنەوهی چیمەنتۆن یان بەننا؟ بەراستی بۆم تامل ناکرێ کە بۆ دروستکردنی تەختی هۆلی شانۆ یان کۆشکی گەوره له کاری کەن. بەلام من چیم له دەست دێ؟ تکاتان لێ دەکەم ئەم بۆشکەیه بۆ شوێنی وا له کارمەکەن. بەلام قەیناکه له هەر شوێنیک پیتان خۆشه له کاری کەن، چونکه له هەر جیگایهک بنیترێ کاری خۆی بەباشی بەرپوه دەبا؛ چونکه کریتکاریکی بەهێز و ماندوویی نەناس بوو. له هەر کوێش پێ کاری خۆی بەجوانی بەرپوه دەبا. خوو و رەوشتیکی زۆر له سەرەخۆ و ئارامی هەبوو، مرۆقیکی زۆر بیباک و بەهێزیش بوو. هیشتا لاو بوو تەمەنی بیست و پینج سال بوو و قەت دەرەتی ئەووم و دەدەست نەکەوت بزاتم چەندی خۆش دەویم و ئیستا خەریکم کفن یا له راستیدا کیسهی بۆ دەدووم. له جیاتی کرمتوریۆم له کوورەهێ چیمەنتۆسازیدا دوایی بەژیانی هات. بەلام من گۆرەکەهێ له کوێ پەیدا کەم و مالایایی لێ بکەم؟ تەنانەت نازاتم له کوێ دەبنیترن؛ له پۆژەهلەلات یان پۆژاوا، دوور یان نزیک. هیچ رێبەکیش نییه تاکوو ئەووم بۆ پروون بێتەوه. هەر بۆیه تکاتان لێ دەکەم وەلامم بۆ بنیترنەوه. ئەگەر کریتکار بن وەلامم دەدەنەوه؛ دەزانم.

منیش ئەو تیزمالکە پەرۆیه تان بەدیاری دەدەم کە لەتێ له بەرگی کارەکەیهتی و ئەو نامەیهم تێوه پێچاوه. تەپوتۆزی ئەو بەرده و ئارهقه و خوێنی لەشی ئەو پەرۆیه هەمووی هەلمژبوه. ئەو کوته پەرۆیه تەنیا شتیکیه کە له پاشی بەجیماوه. تکاتان لێ دەکەم وەلامی ئەو داخوایبیهم بەدەنەوه! بلێی ئەو چاکەیهم له گەل بکەن؟ دەزانم زۆر کاریکی دژواره؛ بەلام تکاتان لێ دەکەم له شوێنی راستی ئەو و شوێنی له کارکردنی ئەو بۆشکە چیمەنتۆیهم ئاگادار کەن. هەر وهها ناوهکەهێ خۆتان، داواتان لێ دەکەم

ئاگاتان له خۆتان پێ و بەخواتان دەسپێرم.

قیژە قیژی مندالەکان دیسان له دەوری ماتسوودۆ بەرز بۆوه. ماتسوودۆ ئەو ساردییەهێ له پەرداخێ چایهکەهێ کردبوو نای بەسەر بیهوه و چاویکی له ناو نیشانی کوێتایی نامەکە کرد:

من دەمههوی ساردییەکەم هەلقوێنیم؛ گەمزە! دەینه راند له مه به ولاوه هەرچی بێتە بەر دەستم له توکوێ دەکەم!
ژنەکەهێ کوئی:

دەیدەهێ! کە وابوو هیندەت پارە ههیه که ساکی بخۆیهوه؛ ها؟

ئەهێ ئەو مندالانە، نایانبینی؟

ماتسوودۆ چاوی له ژنەکەهێ پری و حەوتەمین مندالی وهبیرها تهوه.

فیرناندو سیلوا

فیرناندو سیلوا نووسه‌ریکی خه‌لکی نیکاراگوایه که کاری سه‌ره‌کی پزشکییه. نهو جگه له چیرۆک، شیعیش ده‌نوسه‌ی. کۆمه‌له‌ چیرۆکیکی به‌ناوی Cuentos سالی ۱۹۸۵ له نیکاراگوا چاپ و بلاو‌کراوه‌ته‌وه. ناوه‌ریکی زۆریه‌ی چیرۆکه‌کانی کۆمه‌لایه‌تییه و سه‌بارته‌ به‌ژیانی گوندنشینه‌ سوور پیسته‌کانی نیکاراگوایه.

چیرۆکی «جووجه‌له‌ بو‌سی‌ که‌سان» له‌ لایه‌ن نیک کایستۆره‌وه له‌ زمانی ئیسپانیاییه‌وه‌ کراوه‌ به‌ئینگلیزی و له‌ سالی ۱۹۸۹ له‌ له‌نده‌ن چاپ کراوه‌. نه‌م چیرۆکه‌ش له‌و کتیبه‌ وه‌رگیراوه‌.

جووجه‌له‌ بو‌سی‌ که‌سان

فیرناندو سیلوا

گورووبان له‌ سه‌ر کورسیله‌که‌ی، خۆی نه‌مباره‌ و بار کرد و به‌گرژ و مۆنی چاویکی له‌ پیاوه‌ سوور پیسته‌که‌ کرد و گوتی:

ده‌یده‌ی، که‌ وابوو تو‌ جووجه‌له‌کانی باوه‌ هیلاریۆت دزیوه‌، ها؟

پیاوی سوورپیست سه‌رنجی به‌عه‌رزه‌که‌وه‌ گیرسایه‌وه‌. گورووبان به‌توورپه‌یی هه‌ستا پی و کورسیله‌که‌ی فری دا بو‌ دواوه‌ و پرووی کرده‌ هاوکاره‌که‌ی که‌ به‌سته‌ کاغه‌زیکه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو؛ گوتی:

- نه‌و سوور پیسته‌ تیناگا دزیکردن له‌ قه‌شه‌ چهن تاوانیکه‌ گه‌وره‌یه‌.

هاوکاره‌که‌ی زه‌رده‌یه‌کی گرت.

گورووبان گوتی:

- نه‌م قسه‌یه‌م کوئی پینکه‌نینه‌ی بوو؟

قامکی به‌روومه‌تی کابرای سوور پیسته‌وه‌ نا و گوتی:

ده تخمه به نديخانه و تهواوی جوو جکه کانی باوه هیلاریوت پی ده بتریم.

کابرای سوور پیست سهری هه لئینا و چاوی له گورووبان بری.

نیوچاوانی تییک نا و به گازندهوه گوتی:

- من ئەو جووجه لانهم نه خواردوو.

گورووبان به تووردهیی پرسی:

- ئەی که وابوو کی خواردوو یه تی؟

کابرای سوور پیست وهلامی داوه:

- رهنکه رپوی خواردبیتنی.

ئه مجاره نۆرهی گورووبان بوو پیبکه نی:

- ها، ها، ها... که وابوو رپوی خواردوونی، ها؟ ته نیسا رپویی ئەم دوروبه ره هه ر تۆی. رپویی کی موو ردهش و نابار، مه گین وا نیبه؟

کابرای سوور پیست به عه به سراوی گوتی:

- به لام... من به راستمه؛ نه مخواردوون.

- به گه وجم ده زانی؟ چهن شایه دهه یه و دیتوویانه به جووجه له کانه وه هه لاتووی.

- ئەوانه خو جووجه لهی قه شه نه بوون.

- که وابوو هی کی بوون؟

- ده زانی چی... خو ئەوانه هه ر جووجه لهش نه بوون، ته نیسا هیندی پهرپو بوون.

- چی؟ پهرپو؟

- ده زانی چۆن بوو؛ من خه ریک بوو له و به ری شه قامه که وه راده بردم، چاوم بهو پهرپوویانه کهوت. وتم وا چاکه کۆیان بکه مه وه و سه رینتی

شتیکی پی دروست کهم. به لام هه ر لهو سه روبه ندانه دا بوو قه شه م لی قوت بووه. پیتم وایه هاتبوو سه ری جوو جکه کانی بدا. هه رکه چاوی پیتم کهوت نه راندی:

هزی راموونه سوور! چاکم دیتی، ئەوا خه ریکی جووجه له کانم لی ده دزی؟

من گوتم: باوه! کامه جووجه له؟ ئەوه تا له بهرچاوته، ته ماشا که، چنگی پهرپوویه و هیچی تر.

قه شه گوتی: به لام ئەوه پهرپووی جووجه له کانی منه...

سویندت بو ده خۆم جه نابی گورووبان ئەوه تهواوی به سه رها ته که یه.

گورووبان چووبوه لای درگا که وه. باران به لیزمه دهباری. له دل خۆیا گوتی: له وه ناچی ئەم کابرا سوور پیسته گه مژه بی.

باوه هیلاریو خه ریکی خاوتنکردنه وهی چرا نه وتبیه که ی بوو که گورووبان وه ژوور کهوت:

- باوه ئیوارهت باش.

- ژیانته باش کورم.

- من راموونی سوور پیست، دزی جووجه له کانتم گرتووه.

- ده بی چاکی ته مبی که ی گورووبان. نه رکی خۆته؛ ئەوانه هه موویان وا دهست پی ده کهن. سه رها هیلکه ده دزن، پاشان ده بنه وشتر دز. تاوانی

هه ردووکیشیان هه ریه که...

گورووبان په ریبه نیو قسه کانی:

- باوه تو لیت روونه که راموون جوو جکه کانتی دزیوه؟

- يانی چی لیم پروونه؟ من وهک ئەو پوژەم لێ پروونه. بەم دوو چاوهی خۆم دیتم. تۆ مەبەستت لەو قسانە چیبە؟

- راموون دەلێ ئەوهی خەریک بووه بیبا جووچک نەبووه...

- جووچک نەبووه؟ که وابوو چی بووه؟

- بەلام زۆریش باوهر بهقسەکانی ناکەم... پێم بلێ راست و رهوان تۆ چت دی؟

- جووجهلهکامم دی! ئەوهی دیتم هەر ئەوه بوو. خۆ ئیسه لالا درۆ ناکەم.

- زۆر چاکە. هەرچی تۆ بیفەر مووی، بەلام من راموونم هیناوه بۆ ئیهره و پێم خۆشه بەرهو رووتان کهمهوه.

راموون که کلاوهکهی بەدهستهوه گرتبوو، هاته ژووری، گورووبان وشکه بزەیهکی لهسەر لیو بوو، پالی دا به کورسی پهنا دیوارهکهوه و قهشهش له پال چرا نهوتیبه که دا راوهستابوو.

- دهی راموون! ئیستا دهلینی تۆ جووجهلهکانی منت نه دزیوه، ها؟

راموون له ژیر لیوهه منجاندی:

- من هیچ شتییک رەت ناکەمهوه و حاشاشی لێ ناکەم.

قهشه بهدهنگیکی گر و توورهوه گوتی:

- فەرموو جەنابی گورووبان، ئەوه ددانیشی پێ دانا.

کابرای سوور پێست درێژە بهقسەکانی دا:

- ئەوهی من به گورووبانم گوتووه، ئەوه بووه، تۆ جووجهلهت بهدهست منەوه نه دیوه.

- چی چی؟ من جووجهلهم بهدهست تۆوه نه دیوه؟ مهگین من نه بووم گوراندم هۆی راموونه سوور ئەو جووجهلانه بهرهللا که؟

« بەلێ من بووم. هەر که ههرات کرد ههلاتم؛ بهلام خۆ ههلاتن نابیته بهلگهی ئەوهی که جووجهکه کانتەم دزیی. هیچ یاسایه کیش نییه که ههلاتن بهتاوان بزانی؛ کوا، ههمانه؟»

- نا؛ وا نییه. من خۆم دیتم تۆ جووجهلهکامم دزی. من تۆزقالێکیش بهههله نهچووم.

- نا، باوه ئەوانه ته نیا چنگی پەرپۆ بوون.

- پەرپۆ؟ تۆ بهعالم ئاشکرا دزی دهکە، ئیستاش دهتهوی خۆتی لێ گیل کهی؟ خودایه! ئەم پیاوه سزا بده چونکه دزی لهم قهشه ههزاره کردوه.

گورووبان کلاوهکهی بهتیلای سهریبهوه نا و چهپۆکیکی بهشانی راموون دادا و بهتورهی گورانندی:

- برۆ با برۆین دهی؛ زوو که زوو.

قهشه که چای له ههردووکیان بریبوو، گوتی:

- دهی جووجهلهکانم بۆ ببزێ.

گورووبان و کابرای سوور پێست چونه دهری. له رێیه گورووبان بهراموونی گوت:

- ههق بهقهشیه. تۆ جووجهلهکانیت دزیوه. ئیستاش دهی بیانبزی.

- گورووبان جووچکی چی! دهتگوت جالجالوکهن، هەر هیچ نه بوون، ته نیا چنگی پەرپۆ بوون. ناچار بووم زۆریان خهرجی لێ بکهم تا کوو تۆزی خهکه بن. بهلام جەنابی گورووبان ئیستا وهره ته ماشایان که. قهلهو و خهکه و جوان، دلته نایه ته ماشایان کهی.

گورووبان بهواق و پرمای راوهستا:

- خیرا برۆ بیانیهتهوه بۆ قهشه.

- باشه به چاوان. به لّام خۆتان نه تانگوت سبه يینی پوژئی پشوودانه و شهوی بو شام دئی بو مالی ئیمه؟
گوروویان هیندی بیدهنگ بوو. پاشان توژی بیبری کردهوه و وتی:
- ها... راست دهکهی، سبه يینی پوژئی پشوودانه.
کابرای سوورپیست که به توندی ههنگاوی دهنا و کهوتبووه هه لوا و جیندرحو، له دوورهوه نه پاندی:
- به لئی... سبه يینی پوژئی پشوودانه.
گوروویان له سههه پازنههی سوورا و له کاتیکیدا باران ههروا به غورهم دهباری، به رهو شوینی کارهکهی گهراوه.

زیگفرید لینتیس

زیگفرید لینتیس ۱۷ مارسی سالی ۱۹۲۶ له شارۆچکە «لیک» هەلکەوتوو له رۆژەهلانی ئەلمانییا له دایک بوو. دواى خویندنی سەرەتایی و ناوەندی چوو هیزی دەریایی بۆ خزمەتی سەربازی و بە ماوەی دوو سال له لایەن ئینگلیزییەکانەوە بە دیل گیرا. دواى ئازاد بوون له زانکۆی هامبورگ له بەشی زمان و ئەدەبیاتی ئینگلیزی له خویندن بوو.

ئەو بەکۆ له نووسەرانی گروپی ۴۷ بوو که سالی ۱۹۴۷ بۆ ئامانجی گەشەنەو و بەرز پراگرتنی ئەدەبی نۆیی پاش شەری ئالمانییا هاتە کایەو.

کورتە چیرۆکەکانی ئەو هاوشانی بەرھەمەکانی نووسەری هاوولاتی خۆی هینریش بۆلە. بەرھەمەکانی وەک کورتە چیرۆک بریتین له: زولایکین خۆشەویست بوو، پاپۆری ئاور، کایە تیکدەر، پراوچی قۆر و... رۆمان: واشەکان بە ئاسمانەو بوون، نان و کایە و...

زیگفرید لینتیس ئیستا دانیشتووی شاری هامبورگە. نۆتترین بەرھەمی ئەو کتیبیکە بە ناوی گریمانە بەک سەبارەت بە داھاتووی ئەدەب، که سالی ۲۰۰۱ بلاو کرایەو.

بیاویک لە نێو دارە سێودا

زیگفرید لینتیس

گەلۆ! لەم شارە ئیمە (زولایکین) داریکی سەیر هەیه، عاجباتیتترین داری جیھان. هەموو لق و پۆپەکانی، پەلک و چرۆی خورافات و پڕوپوچی دەرکردوو و دەشنیتەو؛ ئەوان... ئەگەر لیم پراوەستن هەموویتان بە پێوچیی بۆ دەگێرمەو. ئادام ئارباتسکی ئەو جۆرە که هەوالیان داوێ خاوەنی چل و سێ دار سێو؛ بەلام ئەو دارە که نووساوە بەمالە کە یانەو لەوانی دیکە خۆشتر دەوێ و ئاگاداری لێ دەکا؛ پێوەندییەکی سەروسەمەرە. هەموو شتیک لە دوورەو و بەرچاوە دەکەوت لە نیوان ئەم دارە و ئادام ئارباتسکیدا بوو. خۆ وانەبوو که زۆتر ئاو و کووت بکاتە ژیری یان کووتی چاکتر لەوانی دیکە پێ بدا. لەو شەوانەدا که سایەقە و بەستەلەک بوو کوورەپەکی خەلۆزی چکۆلە لە پەنا دارەکه دادەنا و زۆر جارێ دیتبوویان قسە لەگەڵ دەکرد. هیندەش بێ موبالات قسە لەگەڵ دارەکه دەکرد تا کوو رۆژتیک سۆفبای ژنی - که ژنیکی جوان

و جحیل بوو - پیتی زانی و دهستی کرد به بۆله بۆل و سه رکۆنه کردنی:

- ئادام! له زستانی سالی رابردوودا حیسابم راگرت و بژاردم تۆ له ههواى تاووساودا چوار رسته و له ههوار و ههلا و باراندا ههوت رستهت قسه له گهڵ من کردوو؛ کهچی بهم گوچکانه ی خۆم بیستومه له گهڵ ئەم داره - که رۆژ له گهڵ رۆژ ئەستورتر ده بێ و هه ر ئیستاش بهر پهنجیره که ی گرتوو - زیاتر له ده رسته قسه ده که ی هه ربۆیه تکات لێ ده که م بۆم روون که وه خۆ کارێکی هینده دژوار نییه.

ئادام ئارباتسکی زهرده یه کی گرت و هیندی بیری کرده وه پاشان زۆر له سه ره خۆ گوتی:

- ئەم ده رسته یه که له گهڵ ئەو داره قسه م کردوو له راستیدا قسه م له گهڵ خۆم کردوو، چونکه ئەو داره هه ر خۆم. بۆیه به دل و گیان ئاگاداری لێ ده که م تا کوو کاتی مردنم بتوانم بچمه نیو هه ر بۆله که یه وه و ئاگام له تۆ بێ، سۆفیا گیان! چونکه تۆ هیشتا جحیلی و جحیلش ئەگه ر بۆی بلوی هیندی گه وجیتی و پیداکیشی ده کا. ئەم رۆ پیمخۆشه هیندیکت له ئەو مه ترسییه ئاگادار بکه م. ئەم داره که منم! ده توانی سه ر به هه موو پهنجیره کاندای بکات و نیو ژوو ره کان ببینی. ئەگه ر دوا ی مردنم هه ر کارێک روو بدا به شتیه که خۆم نیشان ده دم.

ئەم قسانه له رۆژی سێشه مه دا کران، ئادام رۆژی چوارشه مه به جیبوان کهوت. رۆژی پینجشه مه دوکتۆریان هینا سه ری و چونکه بروای به دوکتۆر و دهوا و ده رزی نه بوو نووسقه که ی دراند و فریادی دا. نیوهرۆی رۆژی به کشه مه کۆچی دوا یی کرد. ئەگه رچی به ته واوی پیریش ببوو، سۆفیا ئەو ژنه دهسته و ستانه کارێکی کرد تا کوو شوینیکی جوان بۆ ناشتنی ئادام ته رخان بکه ن. ده رمانی مۆربانی له جلویه رگه کانی پژاند و له سه ره تا وه خۆی سه بوور نیشان دا. به لام رۆژ له دوا ی رۆژ خه می له دل ده رده کرد و

هیشتا جحیل بوو و نه ده کرا تا کو تایی ته مه نی هه ر خه م بخوات و عازیه تبار بێ. هه روا ژبانی تیپه ر ده بوو جیتی سه رسوورمانیش نییه ئەگه ر ئەم خۆخه ریک کردن و رۆژ تیپه رکردنه به ره و داره که ی ئادامی به ری. به لام به جیتی ئەوه ی سه تلێک کووتی باشی بکاته ژیر، یان له شهوی سه رما و سه غله تدا کووره ی پشکۆی بۆ به ری زۆر به سووکی چاوتیکی لێ ده کرد و که به لایدا تیده په ری لقیکی لێ ده شکانده وه به له قه له داره که ی ده دا، یان هه ر کارێکی پیتی خۆش بوایه ده یکرد؛ تا کو بۆی ده رکه و ئێو داره به راستی چه ندی له ئادام ئارباتسکی پیر له خۆی گرتوو. به وه دا که به هۆی هه وله کانیه وه هه یچ شتیکی نا ئاسایی نه قه وما و هه یچ ناله یه ک، نووکه یه ک، خشه یه ک، یان جینیوتیکی وه به ر گوئی نه کهوت ئەو دارسیوه وه ک دروویه ک بێ و له چاوی هه لچه قیسی و بوو. هه ربۆیه رۆژتیک ره عیه تیکی بانگ کرد و پیتی گوت:

ئەم داره بێ قه لافه ته م بۆ بیره وه؛ چونکه جوان نییه و تازه له وه ش زیاتر گه وه نابێ و هه یچ که سیش نا توانی سیه کانی بخوات به ره نهنجیره کانیشی گرتوو و ژوو ر و ماله که ی لێ تاریک داگێراوم.

ره عیه تیکی سه بریسی بوو. چوو ته ورێک و مشاریک و گوربسیکی هینا. ویستی ئادام ئارباتسکی نیو داره که به یه کجاری بپرتیه وه تا کو له مه ولا هه موو شتی به باشی و ئاسایی به رتیه بچێ.

ئێستا لیتان ده پرسم، گه لو! له نیو ئیمه دا کن هه یه بێ ئەوه ی مه ته قی لیه بێ دانیشتی و ته ماشا بکات سه بریسییه ک گوربسی له مل ده خات و به مشار لاقی ده پرتیه وه؟ من پیموایه له کاتیکی وادا هه یچ که س بیده نگ رانا وه ستی. هه ربۆیه نابێ چاوه روانی ئەوه ش بین که ئادام ئارباتسکی نیو داره که بیده نگ دانیشتی و مه ته ق نه کا. بۆیه هه رکه ره عیه ته که مشاری له سه ر داره که دانا و دانهوی تا کوو ده ست بکات به برینه وه ی لقیکی

و شکله، کهوت به ته پلئی سهریدا. و اشی پیدا کهوت که نهیتوانی هستیتتهوه. سبریسنییان به داره تهرم بردهوه بو مائی و ئیتر له ئه و کاتهوه نه یوترا به لای دارسیتوه که دا بچیتتهوه.

سؤفیا به په شوکاوی چووه بن داره که و چهن ساتیک گوتی هه لخت و له هه موو باریکی داره که ی روانی؛ پاشان به دهنگیکی نهرم و له سهره خو گوتی: ئادام! ره عیه تی سبریسنی هه میشه له هه لگرتنی به ره هم و پرنینی بیستاندا یاریده ی دداین، گژوگیا و گزره و کای بو ده کیشاین؛ نه دهبوو ئاوا بکوتی به سهریدا! چونکه زهبری ئه و لقه داره زور له زهبری چه پوک به ژانتره.

داره که متهقی نه کرد. سؤفیای شوخ و شهنگ رویشتهوه بو مائی و کهوته بیرکردنهوه.

بیری کردهوه پیتی بلئی بیئت یان نا؛ مه بهستی ئه و لاوه به گور و هیزه واته - ئیگون ساگیلی - چوارشانه و جوانچاک بو... ده کرى بیهینیه بهرچاوی خوٚت که ئه و لاوه چهنده رووه له مالاو و پیداکیشه. له ئاکامدا سؤفیا له سهر قسه که ی خوئی سوور بوو دلهر اوکیتی وه لانا و هاته سهر ئه وه ی به ئیگون ساگیل بلئی تا کو شهوی بئ بو مائی.

بهم شیوه به نه گهر بو گوتن ببئ ئیگون ساگیل به مهیل و هه وه سی گهماری خو به وه پیتی نا ماله که وه و بئ شهرمانه ئه و کاره ی کرد که پیاویکی لای ره بهن دهیکا. به للام له و کاته دا که زوری شایی به خوئی بوو و به کلک گوتزی ده شانکند و باوهشی له سؤفیا وهره پینابوو هه لی ده سووراند و بهم دیو و ئه و دیودا ده بتلاندهوه و ئارهقی رهش و شینیان دهردابوو ده زانی چ رووی دا؟ ههر ئه وه ی که چاوه روانیی لئ ده کرا. ئادام ئاریاتسکی نیو داره که، به لقه کانی له پهنجیره که ی راده کیشا. خوئی راده وه شاند و لاواوه ی پهنجیره کانی خستبووه جیره جیر. به لقه

باریکه کانیشی چنگی له سهریانه ماله سواغکراوه که گیر ده کرد. ئه و کاره ی هینده به تووره یی و پهیتا پهیتا بوو که سؤفیا له سهر جیگا که ی ههستا و به پیاوه ره به نه که ی گوت: ئیگون ساگیل بئ زهحمهت بچو ده دست بده ئه و ته ورداسه و لقویوی ئه و داره هه لپه رتیوه به تایبهت ئه و لقانه ی که ئارامیان لئ هه لگرتووین.

پیاوه سه لته وتی: راوهسته ههر به دوو ده قیقه جیبه جیتی ده کم. کیردیکی گه وره ی له چیشته خانه که ده ست دایه و چووه بن داره که تا کوو لقه ملۆزمه کانی بپرته وه. له م کاته دا ئادام ئاریاتسکی و هها خوئی راوه شاند که لاوه که هه موو گیانی خووسا. ویستی به دوو سی شه قاو خوئی بکیشیتته شوئینیکی ئه من. به للام ئادام رپی پئ گرت. روونتر بیلیم ره گیکی خوئی له بهر پیدای قوت کردهوه و لاوه که لئی هه لئه نگوت و سووریکه ی خوارد کهوت به عهرزدا کیرده که ش راست له سمتی مه باره کی هه لچه قی؛ بیوه ژنی جوان خیرا گه یشتی چه قوکه ی له برینه که دهرکیشا و جوان سړی. ره نگه گوتنی خراب نه بئ پیاوه سه لته ش ههر ههستا و به شهله شهل هه لات.

ورده ورده قسه و باس سه بارهت به داره که و کردهوه کانی دهستی پئ کرد و که م کهس له زولایکین بوو که به لایدا بروا و به نه دهبه وه سللاو نه کا و هیندی قسه ی له گه ل نه کات. له سه روو هه موو شتی که وه ئیتر هیچ که سیش وه ک بیوه ژنیکی ته واو چاوی له سؤفیا نه ده کرد. ههر ئه وه ش ببوو هه ی ئه وه ی به جارئ ئارا و قارای لئ هه لگیری و ههست به دامای بکات. ئه و وه عزه ی چهن سال تامل کرد. به للام شتیکی له می شکدا بوو وه ک هه نگه ژاله گیزه ی ده هات. زوری نه خایاند پلانیکه ی باشی به فکر گه یشت. پلانیک که ئیتر داره که ی به جارئ ته فروتونا ده کرد. ناردی به شوین ره عیه تیکی بیگانه دا له شیسوومیر. ئه و پیاوه دزیو و به سامه ناوی ئیشریش نینسکی بوو. بهم حهیس و به یه ی نه ده زانی. سؤفیا رایسپارد

که مه‌شخه‌لیک له بن داره‌که دانج و ناگری تیبه‌ر دا. ئیشتربش نینسکی له‌تی په‌رۆی له دارنیک پیچا و له نه‌وتی هه‌لکیشا ئاوری تیبه‌ردا و فرپتی دا بن داره‌که. ئیستا باوه‌ر ده‌که‌ن یان نا! مه‌شخه‌له‌که که‌وانه‌ی کرد و به‌توندی درا به‌ده‌موچاوی کابرا‌دا، واشی لی کرد به‌هاوار هاوار ده‌ستی کرد به‌هه‌لاتن.

سۆفیا شۆخه‌ بیه‌ژن دیسان چوه‌ه نیو باخچه‌که و زۆری جنیو به‌ئادام ئاریاتسکی نیو داره‌که دا. به‌لام ئه‌و هه‌روا بیده‌نگ بوو.

سۆفیا هاتبووه‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی بۆ هه‌تا هه‌تا خۆی بداته‌ ده‌س ئه‌و چاره‌نووسه‌ و ئیتر کاری به‌سه‌ر دار سیوه‌که‌وه‌ نه‌بی. به‌لام رۆژتکیان باخه‌وانیکی شاد و قۆشمه‌ به‌ناوی بوتسرییت که له ئه‌و گرفتارییه‌ی سۆفیا ئاگادار ببوو هات بۆ لای و گوتی: ئه‌وه‌ی سه‌باره‌ت به‌ئادام ئاریاتسکی نیو دار سیو بۆته‌ ده‌مگۆ به‌جیی خۆی، به‌لام تۆ که‌سیکت پی شک دی هه‌ست به‌مه‌ترسی بکات و ده‌ست نه‌کاته‌وه‌؟ به‌پروای من ده‌بی به‌شیه‌یه‌کی دیکه له‌گه‌لی بجوولییینه‌وه‌. ئه‌گه‌ر هه‌قده‌ستیکی باشم بده‌یه‌ی له‌ده‌س ئه‌و گرفته‌ رزگارت ده‌که‌م.

سۆفیا گوتی: به‌سه‌ر چا و له هه‌وه‌لین ده‌رفه‌تدا هه‌قده‌سته‌که‌ت ده‌ده‌می.

- باشه‌ ده‌توانم بلیم چی؟

ئهم باخه‌وانه‌ گچکه‌ و قۆشمه‌ و فیله‌زانه‌ ده‌ستی سۆفیا گرت و گوتی: ئهم داره‌ جوانتر ده‌که‌م خاترجه‌م په‌شیمانیش نابیه‌وه‌، چونکه‌ هیچ شتیکی به‌زۆری به‌پتوه‌ نابه‌م.

چوو بۆ لای دار سیوه‌که‌ و به‌شیه‌یه‌ی جو‌راوجۆر ده‌ستی کرد به‌متوربه‌کردن؛ چوو زانم سه‌ره‌تا بۆ ئه‌وه‌ی په‌سانه‌یه‌تی داره‌که‌ نیشان بدا ده‌ستی کرد به‌پژار و هه‌لکه‌ندنی گیاوگژی ریشه‌داری بن داره‌که‌ پاشان متوربه‌کردنی. هه‌روه‌ها تۆوی چیمه‌نی به‌بن داره‌که‌وه‌ کرد. لایه‌کی فندقی

متوربه‌کرد لایه‌کی هه‌رمی لایه‌کی به‌روو لایه‌کی به‌هێ و... ته‌واوی ئه‌و متوربه‌کردنه‌شی به‌مه‌راییی و خۆ شیرینکردنیکی به‌رده‌وامه‌وه‌ ئه‌نجام ده‌دا و داره‌که‌ش ئیجازه‌ی هه‌موو کاریکی پی ده‌دا. هه‌موو که‌س ده‌زانج داره‌ سیو به‌و فیله‌ و ده‌هۆبه‌ چه‌واشه‌ ببوو. داره‌که‌ په‌ل و پۆی هاویشته‌ و گه‌وره‌تر بۆه به‌لام چۆن گه‌وره‌ بوونیکی؟ لایه‌ک فندقی پیوه‌ بوو لایه‌کی سیو لایه‌کی به‌روو لایه‌کی به‌هێ و... به‌کورتی ئادام ئاریاتسکی نیو داره‌که‌ رۆژ له‌ دوا‌ی رۆژ گۆرانی به‌سه‌ردا ده‌هات و ده‌تگوت هه‌ر ئه‌و داره‌ش نییه‌. هه‌ر بۆیه‌ له‌گه‌ل گه‌وره‌تر بوونیدا به‌چه‌شنیک هاته‌وه‌ سه‌ر باری ئاسایی وه‌کو داره‌کانی دیکه‌. ته‌نیا شتیکی که‌ پیوه‌ی دیار بوو ساقه‌ته‌ ئه‌ستووهره‌کی بوو. گه‌لۆ! ئیوه‌ بلین ئایا ته‌نیا لاق ده‌توانج ببیته‌ هۆی به‌پتوه‌ بردنی ئه‌رک؟ به‌م شیه‌یه‌ ئادام ئاریاتسکی ته‌واوی وزه‌ و هیتی خۆی بۆ کارگه‌لیکی چکۆله‌ و بی بایه‌خ به‌فیرۆ دا. گوتی به‌شته‌ گرینگ و بنه‌ره‌تییه‌کان نه‌دا و بوو به‌چه‌ن پاژه‌وه‌. چونکه‌ ئه‌و دژایه‌تی له‌گه‌ل متوربه‌کردن نه‌کرد.

هه‌رکه‌سی پتی بکه‌ویته‌ زولایکین هیشته‌ش ده‌توانج ببینج. خاترجه‌م ده‌توانج سه‌یر و سه‌مه‌ره‌ترین داری جیهان ببینج.

ئالن رۆب گرى

له چيرۆكنوسيدا، شيواز و ئامانجى ئالن رۆب گرى له بوارى فەلسەفەى ئىگزیستانسىيالىستى ئەو داىه. ھەرۆك برووس ماریسیت دەلى: نووسەرى ئىگزیستانسىيالىست بۆ بەيانى ناوەرۆكى زەينى دەبى خۆى بەشتەكانەو بەستى و وتەى راقەى دەرووناسى و شروۆەى نەزەرى و بىرۆكەى زانای گشت وەلا بنى. رۆب گرى ئەو كارە دەكا. ئامانجى ئەو مانا و ئەندىشەى تاك نىيە؛ بەلكو شانۆى ھەستە پىنجىنەكانى دىوارى ئەزموونى مرۆفە. ھىندى له رەخنەگران ئەو بەرپشەدارترین و نوپخوازترین و كاراترین چيرۆكنوسى «دژى راستەقىنەخوازى» دەزان.

شېوہى رووبەروو بوونەوہى ئەو لەگەل بىروپا و رۆلى وەگىپر له ناوہندى چيرۆكەكانىدا بەرچاوە. ئەو دەبەوى ئەو وەگىپرە كە راقە و كورتكردنەوہ و ھەلسەنگاندنى بەدەستە و پىتوہندى رۆحى و ئەخلاقى لەگەل خوتنەرى چيرۆك بەستووە، وەلابنى. لەولاشەوہ بەسنوردانان بۆ خوتنەر و ھەستى تىگەيشتنى كە ھەرچەندە ساكارتر پىشكەش بكرى، ھەول دەدا مەوداى نپوان خوتنەر و ماكى سەرەكى چيرۆكە كە لەنپو بەرى. خوتنەر نەك خودى كەسايە تىبەكە بەلكو تىگەيشتنەكانى كەسايەتى دەرک دەكا.

رۆب گرى سالى ۱۹۲۲ له برسیتى فەرەنسا له داىك بووہ. يەكەمىن چالاكى له بوارى خاكناسىدا بووہ و

لپھاتووبى و وردبىنى له بەرھەمەكانىدا دەتوانىن لەوہ بزانىن. له خاكناسىيەوہ رووى كرده ئەدەبىيات و يەكەمىن رۆمانى بەناوى «پاككەرەوہكان» سالى ۱۹۵۳ بلاو كردهوہ. ئەم چيرۆكەى كە لەم كىتیبەدا ھاتووە سەبارەت بەسى مندالە؛ كە بەرۆخىكدا دەرۆن و رۆخىش شوپىتىكى باوہ له بەرھەمەكانى رۆب گرى دا؛ چونكە له كەنارى برۆتانى گەورە بووہ. خوتنەر له ناوہندى تىگەيشتنىكى ھەستىدا خۆى دەبىنیتەوہ كە بەسەر مندالەكاندا زالە. ھەموو شتىك خىرا و بەروونى خۆى بەدەستەوہ دەدا. جىگاپىتى مندالەكان، شەپۆلى پەيتاپەيتا و سوورپانى بالندە، دەنگى گازەنگ، رۆب گرى ھەموو شتىكى سربوہتەوہ تەنيا شتە روالە تىبەكانى ھىشتوتەوہ. بۆيە له پال تىگەيشتنىكى بى بەزەبىيانە كە بەشوپن مندالەكانەوہبە، ھەرەشەبەكى ونىش ديارە.

همیشه ئهوه به - له قهراغ دهرياکه دروست دهبيت و له پر هه لدهستيته وه و خيرا له بهريه ک بلاو دهبي. هميشه هه له و جيتگايه دا.

هيچ له وه ناچي ئاوه که بيته پيشي و پاشان پرواته دواوه؛ به پيچه وانه وه ده لتي هممو ئه و جوولانه وانه له جتوبه به، گوشاري ئا و سه ره تا جوگه له به ک له لاي روخه که ساز دهکات و شه پو ليش به لرفه لرف و که ف چراندن ده کيشيته وه و له پردا وه ک شيت و هار سه رده کيشي به که نده لاني قه راغدا و پرژ و بلاو ده بيته وه. شه پو ل هه ستاونه ته سه ر پي و له زو ر لاوه به ره و روخه که پاش و پيش ده که ن و هه ر جاره ي چه ن قامکيک رمل و خيزي روخه که ده خو سي تن.

ديسان هممو شتي کر و بي جوولته به؛ زه ريا مه ند و شينه. به سه ر زه رده لم و خيزي روخه که دا سي مندال شان به شاني به ک هه نگا و ده نين.

تو که سه ريان بو ره و ها وره نگی لمه که به، ده مورچاويان له قزبان پر رهنگتره. هه رسيکيان جلويه رگه کانيان له به که؛ شه لوار ي قول و کراسي بي قول؛ کراس و شه لواره که شيان له پارچه به که شيني رهنگ بواردووه. دهستي به کيان گرتووه و شان به شان دهرون به نيوان دهرياکه و ره وه زه به رده کاني که ناردا. خو رگه يشتوته چه قی ناسمان و سي به ره کانيان که وتوته بن لاقيان. لمه که له به رده مياندا لووس و بي خه ت و هيتله و له نيوان ره وه زه کان و زه ر يادا زه رد ده کاته وه. مناله کان به ريز و به پرتا و و بي ئه وه ي به حال له و ريزه لاده ن، بيته ده رن گ ده رن و دهستي به کتريان گرتووه. له دوايانه وه سي ريز جيتگا پي به که مترين ته رايي و شوپن پتوه پيخواس بوونيان له قا و ددا. سي زنجيره ي رپکوپيک شه قلی هاوشيتوه و هاومه و دايان له سه ر لمه که به جيه تيشتووه و هيچ کاميان به کتريان له ت نه کردووه.

مناله کان راست چاويان له پيش خويان پرپوه. نه چا و له ره وه زه کاني

روخ

ئال ن رو ب گري

سي مندال به روخي شيداري زه ريا که دا دهرون. شان به شاني به ک دهرون و دهستي به کيان توند گرتووه. راست به قه د به ک ده بن. ويده چي هاوتهمه نيش بن. ته مه نيان ده دوا زده سال ده بي. ئه وه ي نيوانيان هه وابه ک کورته بالانتره.

ئه و روخه دوورودرپژه جگه له و سي منداله که سي تري لي نييه.

خيزه لاني قهراغ دهرياکه تهخت و ته کووزه و ليته و له وي به ردي گه وره و گو لاه که ئا و به رچا و نايه ت. له زنا ر و ره وه زه که وه - که بي سنور دپته به رچا و - هه تا ده گاته زه ريا که ليژاييه که که مي هه به. هه واکه ي خو شه. خو ر باراني تيشکی به ته وژمي به سه ر لمه زه رده کاندا ده رپيژي. په له هه ورپک به ئاسمانه وه نابيني. باي نايه، ئاوي زه ريا شين و مه نده و شه پو ليک و به رچا و نايه؛ ئه گه رچي روخ له به ر زه ريا به که ئازاد و بي سنور دايه. به لام له کاتگه ليکي رپکوپيکدا شه پو ليکي توند - که

لای چه پیمان ده کهن نه له دهریا، که به شه پۆله ورد و له په ستاکانی خو به لیتواره که دا ددها؛ نه لا ده کهنه وه بو دواوه. به ههنگاوی توند و بهک وچان ری ده پیتون.

له هه مبهریان پۆلیک نه ورهس به که ناری رۆخه که دا و له په نا شه پۆله کاندای به تیژی تیده په پرن. نزیکه ی سه د ههنگاویک له پیش مناله کانه وه دهرۆن. به لام چونکه بالنده کان به قه د مناله کان به په له نین، مناله کان پیمان ده گه نه وه. له گه ل ته وهی که زه ریا هه میسه خه ریکی سرینه وهی جتی پی ته ستیره بیبه کانی ته وانه؛ به لام جیتی پیتی مناله کان به جوانی دیاره و سی شوتینی هاو ته ریب سات له دوا ی سات دریتتر ده بیتته وه.

جتی پیکان به قه د یه کتر له سه ر لمه ته ره که دیارن و به قه د قامکتیک قوول بوون. خوارو خیتچیش نابن؛ چونکه لیتواره کان دانارووخیتن و پاژنه و په نجیهی لاق قوولکی جتی پیکان گه وره ناکه نه وه. وهک قوولک و چالیک دینه به رچاو که ده زگای مهنگه نه له سه ر رووبه ری کیشها تووی رۆخه که دروستی کردبی.

بهو شیه هیلی سی قولی ته وان به لیتواری تاوه که دا دریتر ده بیتته وه و دوور ده که ویتته وه، له و کاته دا ده لیتی باریک بوونه ته وه. هیلیکی یه کگرتوو دادمه زینن که رۆخه که له باری دریتزایی ده کهن به دوو به شه وه. له جووله یه کی دووپاته ی دووره ده ستا - که ده لیتی هه ر له جیه یه - هه لیتان و دانانه وهی له په ستای شه ش لاقی پیتخاوس ده گهن به کوتایی.

به لام کاتجی لاقه په تیبه کان دوور ده که ونه وه و ده گه نه بالنده کان نهک ته وهی مه ودا که بېرن؛ به لکو مه ودا ی له به رچاو گیراوی دوو گرووپه که بالنده و مناله کان له چاو ته مه ودا بردراوهی پیتشو به پرتاوه که ده بیتته وه و زور ناخیتینی که مه ودا ی نیتوانیان ده بیتته چهنده نگاو.

به لام کاتجی منداله کان ده گه نه حاندی پۆله بالنده که، بالنده کان هه موو

بالیان لیک ده دن و هه لده فرن؛ سه ره تا یه کیان، پاشان دووان و ده و... ره وهی سپی و خو له میتشین که وانه یهک به سه ر دهریا که وه دروست ده کهن و پاشان له سه ر رمله که ده نیشنه وه و دیسان ده ست ده کهن به هه لاتن له سه ر لمه که و دیسان به ره و لای په راویزی شه پۆله کان و سه د میتر ته ولاتر. ته و مه ودا یه شه پۆلی تاو یهک ته ندازه نیبه و ته نیا گۆرانیکی کتوپری رهنگ له هه ر ده چرکه دا رووده دا که که فی سه رنجراکیتشی شه پۆله کان له بهر هه تاو بریقه ی دی.

بی ته وهی سه رنج بدنه ته و جیت پیانی که به وردی له سه ر لمه که به جیده میتن، بی ته وهی گوی بدنه بهو شه پۆله وردانه ی لای راستیان و ته و بالنده که له پیش ته وانه وه به لاق و به بال هه لدین و دهرن و ده نیشنه وه، سی مندالی موو بوو به ههنگاوی خیرا و ریکو پیک شان به شانی یهک دهرۆن و دهستی یه کترین گرتوو.

سی دهم و چاوی تاوه سووت که بری له تووکه سه ریان بوترته و هه موویان شیه ی یهک ده دن. قه د و بالایان وهک یهک ده چی، جیددی و خه یالای و نیگه ران دیارن. وهک یهک ده چن ته گه رچی دوانیان کورن و یه کیان کچه. ته نیا قژی کچه بریک له هی کوره کان دریتتره و توژی لووله و ده ست و لاقیشی توژی نه رم و ناسکتره؛ به لام جله کانی هه ر له هی ته وانه؛ شه روالی قوله و کراسی بی قول. له پارچه یه کی شینی ته ستوو و رهنگ بواردوو.

کچه له لای راسته وه یه؛ لای دهریا که وه. له نیوه راسته وه کوریک ههنگاو ده نی که توژی کورته بالاتره. کوره که ی تریش که لای ره وه زه کانه وه یه راست بالای به قه د بالای کچه که ده بی. له رووبه رووشیانه وه لمیکی ساف و سامالسا تا چاو هه ته ر ده کا، راخراوه. لای چه په شیان دیواریکی به ردینی قاوه یی هه لچوو که رواله ته ن بی سنوره و شان به شانی دهریا که

کیشراوه. لای راسته‌یان مهند و شین و هه‌تا په‌په‌رۆچکه‌ی ئاسمان ساماله و لیوی له پردا هه‌لدینیتته‌وه و وه‌ک که‌فیتیکی سپی پرژ و بلاو ده‌بیتته‌وه.

دوای ده‌چرکه، شه‌پۆلیک به‌رز ده‌بیتته‌وه و دیسان ئه‌و جوگه‌له‌ قووله‌ی په‌نا رۆخه‌که‌ به‌لرف و هۆر دئی و تلاوتل لم و خیز به‌ره‌و که‌ناره‌کان راده‌دا. ورده‌ شه‌پۆل بالا ده‌کن و که‌فی زیتین له‌ لیژی لمه‌که‌وه‌ سه‌رده‌که‌ون و ئه‌و چه‌ن بسته‌خاکه‌ی له‌ ده‌ستیان داوه، وه‌ده‌ستی ده‌خه‌نه‌وه. به‌دوای بیده‌نگیه‌کی کیدا ده‌نگی گازه‌نگی کلێسه‌یه‌ک له‌ دووره‌وه‌ ده‌بیتته‌ زایه‌له‌ و ده‌نگ ده‌داته‌وه.

ئه‌و منداله‌ چکۆله‌ی که‌ له‌ نیوه‌راسته‌وه‌ هه‌نگاو ده‌نی ده‌لی: «ده‌نگی گازه‌نگه». به‌لام ده‌نگی ئه‌و خیزانه‌ی که‌ زه‌ریا خه‌ریکه‌ ده‌یامژئی، زایه‌له‌ی گازه‌نگه‌که‌یان به‌جاری کز کردوه‌ و ته‌نیا له‌ کۆتایی لول بوونی شه‌پۆله‌کاندا، ده‌نگییک ده‌که‌ویتته‌ به‌رگۆی، که‌ ئه‌ویش مه‌ودا له‌ ناوی ده‌با. کوره‌ بالا به‌رزه‌که‌یان ده‌لی: زه‌نگی به‌که‌مه.

شه‌پۆلیکی چکۆله‌ له‌ لای راسته‌یانه‌وه‌ ری ده‌که‌وی. کاتێ که‌ بیده‌نگ ده‌بنه‌وه، ئیتر هیج نابیستن. سێ منالی موو بۆر ئیستاش هه‌ر به‌و هه‌نگاوه‌ رێک و پێکه‌وه‌ ده‌رۆن و ده‌ستی به‌کتریان گرتوه‌وه. له‌ به‌رانبه‌ریانه‌وه‌ پۆلیک بالنده‌ ته‌نیا چه‌ن هه‌نگاو له‌ ولاتره‌وه؛ له‌ پر تووشی دل‌خوریه‌یه‌کی گیرۆ ده‌بن، بالیان لێک ده‌دن و هه‌لده‌فرن و ده‌رۆن.

دیسان که‌وانه‌یه‌ک به‌سه‌ر ده‌ریاکه‌وه‌ ساز ده‌کن و دیسان له‌سه‌ر لمه‌که‌ ده‌نیشنه‌وه‌ و ده‌ست ده‌کن به‌هه‌لاتن. دیسان هه‌ر بۆ ئه‌و لایه‌وه‌ به‌پال شه‌پۆله‌کاندا نزیکه‌ی سه‌د هه‌نگاوێک له‌ ولاتره‌وه‌.

کوره‌ چکۆله‌که‌ ده‌لی: رهنگه‌ به‌که‌م زه‌نگ نه‌بی یان رهنگه‌ ئیمه‌ گوتمان له‌ ده‌نگه‌که‌ی پیشوو نه‌بووین.

کوره‌ که‌له‌گه‌ته‌که‌یان وه‌لامی ده‌داته‌وه؛ ئه‌گه‌ر ببوایه‌ ده‌نگه‌که‌ی پیشوشمان وه‌ک ئه‌م ده‌نگه‌ ده‌بیست.

منداله‌کان ره‌وتی هه‌نگاویان نه‌گۆریوه؛ ئه‌و جی پێیانه‌ هه‌ر به‌و شپوه‌یه‌ که‌ ده‌رۆنه‌ پێش. دواوه‌ی خۆیان له‌ بن شه‌ش لاقی پێخاوس ده‌ردین. کچه‌که‌ ده‌لی: ئه‌و جاره‌ی دیکه‌ ئه‌ونده‌ نزیک نه‌بووین. دوای چه‌ن ساتیک کوره‌ که‌له‌گه‌ته‌که‌ که‌ له‌ لای ره‌وه‌زه‌کانه‌وه‌یه‌ ده‌لی: هیشتا نزیک نه‌بووینه‌ته‌وه‌.

هه‌رسیکیان بی ده‌نگانه‌ درێژه‌یان به‌رێگاکه‌دا.

هه‌روا بیده‌نگ ده‌رۆن، دیسان ده‌نگی گازه‌نگ وه‌ک پیشوو، به‌هیاوشی له‌و بیده‌نگیه‌دا ده‌بی به‌زایه‌له‌. کوره‌ بالا به‌رزه‌که‌یان ده‌لی: ئه‌وه‌ش گازه‌نگ. به‌لام منداله‌کانی تر نقه‌یان لێوه‌ نایه‌.

بالنده‌کان له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی منداله‌کان لێیان نزیک ده‌بنه‌وه‌ بال لێ ده‌دن و هه‌لده‌فرن. سه‌ره‌تا به‌کیان پاشان دوان و ده‌و... به‌مه‌ودای سه‌د میتریک له‌ پێش منداله‌کانه‌وه‌ له‌سه‌ر لمی رۆخه‌که‌ ده‌نیشنه‌وه‌ و به‌گۆی ئاوه‌که‌دا هه‌لدین.

ده‌ریاکه‌ هه‌میشه‌ ئه‌ستیره‌ی جیگاپێکانیان ده‌سپێته‌وه‌ به‌لام منداله‌کان که‌ له‌ ره‌وه‌زه‌کان نزیکن شان به‌شانی یه‌ک ده‌رۆن و ده‌ستی به‌کتریان گرتوه‌وه. قوولکی جیگاپێکان له‌ دواوه‌ به‌ریز به‌جی ده‌مینێ که‌ ده‌بنه‌ سێ هیلێ هاوته‌ریب و تا ئه‌وه‌په‌ری رۆخه‌که‌ درێژه‌ی هیه‌.

له‌ لای راسته‌وه‌ - نزیک ئاوی مهند و بی جووله‌ - هه‌میشه‌ له‌و شوپنه‌، ئه‌و شه‌پۆله‌ چکۆله‌یه‌ به‌رز ده‌بیتته‌وه‌ و له‌به‌ریه‌ک بلاو ده‌بی.

خورخه لووئیس بۆرخیس

زۆریه‌ی خاوه‌ن رایان خورخه لووئیس بۆرخیس به‌گه‌وره‌ترین مامۆستای زیندووی په‌خشانی ئیسپانیایی ده‌زانن. ئەو ساڵی ۱۸۹۹ له‌ بۆینس ئایریس له‌ دایک بووه. له‌ سوپس خۆیندنی ته‌واو کرد و ساڵی ۱۹۱۹ چوو بۆ ئیسپانیا و له‌ گه‌ڵ زۆر نووسه‌ری خولیا‌ی ئەده‌بیاتی پێش‌ه‌وی ئەوروپا ئاشنا بوو. ساڵی ۱۹۲۱ گه‌رایه‌وه‌ بۆ ئارژانتین و له‌ دامه‌زراندنی «ئولترائیسمو» دا به‌شداری کرد، بزوو تنه‌وه‌یه‌ک بوو که له‌ شاعیرانی ئارژانتینی و ئیسپانیایی پێکهاتبوو و هه‌ولیان ده‌دا زمانی ئیسپانیایی بکه‌نه‌ که‌رسه‌ و بنه‌مای شیعری نوێ. یه‌کێ له‌ گۆڤاره‌کانیان به‌ناوی «پریسما ریویستا مۆرال» که‌ گۆڤاریکی دیواری بوو و شیعریان له‌ودا بلاو ده‌کرده‌وه‌ و به‌خه‌ڵکیان ده‌گه‌یاند.

به‌ره‌مه‌کانی دوا‌یی ئەو بریتین له‌ ئیل ئالیف ۱۹۴۹ ئیل ئایسدۆر ۱۹۶۰ که‌ ساڵی ۱۹۶۴ به‌ناوی «به‌وره‌ خه‌ونییه‌کان» کرا به‌ئینگلیزی. که‌ چیرۆکی بۆرخیس و من له‌و کۆمه‌ڵه‌ چیرۆکه‌ وه‌رگه‌راوه‌.

له‌ چیرۆکی «هه‌موو شتییک و هیچ شتییکدا» ئیمه‌ له‌ گه‌ڵ خه‌ونییک له‌ خه‌وندا به‌ره‌وروو ده‌بین و تووشی گه‌ران ده‌بین به‌دوای پیناسه‌یه‌کدا. شکسپیرییک که‌ ئەو هه‌موو که‌سایه‌تییه‌ی خولفاندوو به‌ئاوته‌وه‌یه «که‌سایه‌تی خۆی» هه‌بێ؛ به‌لام خودا ناهیلێ. له‌ «بۆرخیس و مندا» که‌ زیاتر

وه‌ک ته‌رحییک ده‌چێ تا چیرۆک، نووسه‌ر له‌ گه‌رانیکدا به‌دوای پیناسه‌ی تایبه‌تیتر و دژوارتردا به‌چاوی که‌سیکی تر له‌ خۆی ده‌روانی. من ده‌ژیم و ده‌هیلیم بژیم تا کوو بۆرخیس بتوانی ئەده‌بیاته‌که‌ی په‌ره‌ پێ بدا. له‌م وتووێژه‌شدا هه‌ر بۆمان ده‌رناکه‌وی و ناتوانین لێکیان بکه‌ینه‌وه‌... و دُنیا بین.

بۆرخیس وه‌ک «ورینه‌بیژتیکی لیزان» ناسراوه‌. به‌لام ته‌رده‌ستی و وردبینی ئەو له‌ چیرۆکدا ته‌نیا بۆ گه‌یژکردن و فریودان و سه‌رگه‌رمی نییه‌؛ به‌لکه‌ بۆ رۆچوون به‌ناخی نه‌ناسراوه‌کاندا و دیتنه‌وه‌ی ئەو (وشه‌یه‌ک هه‌موو عه‌لم له‌ خۆ ده‌گرێ) دایه‌. هیندییک له‌ ره‌خنه‌گران له‌سه‌ر ئەو باوه‌رین که‌ ئەم شییوازه‌ی بۆرخیس ئەوی به‌ره‌و ئاستیکی جوانیخوازانه‌ی بێ هووده‌ داکیشاوه‌.

به‌لام زۆریه‌یان ئەو به‌هونه‌رمه‌ندیکی بێ وینه‌ ده‌زانن که‌ زیاتر له‌ هه‌موو که‌سییک زمانی ئیسپانیایی کردۆته‌ که‌ژاوه‌یه‌ک بۆ ئەده‌بیاتی نوێ و له‌و پیناوه‌دا هه‌ولێ داوه‌.

«ها تاوین» هاوسه‌ری شکسپیر له دوا نیوه‌رۆیه‌کی درێژی مانگی ژوونه‌ندا له‌گه‌لی ئاشنا بێ. له بیست و چهن سالیدا چوو بو له‌ندن. به‌شیتوه‌یه‌کی غه‌ریزی ببوه خاوه‌ن ئەزموون و لیژان. بۆیه خۆی و نیشان دا که ئەمیش که‌سیکه، تاكو که‌س نه‌زانێ که هیچ که‌س نییه.

له‌ نده‌ن کارێکی په‌یدا کرد که قه‌زا و قه‌ده‌ر بۆی رێکخستبوو، کاری ئەکته‌ری. ئەکته‌ریک که له‌سه‌ر شانۆ ده‌بیته شه‌ریکی کایه‌ی خۆرانان به‌به‌کێکی تروه. له‌ هه‌مبه‌ر خه‌لکیشدا که بوونه‌ته هۆی شه‌ریکی کایه‌ی خۆرانان و قه‌بوول‌کردنی ئەو به‌جێی که‌سیکی دیکه. زۆر له‌ کاره‌که‌ی رازی بوو؛ به‌جۆریک که ره‌نگه‌ یه‌که‌مه‌ین جار بوو له‌ ماوه‌ی ته‌مه‌نیدا تا ئەو راده‌یه رازی بووبی. به‌لام چونکه له‌گه‌ل خۆیندرانه‌وه‌ی دوایین به‌یت و دوایین مردووش له‌سه‌ر شانۆ ده‌برایه‌ ده‌ری، بۆنی بێزاربیه‌ینی راسته‌قینه‌ی هه‌ست پێکرد. ئیتر فێریکس و ته‌مپووری له‌نگ نه‌بوو، دیسان ده‌بۆه به‌هیچ که‌س. به‌م شیتوه‌یه به‌ره‌نجاوی په‌نا ده‌با بۆ نیشاندانی قاره‌مانان و حه‌ق‌ایه‌تی پر له‌ تراژیدیای دیکه. به‌و شیتوه‌یه که گیانی خه‌ریکی دۆزینه‌وه‌ی هه‌قیقه‌تی چاره‌نووسی جه‌سته‌ی بوو؛ له‌ مه‌یخانه و شوێنی خۆش‌ابواردن له‌ نده‌ن. رۆحی ئەو سێزار بوو که وریابیدانی فالگری پێ هیچ نه‌بوو. هه‌روه‌ها ژولیت بوو که به‌بێزاربیه‌وه روه‌ی له‌ شالوور وهرده‌گیرا و مه‌کبیس له‌ ده‌شتیک له‌گه‌ل سێحربازه‌کان قسه‌ ده‌کا که خودای چاره‌نووسن.

هیچ که‌س وه‌ک ئەم پیاوه‌ فره‌رنگ نه‌بوو. پیاویکه وه‌ک پرۆتۆسی میسری که ده‌بتوانی هه‌موو رووبه‌نده‌کانی راسته‌قینه هه‌ل‌داته‌وه. هێندێ جار ددانپیانانێکی له‌ به‌شی کاره‌که‌یدا ده‌شارده‌وه و به‌متمان‌ه‌وه پێی وابوو لێی ئاشکرا نابێ. رېچارد ده‌لی راسته‌ ئەو له‌ قالی مندا ده‌وری زۆر که‌سی گێراوه و یاگوش هه‌میشه ئەم رسته سه‌یره‌ی ده‌کوت که من ئەوه

هه‌موو شتیک و هیچ شتیک

خۆرخه لووئیس بۆرخیس

هیچ که‌س له‌ودا نه‌بوو. له‌ پشت بېچم و سیمایه‌وه - که ته‌ناهت له‌نیو وینه هه‌ره خراپه‌کانی ئەو زه‌مانه‌شدا - وه‌ک هیچ بېچم و سیمایه‌کی دیکه نه‌ده‌چوو و قسه‌کانیشی پاراو و خه‌یالاوی و توندوتیژ بوو. ته‌نیا به‌هۆی سارد و سربیی کارتێکردنی خه‌ونیکه‌وه بوو که هیچ که‌س تا ئیستا به‌خه‌ونیش نه‌یدیوه. سه‌ره‌تا پێی وابوو هه‌موو که‌س وه‌ک ئەون. به‌لام سه‌رسوورمانی دۆستیکی - که ئەو سه‌باره‌ت به‌ئو پووچیه له‌گه‌لی دوابوو - پێی سه‌لماند که به‌هه‌له‌چوو. ده‌بێ هه‌میشه وا هه‌ست بکا که پیاو نابێ رواله‌تێکی جیاوازی هه‌بێ. سه‌رده‌می پێی وابوو ده‌توانی ده‌رمانی ده‌رده‌که‌ی له‌نیو کتێبه‌که‌یدا بدۆزێته‌وه. هه‌ر بۆیه لاتینییه‌کی ساده و یۆنانییه‌کی کۆن - که له‌و سه‌رده‌مه‌دا که‌م وابوو قسه‌ی پێ بکری - فیر بوو. پاشان به‌بیریدا هات ئەوه‌ی ئەو به‌دوایدا ده‌گه‌رێ له‌وانه‌یه بتوانی له‌ ئایینیکی مرۆفانه‌ی سه‌ره‌تاییدا بیدۆزێته‌وه. ودمی دا که

نیم که هم بنج و بناغهی بوون و خه و دیتن و دهورگیتیران ببووه ئیلهام بۆ کاره بهناوبانگهکانی ئه و.

بیست سال له نیو ئه و خه وون و خه یالانه دا دهوامی هینا، تا ئه وهی رۆژتیک به یانی له نا کا و له وهی که ئه و هه موو پاشایه یه و به زه بری شمشیر له نیو ده چن و ئه و هه موو دلداره خه مبار و ده رده داره یه که به ئه شقه که یان بگهن یا نه گهن خه مناکانه ده مرن، ههستی به داهیتزران ده کرد و ترس سه رتا پای داگرت، هه ر ئه و رۆژه بریاری دا که شانۆگا که ی بفرۆشی و هه و توو یه کی نه خایاند گه رایه وه ئه و گونده ی لیبی له دایک ببوو. له گه ل دار و چۆم و رۆژانی مندالی خۆی یه ک که وه ته وه و ئیتر ئه وانی له گه ل ئه و شتانه ی تر که پیتی خۆش بوون، به سوو که ئا و ر (ته لمیح) ی ئه ساتیری و وشه ی لاتینی رازوه دروستی کرد بوون، پتیه ندیی ده دا. ئه و ناچار بوو که سیک بی. شانۆداریکی خانه نشین کرا و بوو که ببووه خاوه ن مال و حال و له گه ل قه رز و قۆله کاری یاسایی و سوود خوری زۆر و زه وه ند تیکه و تبوو. له قالبی ئه و که سایه تیبه دا بوو که ئه و وه سیبه تنامه بیتامه ی نووسی که هه موو دیومه انه. له رووی وریا ییشه وه هه موو ره نگدانه وه یه کی له شینگیتیری و ئه ده بی لئ سربیه وه. کاتی له وه په ری ته نیاییدا ده ژیا دۆسته کانی له لهنده نه وه هاتنه سه ردانی، ده وری شاعیریکی گیترا. میژوو ده لئ که ئه و به ر له مردن یان پاش مردن خۆی له هه مبه ر خودادا دیوه و پیتی گوتوه. من که بی هۆ ئه و هه موو که سانه بووم، ده مه هوی هه ر خۆم بم. دهنگی خودا له نیو گه رده لوولیکه وه وه لامی داوه ته وه: شکسپیری خۆشه ویست تۆ زۆر که سی و هیچ که سیش نیت.

بۆرخیس و من

خۆرخه لووئیس بۆرخیس

ئه وی تر. ئه وی تر - که ناوی بۆرخیسه - هه ر ئه و که سه یه که رووداوی سه یری لئ ده قه ومی. من به شه قامه کانی بۆینس ئایریتسدا هه نگا و ده نیتم و چرکه یه ک راده وه ستم. ره نگه ویتستانه که م بی ئیختیار بی. تا کو چاویک له تا قی سه ردرگانه ی هه یوانه که و وینه ی خانه خانه ی درگا که بکه م. بۆرخیس به هۆی نامه کانیبه وه ده ناسم و ناویشیم له ریزی ناوی مامۆستایان و فه رهنگی ناوداراندا دیوه. من سه عاتی لم و نه خشه و چاپی پیتی سه ده ی هه ژده هم و تامی قاوه و په خسانی ئیستیونسۆنم به دلله؛ ئه ویش هه روا. به لام هینده خۆیه رسته که ئه وان ده کاته تایبه تمه ندیی ئاکته ریک. ئه گه ر تۆزی پرکیشی بکه م ده توانم بلیم رقه به رایه تیبه کی خه ست له نیوانماندا هه یه. من ده ژیم و ده هیلیم بژیم تا کوو بۆرخیس له ئه ده بیاتدا وه پیش که وی و په ره ی پئ بدا. هه ر به و ئه ده بیاته شدا وه ده رده که وی که حه ق به منه. به ئاسانی ده توانم ددانی پیادابنیم که ئه و لاپه ره گه لیککی زۆر به نرخی

فهره نگوک

ئاوہلمہ: لەشی نەرم و شل و خۆنەگرتوو، نەمەییو
پلوورە: کەندووی مێشەنگوین
تراوکە: ئاوەکی، تەراییی، مایعات
تەکووز: رێکوپێک، راست
تەنزێل: نەواری پارچەیی
چەپکەن: کراسخەوی ژنانە
چیمەنتۆ: سیمان، سمیت
حەلاو: مەحلوول، تئاوہ
رەم: لم، لیم
شەلغە: پوورە، پۆلی مێشەنگوین
شەیتانۆکە: حەلزون
قەسل: ئاھەک
قورساخت: بەھەببەت، بەوہقار
کارابین: جۆرە تەفەنگێکی درێژ و سووکەلەییە
گرمیانە: غوددە، لوو، پزێنە
لەبەستۆک: کەرەستەیی کایەیی مندالان
میتەل: مزاحیم
مزیر: زیاندار، بەئازار
مژولبایش: وتاردان، سخترانی
مەراییی کردن: ریبایی کردن، خۆشامایی
نەوہرس: بەتەندەییەکە، ماسیگرە
وہم: ئیجازە، ئیزن
ھەنتەش: حوزوور

کۆکردۆتەوہ. بەلام ئەو لاپەرانی ناتوانن من پزگار بکەن. رەنگە
لەبەرئەوہش کە شتی چاک ھی هیچ کەس تەنانت ھی خۆشی نییە؛
بەلکو ھی زمان و داب و نەریت و فەرھەنگە. ئەو کاتە من بەحوکمی
چارەنووس دەبێ لەنیو بچم، لیشم روونە تەنیا چرکەییەک لە من دەتوانی
لەودا دەوام ببینی. وردە وردە ھەموو شتییک بەئەو دەسپێرم. ئەگەرچی باش
دەزانم خێشەسەرانی خۆوی بەوہ گرتووہ کە ھەموو شتییک بگۆری و لە
ھەموو شتییکدا پیتی زیادیی داکیشیی.

«ئیسپینووزا» دەزانێ کە ھەموو شتییک دەبھەوێ بۆ ھەمیشە ھەر ئەوہ
بێ کە ھەبە. بەرد دەبھەوێ ھەمیشە ھەر بەرد بێ و بەبریش دەبھەوێ ھەر
بەبر بێ. من لە بۆرخیسدا دەمێنمەوہ نەک لە خۆمدا؛ ئەگەر بەراستی
کەسییک بێ. بەلام زۆرکەم خۆم لە کتیبەکانی ئەودا دەبێنمەوہ، رەنگە لە
کتیبیی دیکەدا یان لە درینگە درینگە ناشیبانەیی سێ تاریکدا زیاتر خۆم
بیبینمەوہ. چەن سال لە مەوہەر ویستم خۆمی لە چنگ رزگارکەم و بەھۆی
ئەوسانە و حەقاییەتی دەوروی شاردەکانەوہ بەرەو کایە لەگەڵ زەمان و بێ
بیرانەوہ رۆیشتم.

بەلام ئیستا ئەو کایانە ھی بۆرخیسن و من دەبێ شتی دیکە بنوینم.
لەبەر ئەوہیە کە ژیانێ من بۆتە ھەلاتن و من ھەموو شتییک دەدۆزینم و
ھەموو شتییک دەمبێتەوہ بۆ لەبیرچوونەوہ یان بۆ ئەو.

نازانم کامان ئەم دەقەمان نووسیبوہ.

سه رچاوه کان:

- ۱- گابریل گارسیا مارکیز، پرندهگان مرده، وهرگتیر: نه حمده گولشیری، انتشارات نگاه تهران. چاپ اول، ۱۳۷۳
- ۲- گابریل گارسیا مارکیز، سفر خوش، آقای رئیس جمهور، وهرگتیر: نه حمده گولشیری، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۳
- ۳- ماهنامه‌ی فرهنگی، اجتماعی، ادبی «کارنامه»، ژماره‌کانی ۲۵ و ۲۶، ۲۸، ۳۱، ۳۵ و ۳۴
- ۴- همه چیز و هیچ چیز، (کۆمه‌له چیرۆک)، وهرگتیرانی بۆ فارسی: هسه‌ن نه فشار، چاپی یه‌که‌م ۱۳۷۶ تاران، بلاوکه‌ره‌وه‌ی مه‌رکه‌ز.
- ۵- «ده داستان» دینۆ بۆتزاتی، وهرگتیر بۆ فارسی: والیا، چاپی تاران ۱۳۵۱ بلاوکه‌ره‌وه‌ی فه‌رزین.
- ۶- جهان داستان کوتاه، مترجم، آرتووش بداقیان، نشر نگاه تهران، ۱۳۷۶.
- ۷- مندالانیش غه‌یره نیزامین (کۆمه‌له چیرۆک). وهرگتیرانی بۆ فارسی: کاوه کوردوونی - یه‌حیا نه‌جه‌ف و هند. چاپی یه‌که‌م ۱۳۷۷ بلاوکه‌ره‌وه‌ی په‌ژوهه‌نده- تاران.

هامشه کان

- فیرتیکس و پورتیکس ۱۵۷۰ له یه‌که‌مین تراژیدیاکانی ئینگلیسی بوو.
- ۱۵۹۰ شانۆیه‌کی کریستوفیر مارلۆ بوو.
- سالی ۱۹۵۵ بۆرخیس بوو به‌مامۆستا له ئه‌ده‌بیاتی ئینگلیزی و ئه‌مریکایی له ژانکۆی بۆنس ئایرئیس.
- رابیرت لووئیس ئیستییۆنسۆن (۱۸۵۰-۱۸۹۴) ئه‌دیپیکي سکا‌تله‌ندییه.

ئىنۋەرتىتۇر

123 زىگفريد لىنتىتس
124 پىئاۋىك لەنتو دارە سىتودا
131 ئالن رۇب گرى
133 رۇخ
139 خورخە لوئىس بۇرخىس
141 ھەموو شىتىك و ھىچ شىتىك
144 بۇرخىس و من

7 روونكردنه و ھېك
11 گابرىل گارسىيا ماركىز
13 پىرەپىاۋىكى كەلەلا بەدوۋ بالى مەزنەۋە
23 كەسىك ئەم گولە سوورانەى دەشتىۋاند
29 فىرناندۆ سۆرتىنۆ
32 تۆلە بەتۆلە
42 شىۋەيەك ژيان
49 كارلۆس فۆئىنتىس
51 تەپلى ئاور
63 ئىتالۆ كالفىنۆ
65 پەرزىن
83 رىچارد براتىگىن
84 پىرەپىاۋى كارەبا كىشان بۇئاۋى
86 پىرەپىاۋى بەر باران
89 خوان رۆلفنۆ
90 ماكارىۆ
97 دىنۆ بۇتراتى
99 رزگار بون لە بەندىخانە
107 ھاياما يوشكى
109 نامەيەك لەنتو بۆشكەى چىمەنتۇدا
115 فىرناندۆ سىلوا
116 جوجەلە بۇ سى كەسان

